

DE OPRECHTE LIEFDE TOT DE HEERE JEZUS

Toe-eigening Brief en Voorrede aan de Gemeente van Sluis in Vlaanderen.

Behorende bij de uitgave van een aantal predicatiën, uitgesproken door Mr. Hugo Binning, in leven dienaar van het Evangelie in Goven, Schotland, getiteld:

De ware gemeenschap met God en de gelovigen, gegrond in de verzoening van Jezus Christus.

Uit het Engels vertaald en met een voorrede vereerd over de ware merktekenen van de liefde tot Jezus, door Jacobus Koelman in zijn leven dienaar der gemeente van Jezus Christus te Sluis in Vlaanderen.

Eerste uitgave 1690

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2009

Onderschrift bij het schilderij van Jac. Koelman, zoals dit voorkomt in de eerste druk:

JACOBUS KOELMAN.
Lib. Art. Magister et Philisophiae Doctor.
Wettig Leraar der Gemeente van Sluys in Vlaanderen.

*Dit 's KOELMANS schets, der vromen vrind,
Van die gelieft en seer bemindt,
Van veel gehaat, 'k meen sonder reden,
Een Leeraar door Gods Geest verlicht,
Die door sijn woord en leven sticht,
En wenscht niet als na Zions vreden.*

De oorspronkelijke tekst is op de volgende wijze herschreven:

- a. De lange zinnen zijn waar mogelijk 'geknipt' en tot meerdere zinnen gemaakt. Daar dit echter in veel gevallen toch tot te ingrijpende betekenisverarming zou leiden, zijn sommige lange zinnen blijven staan. De lezer spanne zich in...
- b. Woorden die in de loop der tijd een betekenisverandering ondergingen, zijn, om misverstanden te voorkomen, vervangen door woorden die voor onze tijd de bedoeling van de schrijver weergeven.
- c. De stijl is alleen aan onze tijd aangepast, waar dit zonder betekenisverarming kon. Eigenaardige zegswijzen zijn meest blijven staan.
- d. Waar een tamelijk ingrijpende wijziging van de tekst voor de duidelijkheid noodzakelijk was, en daardoor een zekere betekenis verschuiving plaatsvond, is het oorspronkelijke in een voetnoot vermeld.

Ds. C. J. Meeuse

Inhoud

Inleiding
Voorwoord

Over de oprechte liefde tot de Heere Jezus, door Jac. Koelman aan de gemeente te Sluis

I. Kenmerken van degenen die Christus liefhebben

1. De overtuiging van eigen verlorenheid en van Christus' algenoegzaamheid
2. De begeerte naar vereniging met Hem
3. Het verlangen naar Zijn tegenwoordigheid
4. Het verlangen naar de hemel
5. Het lichaam der zonde verhindert de genieting van Christus
6. Hoogachting van de middelen der genade
7. Het Christus gelijkvormig willen zijn
8. Een welgevallen hebben in Christus
9. Christus evenzeer begeren tot heiligmaking als tot rechtvaardigmaking
10. Roem in God door een welgevallen in Christus
11. Hartelijke en ongeveinsde welwillendheid tot Christus
12. Het verlangen om over Christus te spreken
13. De liefde tot Gods Woord
14. De liefde tot Gods kinderen
15. De liefde tot Gods dag
16. Geestelijke jaloezie
17. De hoogste liefde
18. De liefde tot Gods wet

II. Bewegredenen om Christus lief te hebben

A. Voor hen, die deze liefde missen of vrezen te missen

1. Onze voornaamste plicht
2. Een noodzakelijke grond
3. Een groot voorrecht
4. Grote waardigheid
5. Christus is God, Immanuël en Middelaar
6. Zijn Middelaarswerk
7. De bron, oorsprong en drangreden van het Verlossingswerk
8. God bemint Christus om Zijn Middelaarsambt
9. De engelen beminnen Christus
10. Het is noodzakelijk om Christus lief te hebben
11. De liefde tot Christus is in alle omstandigheden tot nut
12. Het is tot wijsheid en eer om Christus lief te hebben

B. Voor hen, die ervan verzekerd zijn dat ze Christus liefhebben

1. Christus heeft u lief
2. De blijken van uw liefde ontdekken Zijn liefde

3. Christus heeft veel voor de Zijnen gedaan
4. Christus doet dagelijks nog veel voor de Zijnen
5. Christus zal voor de Zijnen nog meer doen

III. Middelen om Christus lief te krijgen

A. Middelen voor hen die Christus nog niet liefhebben

a. Voorbereidende middelen

1. Tracht een historisch geloof te krijgen
2. Zoek uw ellendestaat buiten Christus te kennen

b. Directe middelen

1. Zoek de prediking die u Christus in Zijn beminnelijkheid voorstelt
2. Grijp Hem aan zoals Hij u in het Evangelie aangeboden wordt
3. Bid de Heere om een hart dat Hem liefheeft
4. Voeg u bij de liefhebbers van Christus

B. Middelen voor hen die Christus reeds liefhebben

1. Wees veel bezwaard om uw liefdeloosheid
2. Bedroef u om de gevolgen van uw liefdeloosheid
3. Sta naar een verzekerd geloof
4. Spreek, zing en schrijf veel over de liefde van Christus
5. Zoek het gezelschap van hen die Christus liefhebben
6. Lees veel in Gods Woord
7. Lees het Martelaarsboek en de kerkgeschiedenis
8. Bid om meer liefde tot God en de Middelaar
9. Zorg voor een goede voorbereiding tot het Heilig Avondmaal
10. Overdenk dikwijls Christus' liefde

Inleiding

De verhandeling die u hier aantreft, vormde vroeger de inleiding op de vertaling die Koelman gaf van Predikatiën van Hugo Binning. Ze is in vroeger eeuwen herhaaldelijk apart uitgegeven, om de waardevolle beschrijving van de aard van de oprechte liefde tot de Heere Jezus, die niet verward moet worden met wat zoveel mensen liefde tot de Heere Jezus noemen, terwijl het niet meer dan een schijn ervan heeft. In een tijd waarin schijn en zijn maar al te moeilijk onderscheiden worden, mag het hier geschrevene verheldering brengen, waarbij liefderijke opwekkingen voor hen die de ware liefde missen - of vrezen te missen - niet ontbreken.

Het lijkt me overbodig dit kostelijke geschriftje van een uitvoerig voorwoord van mijn hand te voorzien, daar een anonus in het verleden hierin reeds voorzag. Ik trof het aan in de derde druk van de aparte uitgave ervan ('s-Gravenhage, 1737). Het is niet ondertekend, wat ik hier heb aangegeven met N.N., opdat ieder zou weten dat ze niet van Koelman is en dat de schrijver van deze voorrede onbekend is. Ze is evenwel alleszins lezenswaardig en is daarom hier opgenomen.

Verder treft u een verantwoording voor deze uitgave en een overzicht van eerdere uitgaven achterin dit boekje aan.

Ik wil besluiten met de wens dat de Bruidegom Christus dit werkje, waarin een lid van Zijn bruidsgemeente schrijft over de door Hem verwekte liefde, wil zegenen om de ware liefde te wekken waar ze gemist wordt en ze te verlevendigen, waar Hij een beginsel ervan gaf opdat Zijn bruid een aangename geur van haar Bruidegom verspreiden mag in een tijd waarin overal de stank hangt van eigenliefde.

drs. C.J. Meeuse

Voorwoord

Vreselijk is de uitspraak, die Paulus in 1 Kor. 16: 22 doet over de onbegenadigden namelijk: Indien iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking; *Maranatha!* Wie, die met zijn aandacht bij deze woorden behoorlijk stilstaat, moet niet bekommerd en verlegen worden, en zichzelf op een ernstige en onpartijdige wijze afvragen: Ben ik de persoon, die hier bedoeld wordt, of niet? Ik ben verzekerd, waarde lezer, als het u om een waarachtig en gegrond antwoord op deze redelijke en hoognodige vraag te doen was, dat het u naar de Heere Jezus zou uitdrijven, om licht en geest van Hem te begeren, opdat u bekwaam mocht zijn om uzelf nauw, ja zeer nauw te onderzoeken en te doorzoeken, en dat u zulke middelen, die onder Gods zegen hiertoe goed geschikt zijn, hoog achten en met veel lust gebruiken zou. De tijd, die u hiertoe besteden moet, zal mogelijk kort zijn. De grote eeuwigheid nadert snel. In het oordeel van die grote dag zal niets gelden, dan het geloof, dat door de liefde werkzaam is, Gal. 5: 6. Heel vreselijk zal de eeuwige toestand zijn van hen, die onder het Evangelie en onder vele genademiddelen geleefd hebben, en onbekeerd sterven. Nu en heden is het nog de welaangename tijd, de dag der zaligheid; maar ook de enige tijd, waarna er voor u geen tijd meer zijn zal om uw arme en onsterfelijke ziel van een eeuwig verderf bevrijd te krijgen. Och, dat de Heere u een hart gaf om op deze grote, aangeboden zaligheid acht te geven. Er is nog gelegenheid om behouden te worden; niemand wordt uitgesloten, want alle de einden der aarde worden geroepen, om zich naar de Heere Jezus te wenden tot hun zielsbehoudenis, Jes. 45: 22. Al is iemand nog zo'n, oude en goddeloze zondaar, hij mag en moet tot de Heere komen, Jes. 55: 6, 7. Mocht het uw hart eens breken en overreden. Lees daartoe Deut. 5: 29, Ezech. 18: 31 en 32; 33: 11 en 2 Kor. 5: 20.

U zult misschien tegenwerpen: *Ik ben onmachtig.* Het is een volstreekte waarheid, maar zeg er vrij bij: Ik ben onwillig, en ik heb geen lust in de weg; want de weg is heilig. Ik antwoord daarop:

1. Indien u dit tegenwerpt om maar zorgeloos te blijven, u dan vrijwillig zult verloren gaan, en dat dit schandelijk bedeksel van uw onmacht in de dag des oordeels (als uw geweten recht ontwaakt zal zijn) rechtvaardig van u weggenomen zal worden. Want dan zal uw geweten u levendig zeggen, dat de enige oorzaak en reden van uw eeuwig verderf is, wat de Opperste Wijsheid, Die naar waarheid oordeelt, met zoveel nadruk zegt in Spr 1: 29 en 30: *Daarom dat zij de wetenschap gehaat hebben, en de vreeze des HEEREN niet hebben verkoren. Zij hebben in Mijn raad niet bewilligd; al Mijn bestraffingen hebben zij versmaad.* En wat het rampzalige einde van die dwaze verkeerdheid zal zijn, kunt u in vers 31 en 32 lezen. En dat deze Opperste Wijsheid de aarde rechtvaardig oordelen zal, kunt u in Hand. 17: 31 zien; en tegen een rechtvaardig oordeel, zo weet u, gelden geen tegenwerpingen.

2. Maar indien u lust hebt om nog behouden te worden, en daartoe alle middelen wilt gebruiken, zo overweeg eens, met verzuchtingen tot de Heere Jezus, die uitlokkende en bemoedigende woorden, van welke ik voor een zondaar (hoe ook gesteld), die enige lust en zucht heeft tot zijn eeuwige behoudenis, nog geen gelijke heb gevonden: De Heere Jezus roept en spreekt tot u: *Gij slechten! hoe lang zult gij de slechtheid beminnen, en de spotters voor zich de spotternij begeren, en de zotten wetenschap haten? Keert u tot Mijn bestraffing; ziet Ik zal Mijn Geest ulieden overvloediglijk uitstorten; Ik zal Mijn woorden u bekend maken,* Spr 1: 22 en 23. Dierbare en

zielinnemende woorden! die immers elke tegenwerping van eigen onmacht of iets dergelijks krachtig oplossen en ontzenuwen. Het recht gebruik ervan moet immers aan uw geweten openbaar worden; en het bestaat daarin, dat u zich voor de voeten van de Heere Jezus nederwerpt, met aanhoudende biddingen en smekingen om deze Zijn Geest en zalig onderwijs te mogen ontvangen, met een naarstig gebruik van alle middelen; want op die weg is Hij te vinden, naar Zijn eigen getuigenis in Spr 8: 34.

Onder en naast zoveel kostelijke middelen der genade, die wij door Gods heerlijke goedheid nog gebruiken kunnen en mogen, durf ik u onbelemmerd en vrijmoedig de hiervolgende verhandeling over de liefde tot de Heere Jezus aan te bevelen en aan te prijzen, als zijnde zeer geschikt om u klaar en levendig te ontdekken en te overtuigen van uw diepe ellende en om u de Heere Jezus onmisbaar en dierbaar te maken. Schrik toch niet van ontdekkingen en wat daaruit volgt, want deze weg van geestelijke armoede moet noodzakelijk ingeslagen worden, volgens de eigen woorden van de Heere Jezus in Openb. 3: 17 en 18. Er is immers geen overeenkomst tussen een volle Heere Jezus en een zondaar die rijk is en blijft in zijn inbeeldingen, Luk. 1: 53: *Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld; en rijken heeft Hij ledig weggezonden. Zalig zijn de armen van geest, de treurigen en die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid*, Matth. 5: 3, 4 en 6.

Deze ontdekking aan uzelf zal u de Heere Jezus met Zijn algenoegzame volheid dierbaar maken, zodat u niet zult kunnen of willen rusten, voordat u grond zult hebben om ootmoedig en vrolijk te betuigen: *Mijn Liefste is mijne en ik ben de Zijne*. Deze dierbaarheid en goddelijke schoonheid van de Heere Jezus wordt u in dit kleine traktaatje levendig voorgesteld om uw ziel uit te lokken tot Hem. De Heere geve u ogen om te zien, en een hart om Hem gelovig te omhelzen.

En u, lezer, die uit vrije genade verwaardigd zijt om de Heere Jezus in oprechtheid lief te mogen hebben, zult uit deze verhandeling (indien de Heere ze zegent) levendig overreed moeten worden: 1. van de oprechtheid van uw liefde; 2. van de zeer kleine mate ervan, tot uw schaamte en verootmoediging. Ja velen onder u zullen moeten erkennen, dat u uw eerste liefde kennelijk verlaten hebt, waarvan de waarheid u in dit kostelijke traktaatje zeer overtuigend aangetoond wordt. Werd de liefdeloosheid omtrent de Heere Jezus ons eens ondraaglijk, en mochten die eerste en tedere gemeenschapsoefeningen met Hem weer herleven. Wat is het hoognodig, dat het overige, dat sterven zou, versterkt en verwakkerd worde. De geestelijke grauweheid is op ons verspreid en wij merken het niet. Vreemde dingen verteren onze krachten, en wij gevoelen het niet. De Heere doe ons gedenken, waar wij uitgevallen zijn, en bekere ons, opdat wij onze eerste werken mogen doen en wij in die weg dat vreselijke oordeel ontwijken, dat anders door de Heere Jezus bedreigd wordt in Openb. 2: 5. God alleen weet, hoe weinig er aan de rijpheid voor dat allenaarste oordeel ontbreekt. Moest het ons niet doen beven, dat dit oordeel bedreigd wordt over het verlaten van de eerste liefde der godzaligen, zowel leraren als onderscheiden christenen? En als men nu op Gods wegen al acht geeft, zou het dan wel ongegrond of tenminste niet waarschijnlijk zijn, dat de Heere op weg is, om als een heilig God onze kandelaar weg te nemen? Och dat we ons schikten om Hem met diepe ootmoed en vernieuwde bekering te ontmoeten. Dan zou *God ons Sion gronden, opdat de bedrukten Zijns volks een toevlucht daarin hebben zouden*, Jes. 14: 32. De Heere geve Zijn volk hiertoe genoegzame genade, en zegene daartoe dit gepaste middel aan hun zielen. Amen.

N.N.

Over de oprechte liefde tot de Heere Jezus door Jac. Koelman aan de gemeente te Sluis

Waarde en geliefden in de Heere Jezus.

Gelijk ik u de vertalingen van Guthrys “Groot interest”, “Ruterfords Brieven”, Durhams “Verklaring van ’t Hooglied,” Dicksons “Verklaring van Mattheüs”, en Symonds “Verlaten ziel” heb opgedragen, heb ik u in 't bijzonder een kostelijk juweel, Hugo Binnings “Gronden”, ter hand gesteld, en heb bij elkeen van die enige brede aanspraken aan u gedaan. Niet alleen, om die boekjes u aan te prijzen, als ten hoogste nuttig, maar ook, om u tot uw plichten op te wekken, en een aantal besturingen te geven, tot uw troost en bevordering in de Godzaligheid.

Nu breng ik u hier een tweede boekje van dezelve Hugo Binning. En doordat het vorige zo overvloedig de auteur en bijzonder Gods talenten, gaven en genaden in hem, aan alle verstandige en geestelijke lezers heeft aangeprezen, vind ik het niet nodig iets tot aanprijzing van de tegenwoordige Predicatiën te zeggen. Leest ze in stille bedaardheid, en herkauwt wat u leest, en ik verzeker mij, u zult uw tijd nuttig daarin besteed oordelen, en God danken voor 't goede, dat u op dat lezen zult ontvangen:

U verwacht nu enig woord van opwekking van mij, en ik acht mij gelukkig, als ik gelegenheid heb, om u publiekelijk in geschrift enige heilzame Besturingen en vermaningen toe te zenden.

Alleen moet ik vooraf zeggen, dat ik alleszins verneme, dat ulieden, meest alle, weinig genegenheid toont, om te lezen, en met elkander in private samensprekingen te verhandelen, 't geen ik aan u heb geschreven, de oorzaken van die staan bij u te onderzoeken. Ik twijfel niet of de liefde tot mij is al vrij verkoeld, waarvan ik gemakkelijk vele gelegenheden en oorzaken kan verbeelden, maar ik zal ze niet uitdrukken. Doch weet, dat dit is mijn troost onder andere, dat de nuttigheid die u door uw onachtzaamheid maar weinig geniet uit mijn schrijven, in groter mate komt tot andere, die meer honger hebben, Indien het niet was, dat ik mij verzekerde, dat mijn betrekking op ulieden tot noch toe blijft, na een veertienjarige uitstoting uit mijn gemeente, ik zou nalaten, enig Woord meer aan ulieden te schrijven, en misschien zal dit evenwel de laatste reis zijn; want het schijnt, dat uw lust om door mijn arbeid profijt te doen, terwijl ik van u af ben, weinig of bijna geen is, indien dit voortkomt uit die, dat u oordeelt, dat ik had moeten bij u blijven, en buigen onder die menselijke inzettingen, en onder de bedreigingen en bevelen van de H. Staten (gelijk ik vreze, dat het zo bij de meeste van ulieden ligt) zo zal ik alleenlijk dit zeggen, dat van mij aan d' ene zijde overvloedig ter overtuiging getoond is, dat de formulier dienst en feestdag houding zo als die in de Kerk van Nederland gebruikelijk en opgelegd is, de Heere mishagende is, en aan de andere zijde, dat al ware het; dat ik gemist had in die Stellingen gelijk ik verzekerd ben dat ik er niet in gemist heb) ik nochtans onwedersprekelijk heb getoond, in verscheidene schriften, dat niet alleen geen Kerkelijke mij met recht daarover konden suspenderen, veel min deporteren van mijn dienst (gelijk ook de Eerwaarde Classis van Walcheren, mijn competente Rechter zulks erkent, en openlijk betuigd heeft) maar voornamelijk, dat geen politieken, hoe Hoog zij ook mochten zijn, of genoemd worden, enig vermogen hebben, om over Kerkelijke zaken, en bijzonder van die soort, meesterlijk en heersender wijze te

oordelen.

Dit heb ik niet alleen breed aangewezen, in het schrift (genaamd *Res Iudicata* Etc.) uit enkele getuigenissen van Theologanten en anderen opgesteld. Maar nu ook over weinig dagen uitvoeriglijk, in een Brief aan den Heer J.C. van Bleyswijk, dewelke alle de Kerkelijke macht en Regering aan de Overheden als Hoofden van de zichtbare Kerk onder Christus wilde opgedragen hebben, en de leraars voor Dienaars van de Overheden in haar bediening erkend hebben, aldus uitdrukkende, hoe het in het algemeen bij de Politieken gevat word, maar ik heb uit des Heeren woord naaktelijk en overvloedelijk bewezen, dat de Kerkelijke Regering alleen de Kerkelijken geenszins, nog in genen dele, de Politieken, toekomt, en dat dit is het gevoelen van onze leraars, Confessie, Catechismus, Nationale en provinciale Synoden, te allen tijde geweest, in tegenstelling van alle Neutralen, Halve-Libertinen, Erastianen- en Remonstranten, ja dat ook de Politieken in Nederland, de H. Staten Generaal, en de subalterne Overheden in Holland, die zich tegen Remonstrantsgezinde Politieken stelden, ditzelve gevoelen der Kerk bevestigd hebben. Ik wenste, dat de verstandigste onder ulieden, dat Schrift bij gelegenheid lazen en overwogen, om niet alleen voor uzelf in dat punt gevestigd en opgeklaard te worden, maar ook om anderen, (die in haar onverstand menen, dat ik de Politieke macht zo ver had moeten involgen en eerbiedigen, dat ik tegen haar bevel mij niet had moeten kanten, weinig wetende wat zij bevestigen) een beter onderrichting te geven. U zult daar ook tot uwer bestiering in de Praktijk, een Predikatie achter aan vinden gehecht over de Evangelie-betamelijke wandel, dewelke ik hoop dat voor velen zal nuttig zijn. Immers ik verblijd mij, dat in een tijd, waarin de Kerkelijke macht veel van Politieken in Nederland geüsurpeerd word, mij van de Heere de genade is gedaan, en de hulpe is gegeven, om op vaste en onwrikbare gronden te tonen, dat de Overheden Hoger of Lager, geen formeel Kerkelijke macht of Regering toekomt, maar dat die alleen de Leraars en Ouderlingen door de Heere Jezus is toebetrouwd, als Zijn Dienaars, die Zijn wil en voorschrift hebben te volgen. Dat getuigenis heb ik voor Jezus alleenheersende macht in Zijn Koninkrijk schriftelijk gegeven, naar dat het mij vergund is niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem en zijn Kroon iets te lijden.

Nu kom ik tot de zaak, waarover ik iets, als uw leraar en herder, aan u schrijven zal, namelijk van de Liefde tot de Heere Jezus. Geloof in de Heere Jezus, en liefde tot de Heere Jezus en tot Zijn kinderen zijn de twee wezenlijkste en fundamenteelste genaden, waarin zich het geestelijke leven meest vertoont. Van het eerste, namelijk van het geloof in de Heere Jezus, heb ik u bijzonder breed en klaar onderrichting gegeven, in de lange Brief voor het vertaalde boekje, genaamd, *de Staat van de verlaten ziel*. Daarom zal ik nu wat breed handelen van de Liefde tot den Heere Jezus. En hier moet ik mijn begin maken van een klacht, van dat die liefde bij zo weinigen en dan noch in zo kleine mate te vinden is; en nu wenste ik, zelfs eerst, zonderling over mijn liefdeloosheid omtrent Hem aangedaan te zijn, en de onbetamelijke van die met zodanig gewicht te gevoelen zinkende, en stekende in mijn hart, dat ik zo mocht bekwaamer gemaakt worden, om ernstiger en beweeglijker van deze stof te schrijven.

Geloof in de Heere Jezus en liefde tot de Heere Jezus en tot Zijn kinderen zijn de twee wezenlijkste en fundamenteelste genaden, waarin het geestelijk leven het duidelijkst openbaar komt. Over het eerste, namelijk over het geloof in de Heere Jezus, heb ik u een bijzonder uitvoerige en duidelijke onderrichting gegeven in de lange brief voorin

het vertaalde boekje over *De Staat van de Verlaten Ziel*¹.

Daarom zal ik nu enigszins uitvoerig handelen over de liefde tot de Heere Jezus.

En hier moet ik beginnen met de klacht, dat die liefde bij zo weinigen, en dan nog in zo'n geringe mate, te vinden is. En nu wenste ik zelfs eerst in het bijzonder over mijn eigen liefdeloosheid omtrent Hem bewogen te zijn en de onbetamelijke ervan als zo'n last te voelen zinken en steken in mijn hart, opdat ik zo bekwamer gemaakt mocht worden om ernstiger en levendiger over deze stof te schrijven.

Helaas! Hoe weinig belijders van het Christendom hebben Jezus lief! Is er niet een grote menigte van grof onwetende, van profane en goddeloze, van wellustige, onrechtvaardige, geldgierige en aardsgezinde mensen, die niet de minste druppel van ware liefde tot de Heere Jezus hebben! Hoe velen spotten met de heiligheid, ja vervolgen, haten en bestrijden degenen die heiligheid najagen en tedere liefde tot de Heere Jezus proberen te tonen! Hoe velen berusten in een burgerlijk leven, zonder zich te bekommeren over de liefde tot Jezus! Hoe velen stellen zich tevreden met een sleur van godsdienst, met een gedaante van godzaligheid, met een letterlijke betrachting van enige weinige plichten, terwijl ze hun hart geheel op hun lusten en op de ijdelheden gezet hebben! Dezen hebben klaarblijkelijk niet de minste liefde tot Jezus. En zijn er onder u ook niet veel van zulke mensen?

Maar die nogal voor vromen doorgaan en van wie men nog enige verwachting² heeft om naar de liefde van hen te oordelen, dat ze niet huichelachtig, noch dood en geheel vleselijk zijn, maar dat ze de wortel der zaak in zich schijnen te hebben, helaas! hoe weinig kracht van liefde tot Jezus openbaren zij! Hoe weinig daadwerkelijke bewijzen geven zij dat Jezus hun hoogste liefde heeft! Hoe weinig hoort men hen spreken over Jezus en over Zijn volmaaktheden en beminnelikheden! Hoe weinig ijver en activiteit is er voor Zijn eer en belang³ in de wereld! Hoe weinig werken zij om anderen tot de kennis van Christus en tot liefde tot Hem te brengen? Zou het ook zo zijn als er veel liefde tot Jezus was? Zeker niet.

Vrienden, laat ons in ons hart kijken en zien welke mate van liefde wij tot Hem hebben. Ik vrees, dat wij de vlammen des Heeren weinig brandende in ons zullen vinden. Weten wij uit ondervinding, wat het is onder de beheersing en levendige werking van de liefde tot Jezus te zijn? Leven wij in het aangename gezicht van Zijn beminnelikheden? Zijn onze overdenkingen en gedachten 's morgens en 's avonds, als wij nederliggen en als wij opstaan, en ook overdag, veel over Hem, en zoet? Zou het zo niet wezen, als wij ons hart met liefde tot Hem vervuld vonden? Voelen wij niet, als onze liefde sterk tot enige persoon of zaak uitgaat, dat ons hart steeds daaraan denken, en onze mond gedurig daarover spreken wil, en dat dit ons veel genoegen geeft? Moest het dan hieruit niet veel meer blijken? Hoe is het met onze heimelijke gebeden⁴ en godsdienstplichten? Kunnen wij ons uitvoerig verlustigen in onze binnenkamers door tot God in Christus Naam te bidden en te danken? Of zijn wij daar

¹ Deze verhandeling is enige tijd geleden heruitgegeven door de Stichting Protestantse Periodieke Pers te Uithoorn; in 1989 verscheen weer een uitgave hiervan bij Frits Hardeman, Ede; ze is oorspronkelijk opgenomen in de uitvoerige brief aan de gemeente Sluis van de hand van Koelman, die als voorrede diende van zijn vertaling van *De Staat en Genezing van de Verlaten Ziel*, van Joseph Sirmonds, Amsterdam, 1687.

² grond

³ interest

⁴ devoties

kort en haastig, met weinig ruimte en ernst van binnen? Is dat niet een bewijs van weinig liefde? Zijn wij wel bezet en werkzaam met het onderhouden van Zijn geboden, wat toch het eigen gevolg en de natuurlijke vrucht is van de liefde tot Hem? Is er veel liefde tot Jezus, waarom doen we dan zo weinig voor Hem? Waarom lijden wij zo node voor Hem?

Waarom kunnen wij zo moeilijk de aanklevende zonden verlaten en de verzoeken bestrijden? Waarom volgen wij Hem zo weinig na en tonen Zijn voorbeeld zo weinig? Waarom hebben wij zo weinig ijver om iets te doen wat Hem behaagt? Wat zegt ons geweten aangaande onze liefde tot Hem? Durven wij wel met veel vrijmoedigheid zeggen en voor Christus betuigen, dat wij Hem hartelijk, oprecht en vurig liefhebben? Dat Hij de Beminde van onze ziel is, Degene, Die onze ziel liefheeft? Kunnen wij voor Zijn aangezicht met Petrus verklaren: *Gij weet Heere, Die alle dingen weet, dat ik U liefheb*? Waarom komen er zoveel twijfelingen meermalen in het hart op, of wij tot de Zijnen behoren en of Hij ons liefheeft? Is het niet, omdat onze liefde zo weinig tot Hem uitgaat en wij het nauwelijks liefde durven noemen? Hoe ver zijn wij er vandaan krank te zijn van liefde tot Hem, zoals de bruid in het Hooglied? Wij zoeken en wens gedurig blijken van Jezus' liefde tot ons, maar trachten wij wel bij iedere gelegenheid duidelijke bewijzen te geven van onze liefde tot Hem, om uit onze liefde de Zijne te kennen, als zijnde maar een weerschijn⁵ en vrucht van Zijn liefde tot ons? Is hier geen reden om ons te schamen en in droefheid neer te zitten, omdat wij zo weinig liefde tot Hem voelen en tonen?

Maar om de overtuiging hiervan en de verootmoediging hierover te vergroten en vooral ook om degenen die zichzelf bedriegen, aan zichzelf te ontdekken, zal ik u, als in een spiegel, de tekenen van deze liefde tot Jezus tonen. Als wij dan weinig van die tekenen van liefde tot Hem in ons vinden, zullen wij weten, hoe gebrekkig en dor wij hierin zijn, en hoeveel wij in die liefde tekort komen. Alleen, opdat dit mijn schrijven niemand van de oprechte liefhebbers van Christus, wegens hun teerheid en zwakheid of duisternis, tot een struikelblok zij, moet ik vooraf zeggen, dat wel al de volgende dingen kenmerken zijn van de liefde tot Jezus, maar dat er evenwel ware liefde tot Jezus kan zijn, daar, waar al die tekenen voor een tijd niet tegelijk gevonden worden, en waar men vanwege blindheid en vooroordeel tegen zichzelf, of vanwege verzoeken van de satan, of vanwege de kleine mate van die liefde deze tekenen niet zien kan, noch in zichzelf durft erkennen.

Mijn bedoeling is aan de ene zijde de verwaande en zichzelf bedriegende belijders des geloofs en van de liefde tot Jezus en de dadelijke huichelaars te ontdekken; en aan de andere zijde de oprechten te tonen dat zij waarlijk Jezus liefhebben, hoewel niet in zo grote mate, als wel betamelijk was.

⁵ reflexie

I. Kenmerken van degenen die Christus liefhebben

1. Ieder, die Jezus liefheeft, heeft enerzijds zoveel overtuiging gekregen van zijn verloren staat buiten Hem, en van zijn zondigheid, leegheid, machteloosheid, blindheid en rampzaligheid in zichzelf, en anderzijds zoveel ontdekking en verzekering van Jezus algenoegzaamheid en gewillige volvaardigheid om verloren zielen uit die staat te redden, dat hij naar de Heere Jezus is gevluht, en Hem heeft omhelsd en aangenomen tot gerechtigheid en leven, met een gewillig hart, ja tot een volmaakt middel ter behoudenis. Waar dit niet is voorafgegaan, daar is geen liefde tot Jezus, wat men zich ook zou inbeelden; want wie Jezus niet heeft aangenomen in geloof, kan Hem niet liefhebben. Het geloof is de eerste en de moedergenade, waaruit de liefde vloeit en waarop zij volgt. Zo moet dan het Evangelie eerst recht verstaan zijn, en 's mensen ellende moet wel gekend zijn, en de toevlucht tot Christus moet op rechte wijze genomen zijn, eer de ziel haar liefde tot Jezus laat uitgaan. Wie geen geloof heeft, die heeft geen leven, maar is nog dood. En een dood zondaar kan en zal Jezus niet liefhebben. Het is *het geloof dat door de liefde is werkende*, Gal. 5: 6. Hieraan zal men dan weten wie de liefde heeft en wie ze niet heeft.

2. Wie Christus liefheeft, begeert met Hem verenigd te zijn, daar hij zoveel goedheid, genade, barmhartigheid en gelukzaligheid in Hem ziet. Zijn ziel gaat uit naar Hem, zij dorst naar Hem en kleeft Hem met genegenheid aan, zoals *Jonathan verbonden was aan David en hem beminde als zijn eigen ziel*, 1 Sam. 18: 1, en zoals *David's ziel de Heere aankleefde*, Ps. 63: 9, en *naar Hem verlangde en dorste als een dorstig land en als een hert naar de waterstromen*, Ps. 63: 2; Ps. 42: 2 en 3. Dit is zo met alle ware liefde. Men verlangt naar vereniging met het beminde voorwerp (Amor unionis). Een liefhebber van Jezus zoekt nabijheid en gemeenschap met Jezus, en kan zonder Hem niet vergenoegd zijn. En die begeerte, wanneer ze sterk is, maakt hem *krank van liefde*, Hoogl. 5: 8. Hieruit volgt het volgende kenmerk.

3. Een liefhebber van Jezus verlangt naar Jezus' genadige tegenwoordigheid op aarde en dat Hij toch tot hem zou willen komen.

Daarover sprak Jezus, Joh. 14: 18: *Ik zal u geen wezen laten, ik kome weder tot u*; en David, Ps. 101: 2: *Wanneer zult Gij tot mij komen?* en, Ps. 42: 3: *Mijn ziel dorst naar God, naar de levende God; wanneer zal ik ingaan en voor Gods aangezicht verschijnen?* Zo verlangde de bruid naar Jezus komst tot haar, naar Zijn gezelschap en naar Zijn vertroosting, Hoogl. 1: 2 en 7; 3: 2-5; 2: 9 en 17; 4: 16; 7: 11 en 12.

Nu komt de Heere Jezus op drieërlei wijze tot de ziel: door zegeningen mee te delen, of door genadige openbaring van Zichzelf en van Zijn liefde, of door zoete vertroosting. En in die drie opzichten is een liefhebber van Christus begerig en wenst hij:

1. dat Hij hem meer wijsheid, meer leven, meer heiligheid en sterkte zou meedelen,
2. dat Hij Zichzelf aan Hem meer zou ontdekken in Zijn beminnelijkheid en in Zijn liefde; dit was ook de zaak, die Christus beloofde, Joh. 14: 21 en 23: *Die Mij liefheeft, die zal Ik liefhebben, en Ik zal Mijzelven aan hem openbaren; Ik en Mijn Vader zullen tot hem komen, en zullen woning bij hem maken;*
3. hij wenst ook, dat Christus zijn ziel zoet zou troosten en met vreugdeolie zalven en daarin onuitsprekelijke blijdschap zou storten.

Waar dan geen hartelijke wens en begeerte naar Jezus genadige tegenwoordigheid en

toenadering tot de ziel is, daar is geen liefde tot Jezus.

4. Wie Jezus liefheeft, verlangt naar Jezus heerlijke openbaring en tegenwoordigheid in de hemel; want hij gelooft en hoopt Jezus daar volkomen, in al Zijn voortreffelijkheden, te genieten. Hij heeft *de verschijning van Jezus lief*, wat de apostel stelt als een kenmerk van allen, die *de kroon der rechtvaardigheid zullen krijgen*, 2 Tim. 4: 8. Zijn ziel roept (wanneer de Heere Jezus zegt: *Ik kom haastiglijk*): *Amen, ja kom Heere Jezus, ja kom haastiglijk*, Openb. 22: 20. Hij weet, dat in Zijn tegenwoordigheid of bij Zijn aangezicht is, *verzadiging der vreugde; liefelijkheden zijn in Zijn rechterhand eeuwiglijk*, Ps. 16: 11. En dat er bij Hem is *de fontein des levens, en een beek van Zijn wellusten*, Ps. 36: 9 en 10. Daar hij dan hoop heeft, dat, wanneer hij zal sterven, *hij verzadigd zal worden met Zijn beeld, en Zijn aangezicht zal aanschouwen in gerechtigheid*, Ps. 17: 15, wenst hij dat de dag nadere, dat hij *ontbonden zal worden en met Christus zal zijn*. Filipp. 1: 23, dat de eeuwigheid snel aankome en Christus hem tot Zich opneme, volgens hetgeen Hij beloofd heeft, Joh. 14: 3: *Als Ik u plaats zal bereid hebben, zo kom Ik weder; en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt, waar Ik ben*.

Dit kenmerk is gevoelig in het hart van hen, die hun deel aan Jezus kennen, en geloven, en die zich gereedmaken voor Zijn toekomst. Maar het is niet zo duidelijk te vinden in degenen die onzeker zijn van hun goede staat, of die zich in het geheel niet bereid vinden en onbekwaam, om *deel te gaan nemen in de erve der heiligen in het licht*, Koloss. 1: 12. Maar dat het evenwel duidelijk in de grond van hun hart ligt, blijkt daaruit, dat zij, als zij een volle verzekerdheid van hun deel aan Jezus voelen, terstond deze begeerte om bij Hem te zijn, ook gevoelen. En als de bereidheid voor Christus' komst hen ontbreekt, dan bevinden zij, dat het hun smart om niet gereed te zijn. Zij wensen gereed te zijn, en indien zij gereed waren, zo zouden zij wensen, dat Hij terstond zou komen. Want zij kennen geen groter geluk dan om bij Hem te zijn en met Hem te leven. Dit is een bewijs van hun begeerte naar Zijn heerlijke komst, en zo ook van hun oprechte liefde tot Hem, zoals een liefhebbende vrouw haar voornaamste geluk stelt in de tegenwoordigheid van haar man, terwijl deze toch op een verre reis is gegaan. Zij wenst hartelijk dat hij terugkomt, maar als zij veel dingen binnenshuis niet in orde vindt, zo vreest zij, dat hij komen en haar overvallen zal, daar zij niet goed gereed is. Was alles maar in orde, dan zou de wens naar de tegenwoordigheid van haar man terstond vanzelf in haar hart opkomen. Zo is het nu met menig liefhebber van Jezus. Hier komt bij, en het behoort ook tot het vorige:

5. Wie Jezus liefheeft, zucht onder twee dingen, die hem de volle genieting van Jezus hier op aarde verhinderen. Het eerste is, zijn huidige staat in het lichaam; want die verhindert natuurlijk en noodzakelijk zo'n genieting van de Heere Jezus. Daardoor zegt hij in zekere zin naar waarheid, dat hij *afwezig is van de Heere*. Dit bezwaart hem en is hem lastig en smartelijk, zoals Paulus dit uitdrukt van zichzelf en van andere gelovigen, 2 Kor. 5: 4, 6 en 8: *Wij, ook wij, die in deze tabernakel zijn, zuchten, bezwaard zijnde; nademaal wij weten, dat wij inwonende in het lichaam, uitwonen van de Heere; en wij hebben meer behagen om uit het lichaam uit te wonen en bij de Heere in te wonen*.

Het andere is de zonde, waardoor hij dikwijls met zijn verstand, wil en hartstochten afwijkt van de Heere. Ze doet hem een walging en afgrijzen hebben van zichzelf, zo, dat hij er erbarmelijk over uitroept: *Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods*, Rom. 7: 21 en 24. Dit is een zeker kenmerk van een liefhebber van Christus, dat in niemand anders gevonden wordt.

6. Al wie Jezus liefheeft, heeft hoogachting voor de wegen en ingestelde middelen, waarin Christus te vinden is; enerzijds omdat Hij die ingesteld heeft, anderzijds omdat Hij daar genadig tegenwoordig is, en in het bijzonder ook omdat deze middelen vooral zijn ingesteld om Christus en de gelovige zielen samen te brengen. Een liefhebber van Jezus acht die middelen hoog, neemt ze waar en zoekt Christus daarin te vinden en Zijn genade te ontmoeten, daar Hij gezegd heeft: *Alwaar Ik Mijns Naams gedachtenis zal gesticht hebben, daar zal Ik komen om u te zegenen*, Ex. 20: 24; en: *Waar twee of drie in Mijn Naam vergaderd zijn, daar zal Ik in het midden zijn*, Matth. 18: 20; *Ik zal met Mijn leraars zijn tot de voleinding der wereld*, Matth. 28: 20.

Wie Jezus liefheeft, is graag onder de prediking van het Woord, onder de openbare gebeden en bij de bediening van het Avondmaal, maar hij berust niet in de uiterlijke instellingen en het waarnemen ervan, maar hij zoekt Christus erin en erdoor. Zo waardeerde David de godsdienstoefeningen en wenste ze altijd te kunnen waarnemen, Ps. 84: 2 en 3: *Hoe liefelijk zijn Uw woningen, o Heere der heirscharen; mijn ziel is begerig, en bezwijkt ook van verlangen naar de voorhoven des Heeren; mijn hart en mijn vlees roepen uit tot de levende God*; en in Ps. 27: 4: *Een ding heb ik van de Heere begeerd, dat ik alle de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren* (en waartoe wilde hij er wonen? Dat zegt hij vervolgens) *om de liefelijkheid* (of schoonheid) *des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn, tempel*. En zoals hij die publieke middelen liefheeft, zo neemt hij ook die instellingen in zijn huisgezin en binnenkamers graag waar en zoekt hij er Jezus in, Die zich ook daar laat vinden, in de huiselijke godsdienstoefeningen. Maar wie Zijn instellingen minacht en niet wil waarnemen om Hem Zelf daarin te ontmoeten, is daarentegen geen liefhebber van Jezus.

7. Wie Jezus liefheeft, tracht Hem gelijkvormig te zijn en zoekt veranderd te worden naar Zijn beeld. Hij heeft een werkzame begeerte om Hem inwendig en uitwendig te gelijken, Hem na te volgen en te wandelen, zoals Hij gewandeld heeft. Want hij beschouwt Jezus' beminnelijke hoedanigheden, Zijn schoonheid en goedheid, en hij heeft er vermaak in. En zo verlangt zijn hart ernaar om Hem enigermate, ja meer en meer, gelijkvormig te mogen zijn; want dat is ook het middel om Hem meer te genieten. Het ligt geheel en al in de natuur en de kracht van de liefde, te ervaren, dat ze de mens verandert naar de gelijkenis van het beminnelijke en schone voorwerp, waar ze naar uitgaat. Wie men liefheeft, volgt men graag en gewillig na, in de dingen, die men oordeelt zeer beminnelijk te zijn. Liefde is het werkzame beginsel tot gelijkvormigheid. Daarom zijn al Jezus' liefhebbers Zijn volgelingen, 1 Thess. 1: 6; 1 Kor. 11: 1; Ef. 5: 1 en 2; 1 Joh. 2: 6 en 8. *En wij allen*, zegt de apostel, *met ongedekten aangezicht de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest*, 2 Kor 3: 18). Dat is van de ene trap der heerlijke genade tot de andere. Ieder, die Jezus niet zoekt gelijkvormig te zijn, heeft Hem noch gekend, noch geliefd, 1 Joh. 2: 6; Joh. 10: 27; Joh. 12: 26.

8. Een liefhebber van Jezus heeft een zeer hartelijk, innig, onuitsprekelijk welgevallen in Hem. Want zoals het Evangelie Christus voorstelt in al Zijn voortreffelijkheden en aanlokkelijkheden, als God en mens, vol van genade en waarheid, vol liefde, genade en barmhartigheid, als Profeet, Priester en Koning, als machtig om te verlossen, en gewillig om zondaren tot God te brengen en van alle genade te voorzien, zo heeft het geloof Hem aangenomen en omhelsd als de al-

genoegzame Middelaar, oneindig goed voorzien tot het grote werk der verlossing en zaligmaking van de zondaren die tot Hem vluchten, en zich onder de schaduw van Zijn vleugelen begeven. Het heeft Hem ingewilligd en met genoeg verkeren, ziende Hem zo volvaardig en barmhartig, ja ziende, hoe Hij het werk der verlossing reeds op aarde uitgevoerd heeft en nu als Overwinnaar gezeten is aan des Vaders rechterhand in heerlijkheid; waar Hij als Middelaar alle macht en onnaspeurlijke rijkdommen in handen heeft, en de grootste Uitdeler is van de verkregen zegeningen. Nadat dan het geloof Hem als zodanig erkend en omhelsd heeft, neemt ook de gelovige een bijzonder welgevallen in Christus' Persoon, Immanuël, in Zijn ambten, in Zijn staten van vernedering en verhoging, in Zijn liefde en liefdedaden, in Zijn lijden en in de vruchten daarvan. En dit is het werk van de liefde, zulk een genoeg, vreugde en welgevallen omtrent Hem te koesteren, Die terecht genoemd wordt de *Wens aller Volkeren, Die de Banier draagt boven tienduizenden, de Schoonste onder de Mensenkinderen, geheel begeerlijk in al wat aan Hem is*, Hoogl. 5: 10 en 16; Ps. 45: 3; Hagg. 2: 7.

Het is wezenlijk en noodzakelijk voor alle ware liefde, om met welgevallen, verlustiging en blijdschap te verkeren over het voorwerp van de liefde. Het is een wezenlijke daad van de liefde ergens behagen in te scheppen (*Amor complacentiae*). Veel meer is dit zo omtrent de Heere Jezus, in Wie de ziel een oneindige, onbegrijpelijke, onuitsprekelijke reden vindt van eeuwig welgevallen. De liefde van de Vader tot de Middelaar deed *Zijn ziel een welbehagen in Hem hebben*, Matth. 3: 17; Matth. 17: 5; Jes. 42: 1; en Zijn liefde tot Zijn volk deed Hem blijde zijn en een zoet welgevallen nemen in hen te zegenen. *En Ik zal Mij*, zegt God, *over hen verblijden, dat Ik hun weldoe; en Ik zal hen getrouwelijk in dit land planten, met Mijn ganse hart en met Mijn ganse ziel*, Jer 32: 41. En de profeet zegt, tot troost van Gods volk in de laatste dagen: *De HEERE, uw God . . . zal over u vrolijk zijn met blijdschap; Hij zal zwijgen* (anderen lezen hier niet ongepast: 'rusten', 'berusten') *in Zijn liefde; Hij zal Zich over u verheugen met gejuich*, Zef. 3: 17. Zo moet en zal ieder gelovig zondaar zich verblijden in het overdenken van de Heere Jezus, daar ze in Hem een bijzonder welgevallen vindt. Zo toonde dit de bruid in het Hooglied, Hoogl. 1: 13 en 14; 2: 3; 5: 10 en 16. Dit is het bewijs van ware liefde tot Hem. Waar dat niet gevonden wordt, daar is geen liefde tot Jezus. Maar dit kenmerk zal uit de volgende twee nog meer blijken, en zodanig omschreven worden, dat geen anderen dan alleen ware liefhebbers van Jezus het rechte welbehagen in Hem scheppen.

9. Wie Jezus liefheeft en door de liefde een oprecht welbehagen in Hem heeft, die heeft Hem lief en verlustigt zich in Hem evenzeer als in de fontein van zijn heiligmaking en wijsheid, als omdat Hij ook vergeving en rechtvaardigmaking kan en wil geven aan Zijn gelovigen. Hij heeft in Hem evenzeer een behagen omdat Hij een *Geneesmeester* is, dan omdat Hij een *Borg* is, Die het rantsoen betaald heeft; evenzeer omdat Hij als *Koning* de verdorvenheden kan en wil ten onder brengen en *door Zijn Geest doden*, dan omdat Hij als *Hogepriester* verzoening voor de zonden teweegbrengt *door Zijn bloed*; evenzeer omdat Hij sterkte schenkt als omdat Hij de gerechtigheid en vergeving schenkt; evenzeer omdat Hij als *Profeet, Vorst en Overste Leidsman* licht, besturing en leiding wil geven, dan omdat hij zondaren van de schuld verlossen en vrijmaken wil. Een recht liefhebber van Jezus heeft zowel in het één als in het ander zijn grote genoeg en welbehagen, daar hij het één zowel als het ander voor zijn welstand en gelukzaligheid nodig heeft. Zo staat er van de dagen van het Nieuwe Testament geschreven: *Men zal van Mij zeggen* (dit zegt Christus, Die daarvoor gezegd had: *Wendt u naar Mij toe; wordt behouden, alle gij einden der*

aarde!): Gewisselijk, in de HEERE zijn gerechtigheden en sterkte; tot Hem zal men komen, Jes. 45: 22 en 24; alsof zij zeiden: Het is zeker, wij hebben het tot onze blijdschap ondervonden: in de Heere Jezus zijn gerechtigheden tot wegneming van alle schulden, en sterkte tegen alle zwakheden; en daarom moest ieder billijk tot Hem komen, en Hem omhelzen en gerechtigheid en sterkte in Hem zoeken. Sommigen hebben liefde tot en lust in Christus' gerechtigheid, daar zij graag vergeving van hun zonden willen hebben om niet in de hel te komen, maar ze hebben die hartelijke liefde, lust en welgevallen niet daarin, dat Christus hun hulp en sterkte wil geven om de zonden te doden en om vruchten voort te brengen; of omdat Hij verlichting der ogen wil geven om de zonden te ontdekken, en te doen verstaan wat en hoe men doen moet om de Heere veel vruchten voort te brengen. Daarom is dit een onderscheidend kenmerk van een waar liefhebber van Christus.

10. Wie liefde tot Jezus heeft, die heeft dit uit kracht van zijn welgevallen in Zijn Persoon, hoedanigheden, ambten en de uitoefening ervan, zodat hij zich daarover ten zeerste verwondert, en in roem, lofprijzing en dankzegging, tot God daarover uitbreekt. Hij vindt in Christus al de gewenste hoedanigheden en schoonheden voor de oneindige voldoening liefelijk in Hem samengebracht. Hij ziet in Hem alles, ver boven zijn denken, zo volkomen goed geordineerd, dat hij in verbazing terneer zinkt, en in diepe verwondering is over de liefde, wijsheid, genade en nederbuiging van God en Christus, en dat hij, met vrolijkheid en een onuitsprekelijk vol genoegen begint te prijzen; roemen en juichen, waarin hij Gode toeschrijft de eer en heerlijkheid, lof en dankzegging, Hem aanbeddend met toejuiching, oneindig welgevallen en zoete berusting vanwege hetgeen hij in Christus ziet. Hij is er ten volle van overtuigd, dat zich in Christus, oneindig ver zijn begrip te boven gaand, vertonen al de volmaaktheden en voortreffelijke eigenschappen Gods, die samenwerken tot behoudenis en zaligmaking van de zondaren. Christus is dan in zijn ogen alleszins wonderlijk, ja het allergrootste en liefelijkste Wonder, en zo geeft hij aan de *Vrededorst* met vol genoegen en met diepe verbazing de naam *Wonderlijk*, Jes. 9: 5; Richt 13: 18 en 19. En hij aanbidt de Heere en schrijft Hem daarover alle heerlijkheid toe, zoals we lezen in Ef. 1: 3, e.v.; Rom. 16: 25, 26 en 27; 1 Petr. 5: 10 en 11; Openb. 5: 13 en 15. Dit heeft ieder liefhebber van Christus tenminste in enige mate diep ingedrukt in zijn hart, en niemand anders dan de liefhebbers van Christus hebben zulk een voldoening gevende verwondering, aanbedding, roem en gejuich. Als ook anderen, die Hem niet liefhebben, soms verwonderd zijn, dan is het maar een begin, het gaat voorbij en is meest uit ongelooft; ook zinkt het snel weg in zorgeloze en vleeselijke gerustheid, zoals we daar iets van lezen in Hand. 13: 21; Luk 2: 18; Luk 4: 22. Maar de verwondering der liefhebbers van Jezus blijft er in geheel hun leven, en zij doet hen God aanbidden en maakt bevreesd om Hem te vertoornen.

11. Ieder, die de Heere Jezus liefheeft, zal ook in zich vinden, en met daden alleszins zoeken uit te drukken, een hartelijke en ongeveinsde welwillendheid tot Hem.

Deze welwillendheid zal zich in de volgende zaken openbaren:

1. Zijn hart zal werkzaam genegen zijn om zijn wil te doen, om Hem te behagen en te leven op een wijze die Hem welbehagelijk is, zoals de apostel dit uitdrukt in 2 Kor. 5: 9: **Daarom zijn wij ook zeer begerig . . . om Hem welbehagelijk te zijn.** En hij bad voor de gemeente van Kolosse, dat ze mochten *wandelen waardiglijk de Heere, tot alle behagelijkheid, in alle goede werken vrucht dragende, en wassende in de kennis van God*, Koloss. 1: 10. Zo wilde de bruid aan Christus *van haar specerijwijn te*

drinken geven, en van het sap van haar granaatappelen; ook had zij allerlei edele vruchten voor Hem weggelegd en wilde Hem alleszins haar liefde geven, Hoogl. 7: 12 en 13.

2. Hij zal hartelijk wensen en willen, dat anderen aan Hem hun liefde mochten geven, en dat ze Hem veel die eer, gehoorzaamheid en dienst mogen toebrengen, die Hem toekomt. Ook heeft hij de genegenheid en het pogen om anderen daartoe te brengen door onderwijs en vermaning.

3. Het zal hem bitter en smartelijk vallen, als hij bemerkt, dat anderen dat niet doen, maar wel het tegendeel doen; en wel in het bijzonder als hij zelf zijn plicht schandelijk heeft nagelaten en Hem reden van ongenoegen gegeven heeft. Dat zal hem smarten, zoals de bruid zei, toen ze zich onvriendelijk jegens Hem gedragen had: *Mijn ingewand werd ontroerd om Zijnentwil . . . mijn handen drupten van mirre, en mijn vingers van vloeiende mirre, Hoogl. 5: 4 en 5.*

4. Het zal hem verblijden en verkwikken als de Heere Jezus veel verhoogd, vereerd, hartelijk van velen omhelsd en getrouw gediend wordt. En de reden van dit alles is, dat alle ware liefde in zich heeft een dadelijke en ongeveinsde welwillendheid, waardoor men aan het beminde voorwerp het hoogste genoegen toewenst, zoals in de natuur ook bekend is. Dit noemt men *Amor benevolentiae*. Wie deze hartelijke goedwilligheid tot Jezus niet heeft, waardoor hij Zijn eer en Naam, Zijn belang en Zijn Koninkrijk, en al wat tot Zijn genoegen dient, graag bevorderd zou zien, en integendeel misnoegd en bedroefd zou zijn over al hetgeen daartegen strijdt, die heeft Hem niet lief. Want ook de zwakste oprechte liefhebber heeft van het begin van zijn bekering tot Hem zulk een algemene begeerte⁶, dat hij zich aan alles wat van Jezus is, gelegen laat liggen, en het zich aantrekt als eigen, zoals blijkt uit zijn bidden, dat Zijn Naam geheiligd worde, Zijn Koninkrijk kome en Zijn wil geschiede.

12. Wie Jezus waarlijk liefheeft, zal veel en aangenaam aan Hem denken, en graag over Hem spreken en horen spreken.

De gedachten van een mens gaan uit, naar wat hij liefheeft: De gedachten zijns harten zijn daar, *waar zijn schat is, Luk 12: 34*. De schat is nu datgene, wat men het meest en in de hoogste mate bemint. De ziel is meer waar ze leeft, dan waar ze leeft; en waar de gedachten veel vertoeven, daar spreekt men ook over, want *uit de overvloed des harten spreekt de mond, Matth. 12: 34*. Wie dan kuis liefheeft, en Hem meer dan enig ding liefheeft, die zal *vele en zoete gedachten en overleggingen over Hem hebben, Ps. 104: 34*. Zijn hart zal bij Hem *in de hemel wandelen*, daar hij Hem zijn grote schat acht, *Filipp. 3: 20; Matth. 6: 21*; en zijn tong zal met vermaak over Hem spreken, zoals de lippen van de bruid waren *als een scharlaken snoer en haar spraak liefelijk, vooral als zij over Christus sprak, Hoogl. 4: 3 en 11; 5: 8 en 10-16*.

De taal van de mensen maakt dikwijls openbaar, waar zij hun liefde op gevestigd hebben. Wie geen lust heeft om aan Jezus te denken en node van Hem spreekt of hoort spreken, heeft geen liefde tot Hem, en die zelden over Hem denkt of spreekt, heeft maar weinig liefde tot Hem. Maar wie een brandende en sterke liefde heeft tot Christus, die heeft een bruisend hart in de heilige overdenkingen en beschouwingen van Hem en dit komt naar buiten door de mond en door de tong. Hij kan het niet inhouden, noch verzwijgen, zoals de psalmist zegt: *Mijn hart geeft een goede rede op; ik zegge mijn gedichten uit van een Koning; mijn tong is een pen eens vaardigen schrijvers, Ps. 45: 2*; en Paulus: *Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u, dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd, 1 Kor 2: 2*.

⁶ geest

13. Wie Christus liefheeft, die heeft ook Zijn Woord lief. Want Het Woord draagt Zijn beeld en is het uitdrukkel van Zijn hart. Hij wil graag, dat *dit Woord van Christus rijkelijk in hem wone*, Kol. 3: 16, daar het Christus wijsheid, heiligheid, liefde, goedheid en genade vertoont. En wanneer *hij Zijn woorden vindt, dan eet hij ze op, en ze zijn hem tot blijdschap en vreugde zijns harten*, Jer. 15: 16. Hij bevindt en roemt, dat *Christus gehemelte*, of het woord Zijns monds, *enkel zoetigheid is*, Hoogl. 5: 16; *hij hoort en kent Zijn stem*, Joh. 18: 37; Joh. 10: 3, 4, 16 en 17. Hij zegt met blijdschap: *Dat is de stem mijns liefsten*, Hoogl 2: 8; 5: 2. *Hij legt Zijn redenen in zijn hart*, Job 22: 22, *en verbergt ze daar om tegen Hem niet te zondigen*, Ps. 119: 11, en roept erover uit: *Hoe lief heb ik Uw Wet . . . Hoe zoet zijn Uw redenen mijn gehemelte geweest, meer dan honing mijn mond*, Ps. 119: 97 en 103. En dit te meer, omdat de Heere Jezus heeft gezegd: *Indien . . . Mijn woorden in u blijven, zo wat gij wilt, zult gij begeren, en het zal u geschieden*, Joh. 15: 7. En dit moet men niet alleen verstaan van Christus woord in de beloften, maar ook van Zijn woord in het gebod en in de bedreiging. Want wie Hem liefheeft, heeft *ook Zijn wet en geboden lief* Joh. 14: 15; Ps. 119: 113, 119, 127, 159, 163 en 167. Al wie Jezus woord niet liefheeft, die heeft Jezus niet lief, zoals te zien is in Joh. 8: 31 en 47.

14. Wie de Heere Jezus liefheeft, die heeft ook Zijn kinderen en Zijn discipelen, Zijn verlost, lief, omdat ze Zijn beeld dragen, en omdat het Zijn bijzonder gebod is, *dat ze elkander zouden liefhebben*, Joh. 15: 12 en 27; Joh. 13: 15, zoals ook Johannes zegt: *Want dit is de verkondiging, die gij van den beginne gehoord hebt, dat wij elkander zouden liefhebben*, 1 Joh. 3: 11. *En dit is Zijn gebod, dat wij geloven in de Naam van Zijn Zoon Jezus Christus, en elkander liefhebben, gelijk Hij ons een gebod gegeven heeft*, 1 Joh. 3: 23. *Ik schrijf u geen nieuw gebod, maar hetgeen wij gehad hebben van den beginne, namelijk dat wij elkander liefhebben*, 2 Joh.: 5; *En dit gebod hebben wij van Hem, namelijk dat die God liefheeft, ook zijn broeder liefhebbe*, 1 Joh. 4: 21.

Indien iemand dan de broeders niet hartelijk, dadelijk en volstandig liefheeft, indien iemand niet al de heiligen, en dit om de heiligheid, liefheeft - en daarom niet alleen de rijken en in de wereld geachten, maar ook de armen, verachten, verdrukten en geringen - die heeft Christus niet in der waarheid lief. Want hij moet *de broederschap liefhebben*, 1 Petr 2: 17; Hebr 13: 1, *en al de heiligen liefhebben*, Kol 1: 4. *En een iegelijk, die liefheeft dengene, Die geboren heeft, die heeft ook lief dengene, die uit Hem geboren is*, 1 Joh. 5: 1. *Indien iemand zegt: Ik heb God lief (of ik heb Christus lief), en haat zijn broeder, die is een leugenaar; want die zijn broeder niet liefheeft, die hij gezien heeft, hoe kan hij God (of Christus) liefhebben, Die hij niet gezien heeft?*, 1 Joh. 4: 21. *Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben; die zijn broeder niet liefheeft, blijft in de dood*, 1 Joh. 3: 14. *Hieraan kennen wij, dat wij de kinderen Gods liefhebben, wanneer wij God (of Christus) liefhebben, en Zijn geboden bewaren*, 1 Joh. 5: 2. En die liefde is en moet altijd een *ongeveinsde, broederlijke liefde zijn, waardoor wij elkander vuriglijk liefhebben, uit een rein hart*, 1 Petr. 1: 22. Dit is dan één van de duidelijkste kenmerken van liefde tot Jezus.

15. Ieder, die de Heere Jezus liefheeft, die heeft ook de Dag des Heeren lief. En dat niet alleen, omdat hij het vierde gebod, evenals de andere van de tien geboden, liefheeft, maar ook omdat de verandering van de bijzondere rustdag van de laatste tot de eerste dag der week door de Heere Jezus en door Zijn apostelen is geschied; en dat

ter gedachtenis, dat Hij op die dag van Zijn werken, de werken der verlossing, heeft gerust, zoals de Vader op de laatste dag der week van Zijn scheppingswerken rustte. Dit geeft Paulus te kennen, als hij zegt: *Want Die ingegaan is in Zijn rust, heeft Zelf ook van Zijn werken gerust, gelijk God van de Zijne*, Hebr. 4: 10. Daarom heeft de christelijke kerk vanaf de opstanding van Christus die Dag des Heeren zo eerbiedig gevierd en daarop 's Heeren Avondmaal gehouden. Zo was Johannes op *de Dag des Heeren in de geest*, Openb. 1: 10, *en op de eerste dag der week waren de discipelen bijeengekomen om brood te breken en het Woord te prediken en te horen*, Hand. 20: 7; *en op elke eerste dag der week legde een iegelijk van hen iets bij zichzelf weg, vergaderende een schat*, 1 Kon 16: 2. Zij noemden die dag *een verlustiging, opdat de Heere geheiligd werd, Die te eren is, en ze eerden die dag zo, dat ze hun wegen niet deden, en zo verlustigden zij zich in de Heere*, volgens het bevel daartoe in Jes. 58: 13 en 14. Zoals ook de oudvader Ignatius, een toehoorder van de apostel Johannes, als volgt schreef in zijn brief aan de Magnesiërs: *Laat een ieder liefhebber van Christus in plaats van de sabbat, of ter zijde stellende de sabbat, (te weten die der Joden) de dag des Heeren vieren, de dag der opstanding, de koningin der dagen, de hoogste van alle dagen*. En dat was in alle tijden niet alleen het kenmerk van een christen, maar het werd zó nodig geacht, dat zij liever alles van de vijanden leden, dan dat ze 's Heeren dag niet onderhielden. Toen hen gevraagd werd of zij vergaderingen hadden gehouden en de Dag des Heeren gevierd, antwoordden de martelaren: *Wij zijn christenen; wij hebben 's Heeren Dag gevierd; wij kunnen dit niet nalaten. Wij hebben de Dag des Heeren onderhouden omdat Christus de Zaligmaker is; wij hebben de Dag des Heeren met de broeders met gepaste vroomheid gevierd. De Dag des Heeren moet niet veronachtzaamd worden omdat de wet zo gebiedt en wij kunnen niet bestaan zonder de Dag des Heeren*. Zo mag men met recht zeggen, dat wie de Dag des Heeren niet houdt en niet bemint, niet uit Christus is, zoals de Joden eens zeiden: *Deze mens is van God niet, want Hij houdt de sabbat niet*, Joh. 9: 16.

Hieraan moesten wij onze liefde tot Christus beproeven, namelijk dat wij die dag graag, op een recht evangelische wijze vieren door van ons werk te rusten en het gehele werk der verlossing te overdenken en door God daarover te roemen, evenals en meer dan over het werk der schepping en der onderhouding. Wij moeten ons daarin verlustigen, daarover verheugen en daarin verblijden, daar het de dag is, *die de Heere gemaakt* en tot de plechtige godsdienst van het Nieuwe Testament afgezonderd heeft, Ps. 118: 24. En Hij heeft er geen jaarlijkse feestdagen of hoogtijden bijgedaan⁷, zoals zowel onze eerste en tweede synode van Dordrecht, in de jaren 1574 en 1578 recht oordeelde, dat men met het houden van de Dag des Heeren tevreden behoorde te zijn en niet enige feestdagen zoals Kerstfeest, Pasen en Pinksteren, etc. daarbij moest voegen. Zo was het een vreemd en zeer aanstootgevend woord, dat een nederlands gereformeerd predikant schreef voor de door hem genoemde 'christelijke feestdagen', toen hij schreef: *Hij is geen liefhebber van Jezus, die de dag van Christus' geboorte niet houdt*; alsof het houden van een menselijke vond en instelling een teken kon zijn van liefde tot de Heere Jezus. Dit spreekt de Schrift zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament wel uitdrukkelijk, tegen en ze verbiedt het; zie daarvoor de volgende teksten: Deut. 4: 2; 12: 32; Jes. 29: 13; Matth. 15: 9 en 13; Gat 3: 9, 10 en 11; Kol. 2: 16, 17 en 20-23; Gal. 5: 1; 1 Kon 7: 23.

16. Wie Christus recht liefheeft, zal over zijn liefde tot Jezus en over Jezus liefde tot hem geestelijk jaloers zijn. In de eerste plaats is hij achterdochtig of hij wel ware

⁷ Koelman is tegenstander van het vieren van de andere 'christelijke feestdagen'; daar hij dit overblijfselen van Rome acht te zijn.

liefde aan de Heere Jezus geeft en of zijn voornaamste liefde niet op iets anders gericht is. Daarom wil hij zich graag beproeven en toetsen, en zichzelf hierin onderzoeken of laten onderzoeken. Hij wil zijn hart en wandel graag leggen naast de Schriftuurlijke kenmerken van oprechte liefde tot Jezus, zoals die nu voorgesteld zijn. Hij weet, dat velen zich met inbeeldingen bedriegen en dat hij ook zelf een bedrieglijk hart heeft en dat hij aan Jezus inderdaad maar weinig, zo al enige, liefde geeft, in verhouding tot wat Hij waardig is. Want andere dingen trekken zijn genegenheid dikwijls heimelijk af en ontstelen die aan de liefde tot Jezus.

En zoals hij jaloers is over zijn liefde tot Jezus, zo is hij in de tweede plaats ook jaloers over Jezus liefde tot hem. Niet dat dit een deugd is, want Christus heeft maar al te veel blijken van Zijn grote en standvastige liefde gegeven en nooit iets gedaan waarom men billijk over Zijn liefde zou twijfelen of jaloers zijn. Maar toch is het een goed teken van een liefhebber van Jezus, daar zijn liefde tot Jezus zodanig is, dat ze hem met de grootste zorgvuldigheid doet onderzoeken, of Jezus hem wezenlijk liefheeft; hij zou Zijn liefde niet om duizend werelden willen of kunnen missen. Daar nu dit geluk in zijn ogen oneindig groot is om van Christus geliefd te worden, en maar weinig mensen in vergelijking door Hem geliefd zijn, en hij het even onwaardig is van nature als iemand anders, en hij daarenboven nog veel gebreken in zijn wandel met Jezus heeft, en Christus zich soms ook als een vreemde voordoet en zich van zijn ziel weggaat en verbergt, en het geloof nog zeer onvolmaakt is, zo kan het niet anders zijn, of een liefhebber van Jezus zal uit kracht van zijn liefde tot Jezus veel jaloezie hebben, en die jaloezie zal hem als vuur in zijn beenderen zijn en zal hem ziek maken, zoals de bruid dit was, Hoogl. 8: 6; 5: 6 en 8, en met David, Psalm 51: 10 en 12-14; Ps. 35: 3; Ps. 77: 4-13; Ps. 4: 7.

17. Al wie Jezus liefheeft, heeft Hem lief met de hoogste liefde, boven al wat men liefhebben kan, boven goederen, boven vrienden, ja, boven zijn eigen leven. Want er staat geschreven: *Die vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig, en die zoon of dochter liefheeft, boven Mij, is Mijns niet waardig. En die zijn kruis niet op zich neemt, en Mij navolgt, is Mijns niet waardig,* Matth. 10: 37 en 38, en ook: *Indien iemand tot Mij komt en niet haat zijn vader en moeder, en vrouw, en kinderen, en broeders, en zusters, ja, ook zelfs zijn eigen leven (dat is: die deze niet minder liefheeft dan Mij, zodat hij deze om Mijnentwil verlaten zou); die kan Mijn discipel niet zijn. En wie zijn kruis niet draagt en Mij navolgt, die kan Mijn discipel niet zijn . . . Alzo dan een iegelijk van u, die niet verlaat alles wat hij heeft, die kan Mijn discipel niet zijn,* Luk. 14: 26, 27 en 33.

Men moet hier goed op letten; dit kenmerk kan er velen met zichzelf bekend maken. Al wie Christus liefheeft, acht Hem oneindig beminnelijk, en oneindig nodig en nuttig voor zich. En daarom geeft hij Hem de hoogste liefde, en als het op een scheiding zou aankomen, dat hij of Jezus, of al wat hij heeft, zelfs zijn tijdelijk leven, zou moeten verlaten, dan zou hij Jezus willen aanleven. Als hij anders deed, dan zou het in een misleiding door een verzoeking zijn, als hij zichzelf niet is, of vergeet zijn sterkte aan te grijpen. Iedere liefhebber van Jezus is in zijn wezen en voornemen een martelaar. Paulus zegt: *Maar ik acht op geen ding, noch houde mijn leven dierbaar voor mijzelven,* Hand. 20: 24. *Hij acht ook alle dingen vergelijkenderwijs drek en schade te zijn om de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus, zijn Heere, om Hem te gewinnen,* Filipp. 3: 8; in zoverre is zijn liefde tot andere dingen gekruisigd door het omhelzen van de Gekruisigde, Gal. 6: 14. Hij heeft zijn leven niet lief tot de dood, Openb. 12: 11. Deze zijn liefde tot Christus *is sterk als de dood . . . , haar kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren. Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen*

uitblussen; ja de rivieren zouden ze niet verdrinken; al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten enenmaal verachten, Hoogl. 8: 6, 7. Zo sprak de eerder genoemde oudvader en martelaar Ignatius: Mijn liefde is gekruisigd. Een heerlijke uitspraak! waardoor hij twee dingen zei, namelijk dat Christus zijn liefde, dat is zijn Liefste (want zo noemde de bruid van Christus haar Liefste tot driemaal toe 'de liefde', Hoogl. 2: 7; 3: 5; 8: 4 en Christus noemde haar ook eens zo, Hoogl. 7: 6), was gekruisigd en dat zijn liefde tot andere dingen was gekruisigd, zoals hij ook verder uitdrukte, door te zeggen: Nu begin ik een discipel van mijn Meester te worden; laat het vuur, het kruis en alle verschrikkingen, die door mensen of beesten aan mijn lichaam toegebracht kunnen worden, op mij vallen, ja, doet daarbij al wat de duivelen der hel daar tegen kunnen doen, zo zou ik toch door die alle willen heengaan, om tot de schoot van mijn Heere te komen. Zo gebruikte ook de oudvader Hiëronymus de andere spreuk en zei: Indien mijn vader voor mij op de knieën lag en weende voor mijn ogen, en mijn moeder mij van achteren aan mijn hals hing, en al mijn broeders, zusters, kinderen en bloedvrienden aan alle kanten huilden, om mij in een zondig leven te houden, dan zou ik mijn moeder tegen de grond slingeren, over mijn vader heenlopen, al mijn bloedvrienden verachten en onder mijn voeten vertreden, opdat ik tot Christus mocht lopen.

Wij weten uit ervaring, dat de overheersende liefde tot enige zaak of persoon de mensen alles doet verlaten, verachten of liever doet verliezen, in de hoop van het door hen beminde voorwerp te kunnen genieten; niets ter wereld kan troost of genoeg geven, als men moet missen wat men het meeste en het hartelijkste bemint. Dit blijkt in de gierigaard, in de wellustigen en in de eierzuchtigen. Het blijkt in Amnon, 2 Sam. 13: 2, in Achab, 1 Kon. 21: 4, in Haman, Esther 5: 13 en in Absalom, 2 Sam. 14: 32 en 33; 2 Sam. 15: 1-12. Geen wonder dan, dat ook deze liefde tot Jezus, waar Hij toch zo oneindig beminnelijk en noodzakelijk is, alle andere dingen doet verachten. Daartegenover dan: wie aan Jezus zijn hoogste en overheersende liefde niet geeft, die geeft Hem geen liefde, maar haat Hem, en wil niet, dat Hij Koning zij in zijn hart, Luk. 10: 14 en 27.

18. Boven al deze kenmerken zal ik er nog dit ene grote kenteken bijvoegen: Wie Jezus liefheeft, zal oprecht zoeken Zijn geboden te bewaren.

Dit kenteken heeft Christus uitdrukkelijk genoemd: *Die Mijn geboden heeft, en dezelve bewaart, die is het die Mij liefheeft; zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn Woord bewaren; die Mij niet liefheeft die bewaart Mijn geboden niet; indien gij Mij liefhebt, zo bewaart Mijn geboden, Joh. 14: 21, 23, 24 en 25 en ook, Joh. 15: 10 en 14: Indien gij Mijn geboden bewaart, zo zult gij in Mijn liefde blijven. Gij zijt Mijn vrienden, zo gij doet, wat Ik u gebied. Dit zelfde kenteken noemt ook Johannes; zeggend: Hieraan kennen wij, dat wij Hem gekend hebben (namelijk in liefde), zo wij Zijn geboden bewaren; die daar zegt: ik ken Hem, en Zijn geboden niet bewaart, die is een leugenaar en in die is de waarheid niet, maar zo wie Zijn woord bewaart, in die is waarlijk de liefde Gods volmaakt geworden; hieraan kennen wij, dat wij in Hem zijn, 1 Joh. 2: 3, 4 en 5 en elders: En dit is de liefde Gods, dat wij Zijn geboden bewaren, 1 Joh. 5: 3.*

Dit bewaren van Zijn geboden moeten we nu verstaan in een evangelische zin van een oprechte poging om die te onderhouden, van een hartelijk en consciëntieus trachten om daaraan te gehoorzamen, zo dat men niet moedwillig leeft en toegeeft aan zichzelf, Of door een bekende zonde, die Hij uitdrukkelijk verboden heeft, te doen, of door een bekende plicht, door Hem duidelijk geboden, te verzuimen. En waar men bemerkt, dat men van het gebod van de Heere Jezus is afgeweken, daar zal men het betreuren en

hartelijk bedroefd zijn omdat men zoveel tekort komt, en zich weer opnieuw voornemen om het in de toekomst met de hulp en genade des Heeren te verbeteren en *zich te wachten van zijn ongerechtigheid*.

Wie niet oprecht van wandel is en niet zoekt ongeveer de geboden des Heeren te bewaren, die is geen liefhebber van Jezus. Want de bruid zegt, dat het *de oprechten zijn, die Jezus liefhebben*, Hoogl. 1: 4. David zei: *Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere, mijn Sterkte*, of: *Ik heb U hartelijk lief* en hij geeft er dit blijk van: *Ik heb des Heeren wegen gehouden, en ben van mijn God niet goddelooslijk afgegaan; want al Zijn rechten waren voor mij, en Zijn inzettingen deed ik niet van mij weg, maar ik was oprecht bij Hem en ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid*, Ps. 18: 2, 22, 23 en 24. Zo geeft hij hetzelfde te kennen in Ps. 119: 1-6, 80, 101, 128 en 132: *Welgelukzalig zijn de oprechten van wandel, die in de wet des Heeren gaan. Welgelukzalig zijn zij, die Zijn getuigenissen onderhouden, die Hem van ganser harte zoeken; ook geen onrecht werken, maar wandelen in Zijn wegen. HEERE! Gij hebt geboden dat men Uw bevelen zeer bewaren zal. Och, dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren! Dan zou ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zou op al Uw geboden. Laat mijn hart oprecht zijn tot Uw inzettingen, opdat ik niet beschaamd worde. Ik heb mijn voeten geweed van alle kwade paden, opdat ik Uw woord zou onderhouden. Daatom heb ik al Uw bevelen van alles voor recht gehouden; maar alle valse pad heb ik gehaat. Zie mij aan naar het recht aan degenen die Uw Naam beminnen*. Dit is Jezus liefhebben in onverderfelijkheid, of, zoals het anderen vertalen, in oprechtheid en ongeveer, Ef. 6: 24

Dit zijn de kenmerken die de Schrift ons geeft van de ware liefhebbers van Jezus Christus, en die ik zo uitvoerig heb voorgehouden opdat wij ons daarbij terdege zouden beproeven. Nu vrienden, wanneer u uw hart en leven daarbij legt, welk vonnis geeft dan uw geweten over uw staat? Zegt ze, dat u tot op heden de liefde tot Christus nog geheel mist en dat u deze tot nu toe nooit deelachtig bent geweest? Of spreekt ze u vertroostend toe, dat u zich wel mag, ja moet verzekeren, dat u de Heere Jezus oprecht, waarlijk en daadwerkelijk op een geestelijke en levendige wijze liefhebt, en dat vele van die kentekenen, indien niet alle, duidelijk in u zijn? Wel, al wat uw geweten dat zo door het Woord onderricht en verlicht is, daarover spreekt, spreekt de Heere. Neem er dan nauwkeurig acht op en richt er uw gangen naar.

II. Beweegredenen om Christus lief te hebben

A. Voor hen, die deze liefde missen of vrezen te missen

Ik zal nu verdergaan en u verschillende overwegingen en drangredenen voorstellen, die iedereen zouden moeten bewegen om aan de Heere Jezus de hoogste liefde te geven en om Hem een meer opklimmende liefde, met meer daden en bewijzen daarvan, toe te brengen dan tot op heden toe is geschied. En hier bestaat werkelijk een grote hoeveelheid redenen toe, waarvan men zou zeggen dat ze voor de mensen zo onwederstandelijk zouden zijn, dat ze niet zouden kunnen nalaten om hun beste en innigste liefde voor eeuwig op Hem te vestigen. Maar wij weten uit het Woord en uit de ervaring, dat alleen de Heere en Zijn Geest deze aan het hart moeten bekrachtigen. Laat ons dan op Hem zien, tot Hem zuchten en het van Hem verwachten.

1. Het is onze grote hoofdplicht God en Christus lief te hebben. De Heere eist van het redelijke schepsel liefde *van ganser harte, van gansen gemoede en met alle krachten*. Er is niets heerlijker in de mens dan zijn liefde die uitgaat naar het juiste voorwerp. Nu heeft God de hoogste liefde voor Zich opgeëist. En nadat de zonde in de wereld was gekomen, heeft Hij gewild, dat de liefde Hem zou worden toegebracht in de Middelaar Christus, zodat elk zondaar, die tot God zou willen komen om Hem in liefde te dienen, zich eerst met genoegen naar Christus moet wenden, in Wie God Zijn liefde tot zondaren aanbiedt en voorstelt. Dit is dan de plicht van alle zondaren: Christus te beminnen en aan Hem hun hart te geven, om het alzo aan de Goddelijke Drieëenheid op te dragen. Dit is een groot deel van onze gehoorzaamheid die wij God en Christus schuldig zijn, namelijk Hem onze liefde te geven. Daarna zullen wij ons begeven tot de betrachting van Zijn andere geboden, waarin wij dan onze liefde tot Hem zullen uitdrukken naar Christus Woord: *Indien gij Mij liefhebt, zo bewaart Mijn geboden*, Joh., 14: 15. De liefde moet voorafgaan als zijnde naast het geloof in Jezus de grootste en beste daad van gehoorzaamheid, *Simon, zoon van Jonas, hebt gij Mij lief?* vroeg Christus, en toen Petrus oprecht antwoordde: *Ja, Heere! Gij weet, dat ik U liefheb*, zo zeide Hij tot hem: *Hoed Mijne schapen*, Joh. 21: 16.

2. Alle andere gehoorzaamheid in zaken die deze liefde tot Jezus niet tot haar grond en oorsprong heeft, kan God niet aangenaam zijn. Want God neemt van zondaren niets als Hem welgevallig aan dan door Zijn Zoon, en zonder geloof en liefde tot Jezus kan men niet door Hem tot God gaan. Zodat al onze dadelijke gehoorzaamheid God niet behagen zou indien ze niet kwam evenals uit het geloof zo ook uit de liefde tot Hem en tot Zijn Zoon Jezus Christus. Die liefde, die vloeit uit het geloof in Jezus, is de fontein en het wezen van de gehoorzaamheid aan enige andere van Zijn geboden. Zij is er de ziel en het leven van; zonder dat is ze dood. Zij is als het vuur, dat het offer aansteekt. Waar liefde tot Christus en het geloof in Hem ontbreken (en die twee gaan altijd samen in een hart), daar kan niets God aangenaam zijn. *Al ware het*, zegt de apostel, *dat ik de talen der mensen en der engelen sprak, en de liefde niet had, zo ware ik een klinkend metaal, of luidende schel geworden. En al ware het, dat ik de gave der profetie had, en wist al de verborgenheden en al de wetenschap, en al ware het dat ik al het geloof had*, (hij bedoelt het wondergeloof, want hij voegt er bij) *zodat ik bergen verzetste, en de liefde niet had, zo ware ik niets. En al ware het, dat ik al mijn goederen tot onderhoud der armen uitdeelde, en al ware het, dat ik mijn lichaam overgaf opdat ik verbrand zou worden, en had de liefde niet, zo zou het mij*

geen nuttigheid geven, 1 Kor. 13: 1-3. Daarom was Abels offer, en niet dat van Kaïn Gode aangenaam, want het laatste kwam niet uit geloof en uit liefde tot het Beloofde Zaad, Gen. 4: 3-5; Hebr 11: 4.

3. Het is een zeer groot voorrecht en geluk dat zondige mensen boven de duivelen hebben, dat zij geroepen worden en een gebod en vrijheid en toestemming hebben om Jezus lief te hebben. Hoewel niemand Hem mag haten, zo hebben toch alleen de mensen de nodiging om hun liefde op Hem te vestigen, en onder de mensen alleen diegenen, tot wie het Woord van het Evangelie komt. Hen wordt toegeroepen en vergund dat zij, niettegenstaande Zijn hoogheid en Zijn grootheid, Hem Mogen liefhebben. Zij mogen Hem liefhebben met een huwelijksliefde, met verzekering dat allen, die Hem in geloof liefkrijgen en hun genegenheid op Hem stellen, Zijn liefde en ook des Vaders liefde deelachtig zullen worden, zoals Christus sprak: *Die Mij liefheeft, zal van Mijn Vader geliefd worden; en Ik zal hem liefhebben, en Ik zal Mijzelf aan hem openbaren*, Joh. 14: 21. *Die tot Mij komt*, zegt Hij, *zal Ik geenszins uitwerpen*, Joh. 6: 37. Ja, die Hem herkrijgt, was al tevoren geliefd, want *Wij hebben Hem lief omdat Hij ons eerst heeft liefgehad*, 1 Joh. 4: 19. Zou het geen groot voorrecht zijn voor een bedelares, dat ze haar liefde op een vorst mocht vestigen, en dat ze meteen verzekering verkreeg, dat ze met huwelijksliefde beantwoord en geenszins met toorn verworpen zal worden? Zo is het met deze zaak en dan nog oneindig hoger. Zouden we dan dit voorrecht verwerpen?

4. De Heere Jezus heeft al datgene in Zich en wel in de hoogste mate, waarom mensenkinderen een persoon plegen lief te krijgen. Want vijf dingen zijn in Hem tezamen op het heerlijkste (aanwezig). Als ze in enig mens op aarde in een opmerkelijke mate samenkomen, plegen ze de harten der mensen krachtig tot liefde te lokken en te verbinden; namelijk:

a. Hij is de Allerschoonste; *Hij draagt de banier boven tienduizenden; Hij is blank en rood, Zijn gestalte is als de Libanon, uitverkoren als de cederen; Zijn gehemelte is enkel zoetheit; al wat aan Hem is, is gans begeerlijk*, Hoogl. 5: 10, 15 en 16; *Hij is veel schoner dan de mensenkinderen; genade is uitgestort in Zijn lippen*, Ps. 45: 3. Hij is in toenemende mate en onverwelkelijk schoon, naar lichaam en ziel. Indien alle andere schoonheid, die hier en daar onder de mensen verspreid is, in een enkel persoon verenigd zou zijn, dan zou het nog maar een donkere schaduw van (deze) schoonheid zijn. Hij sprak eens tegen Zijn bruid, de gelovige en liefhebbende ziel: *Zie, gij zijt schoon, Mijne vriendin! zie, gij zijt schoon; uw ogen zijn duivenogen. Geheel zijt gij schoon, Mijn vriendin! en er is geen gebrek aan u; gij zijt schoon, Mijn vriendin! gelijk Thirza, liefelijk als Jeruzalem, schrikkelijk als slagorden met banieren. Wendt uw ogen van Mij af want zij doen Mij geweld aan. Gij hebt Mij het hart genomen, Mijn zuster, o bruid, gij hebt Mij het hart genomen, met één van uw ogen, met een keten van uw hals. Hoe schoon zijn uw gangen in uw schoenen, gij prinsendochter! hoe schoon zijt gij, en hoe liefelijk zijt gij, o liefde in wellusten!* Maar de bruid keerde het om en erkende geen schoonheid dan in Hem, zeggende: *Zie Gij zijt schoon, mijn Liefste. ja lieflijk*, Hoogl. 1: 15 en 16; 4: 7 en 9; 6: 4 en 5; 7: 1 en 6. Zijn lichaam is nu *een verheerlijkt lichaam*, Filipp. 3: 21; *Zijn aangezicht schijnt van zulk een majesteit gelijk de zon schijnt in haar kracht. En toen ik Hem zag, zegt Johannes, viel ik als dood aan Zijn voeten*, Openb. 1: 16 en 17. Naar Zijn ziel had Hij hier (op aarde) de Geest ontvangen *niet met mate*, Joh. 3: 34, maar in de staat van Zijn verhoging heeft Hij zulk een uitmuntend gewicht van geestelijke voortreffelijkheden, dat engelen en zalige geesten tegenover Hem in een weegschaal gelegd, als een veder

zijn; zij hebben stralen en druppelen, Hij heeft een zon en een zee van gaven en genaden des Geestes.

b. Hij is de allerheiligste, de allerreinste. Hij is *de heiligheid der heiligheden*, Dan. 9: 24, *dat Heilige, Gods heilig Kind*, om Zijn uitmuntendheid zo genoemd, Luk. 1: 35; Hand. 4: 27. *Hij heeft nooit zonde gekend, noch gedaan en er is geen bedrog op Zijn lippen gekomen*, 1 Petr. 2: 22, 2 Kor. 5: 21. *Hij is een hogepriester, heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren*, Hebr. 7: 26. Zo was Hij op aarde van Zijn geboorte af, zo is Hij nu veel meer in het Heilige der Heiligen. Ja, Hij is niet alleen maar heilig, maar ook de fontein van alle heiligheid in de zondaren. Zij worden *door Hem geheiligd. Hij doet hen wandelen op de weg der gerechtigheid, in het midden van de paden des rechts*. En Hij is *hun van God geworden tot heiligmaking*, en tot een fontein van alle genade en heiligheid, Zach. 13: 1; Joh. 1: 16, 1 Kor. 1: 30; Hebr. 2: 11; Spr. 8: 20.

c. Hij is de allerwijsste. Hij is de wijsheid des Vaders, *alle schatten van wijsheid zijn in Hem verborgen*, Kol. 2: 3; 1 Kor 1: 24. *Ik ben het verstand*, zegt Hij, *raad en wezen zijn mijne, Ik, Wijsheid, woon bij de kloekzinnigheid, en vindt de kennis aller bedachtzaamheid*, Spr 8: 11 en 14. Hij is de ware Koning Salomo, en *meer dan Salomo*, want die was in Zijn wijsheid slechts een schaduw van Hem, Hoogl. 3: 7 en 11; Matth. 12: 42. Hij weet al de geheimen van de hemel, al de verborgenheden van Gods hart zijn voor Hem naakt en geopend. Hij heeft *ze van de Vader gehoord* en wil ze aan de mensen openbaren en bekendmaken, Joh. 1: 18; Joh. 15: 15; Ef. 2: 9 en 10. Hij is niet alleen wijs, maar Hij maakt ook al Zijn liefhebbers wijs.

d. Hij is de allerrijkste. *Rijkdom en eer is bij Mij*, zegt Hij, *duurachtig goed en gerechtigheid, opdat Ik mijn liefhebbers doe beërven dat bestendig is*, Spr 8: 18 en 21. *Christus rijkdom is onnaspeurlijk*, zegt Paulus, Ef 3: 8. Hij heeft onuitputtelijke schatten, niet alleen van aardse, maar ook van hemelse goederen. Hij heeft de allergrootste volheid van goed, van al wat recht, goed en wenselijk is, een volheid van verdiensten, een volheid van gerechtigheid tot rechtvaardigmaking der zondaren, een volheid van Geest tot heiligmaking en troost, een volheid van een overlopende fontein van levende wateren, een algenoegzame volheid, niet alleen voor Zichzelf, maar ook voor de Zijnen. Hij is vol van genade en waarheid; Joh. 1: 14. *Het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou*, Kol. 1: 19. Let wel: *al de volheid*. Niet enige volheid, of van enig goed, maar al de volheid, en van alle goed. En die *woont in Hem*, dat is: ze is niet voor een tijd in Hem, maar zij blijft in Hem tot in alle geslachten. En dit is het *welbehagen des Vaders*. Het hangt niet af van het welbehagen van mensen. *Uit die volheid zouden zij allen dan ontvangen*, die tot Hem komen, ook *genade voor genade*, Joh. 1: 16, want zoals Hij ten zeerste vol is, zo is Hij ook ten zeerste milddadig. Hij, *de Heere, is rijk over allen die Hem aanroepen*, Rom. 10: 12. *Hij geeft rijkelijk om te genieten, en Hij stort Zijn Geest rijkelijk over de Zijnen uit*, 1 Tim. 6: 17; Tit. 3: 6. Hij is gewillig om uit te delen en al de Zijnen rijk te maken, 2 Kor. 8: 9, Hij is zowel volvaardig als machtig om *al ons gebrek en onze nooddrift te vervullen in overvloed, ook boven ons bidden of denken*, Fil. 4: 19; Ef. 3: 20, ja, *om alle genade in ons te doen overvloedig zijn, opdat wij in alles alle tijd genoegzaamheid hebbende, tot alle goede werk overvloedig mogen zijn*, 2 Kor. 9: 8. *Hij geeft een ieder, die tot Hem komt, mildelijk, en Hij verwijt niet*, Jac. 1: 5. Hij is een opengestelde, overlopende en eeuwigvloeiende fontein van goed, Zach. 13: 1; Hoogl. 4: 15. Dat is de vierde zaak; maar dan verder:

e. Hij is de allermachtigste, de allergrootste, Die de grootste autoriteit heeft. Hij is de Vorst en *de Overste van de Koningen der aarde*, Openb. 1: 5. *Hij is uitermate zeer verhoogd en Hem is eeni Naam gegeven die boven alle naam is, zodat in Zijn Naam*

zich zal buigen alle knie dergenen, die in de hemel, en op de aarde en onder de aarde zijn, en alle tong zal belijden, dat Hij de Heere is, tot heerlijkheid Gods des Vaders, Filipp. 2: 9-11. Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Hij doet daar wat Hij wil, Matth. 28: 18. Hij is tot een Hoofd gegeven voor de Zijnen, en dat boven alle dingen, Ef. 1: 22. De engelen passen op Zijn bevel en wenk. Hij bindt en overwint Zijn, en Zijner gelovigen vijanden, naar Zijn welgevallen. En Hij straft de goddelozen rechtvaardig, terwijl Hij zeer vriendelijk, liefelijk, barmhartig en goedertieren is voor Zijn liefhebbers, aan wie Hij Zijn Woord en belofte volbrengt in alle getrouwheid en waarheid. Het zijn toch alle blinkende stralen van Zijn schoonheid!

Neem nu deze zaken bijeen en antwoord eens: als er een mens op aarde was, die tegelijk was de schoonste in gedaante, de heiligste van hart en wandel, de wijste en geleerdste onder de mensen, als een *Salomo of Daniël*, de rijkste en milddadigste en met de grootste autoriteit en macht in de wereld; daarbij zou hij ook zijn de allervriendelijkste en liefelijkste in het spreken, de tederste en barmhartigste, de meest goedertierene en rijkste in weldaden, de waarachtigste in zijn woorden en de allergetrouwste in zijn beloften na te komen; zouden er wel meer redenen nodig zijn om de mensen op te wekken om zo iemand lief te hebben; vooral indien ze ook wisten, dat ze hem op hun liefde volkomen als hun eigen deelachtig zouden worden? Is het moeilijk om de schoonste mens te beminnen, die daarenboven de aanlokkelijke luister van wijsheid, heiligheid, rijkdom en majesteit heeft?

Welaan nu, christenen, kunt u een schoon mens wel liefhebben, die slechts een onvolmaakte schoonheid heeft, die snel kan verwelken en versterven, als een bloem van het veld, en zou u de Heere Jezus, de Allerschoonste, niet liefhebben? Kunt u een vroom en heilig mens maken tot een voorwerp van uw liefde en hem beminnen vanwege de luister van zijn heiligheid en zou u Jezus haten omdat Hij zo heilig is en tegen alle onheiligheid gekant is?

Waarlijk, zo deden de Joden toen Hij hier op aarde was. *De wereld haat Mij, zo zei Hij, omdat Ik van dezelve getuig dat haar werken boos zijn*, Joh. 7: 7. Maar moet u niet allen bekennen dat dit ten hoogste onredelijk, ja duivels is? En dat waarlijk de heiligste mensen de beste mensen zijn en daarom ook het beminnelijkst? Want het beste goed is de meeste liefde waard.

Nogmaals: bemint u een mens om zijn geleerdheid en om zijn wijsheid, vooral als die niet alleen in natuurlijke, maar ook in geestelijke en Goddelijke zaken uitmunt, en zult u Hem niet beminnen, die de Wijsheid Zelf is en de Fontein van Wijsheid?

Nogmaals: Is het u niet moeilijk een mens lief te krijgen, die boven zijn schoonheid, heiligheid en wijsheid ook rijk en milddadig is en daarbij de hoogste macht, majesteit en autoriteit heeft en Zich zo aan u aanbiedt, en zou u niet uw liefde geven aan Hem, Die alle volheid van zegeningen bezit en ten zeerste gewillig⁸ is om die mee te delen en de Zijnen rijk te maken? En als Hij daarboven nog heeft het allerhoogste gezag, alle macht en heerschappij?

Moet er nog iets bijgedaan worden om u te bewegen om Hem uw liefde te geven? Ja is het niet billijk dat u al uw liefde tot Hem als in een stroom laat uitgaan daar Hij zoveel beminnelijke eigenschappen heeft? Of twijfelt u aan de waarheid van hetgeen

⁸ ten uittersten volvaerdig

ik van Hem zeg? U kunt er immers niet aan twijfelen als u het Woord van de Heilige Schrift gelooft. Maar als u het niet gelooft, stelt u zich onder de atheïsten en God zal evenwel Zijn Woord aan u waarheid doen blijken te zijn door u te straffen, terwijl u niet in het minste deel zult hebben aan deze beminnelijke Jezus.

5. Laat ons nog **hoger opstijgen om Jezus beminnelijkheid duidelijker en uitvoeriger**⁹ te zien en aan ons hart te brengen. We zouden hier moeten letten op deze drie dingen:

1. **Hij is God**, de Zoon van God, eenswezens met de Vader, God evengelisch, Gods Metgezel, de waarachtige God en het eeuwige Leven;
2. **Hij is Immanuël**, God met ons, Godmens, God geopenbaard in het vlees, het Woord, vleesgeworden uit de vaderen voor zoveel het vlees aangaat, maar tegelijk God boven allen te prijzen tot in der eeuwigheid; Hij heeft twee naturen in één Persoon;
3. **Hij is de Middelaar Gods en der mensen**, de Verlosser, of Losser, Goël, de Heiland, de Zaligmaker, de Borg, de Grote Profeet, de Hogepriester, gezeten aan de rechterhand des troons der Majesteit in de hemelen, de Koning en ware Melchizédék, des Heeren Spruit, Die de tempel des Heeren bouwt, Die het sieraad draagt, Die zit en heerst op Zijn troon, Die Priester is op Zijn troon; tussen Hem en de Vader is de Raad des Vredes betreffende het behouden en zaligmaken van zondaren.

Laat ons in het bijzonder letten op deze ene tekst, waarin al die onbegrijpelijke beminnelijkheden van Christus wonderlijk worden uitgedrukt: *In Welke wij de verlossing hebben door Zijn bloed, namelijk de vergeving der zonden; Dewelke het Beeld is des onzienlijken Gods, de Eerstgeborene aller creature; want door Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, die zienlijk en die onzienlijk zijn, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten: alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen: en Hij is vóór alle dingen, en alle dingen bestaan tezamen door Hem; en Hij is het Hoofd des lichaams, namelijk der gemeente, Hij, Die het Begin is, de Eerstgeborene uit de doden, opdat Hij in allen de Eerste zou zijn; want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou*, Kol. 1: 14-19.

Hier zijn oneindige beweegredenen om Hem lief te krijgen en om Hem alle liefde te geven. Hij is God, en dat is alles, en oneindig meer dan wij bevatten of bedenken kunnen. Hij is goed, de Goedheid zelf, alleen goed, de fontein van alle goed. Hij heeft alle volmaaktheden, oneindig, van Zichzelf, van eeuwigheid; zodat wij van Hem in verwondering moeten uitroepen met de profeet: *Hoe groot is Zijn goedheid! onveranderlijkheid tot in eeuwigheid; en hoe groot is Zijn schoonheid!*, Zach. 9: 17. Hier moeten wij als in de afgrond van Zijn volmaaktheden met verbazing (en nochtans met onuitsprekelijk welgevallen) wegzinken, in de erkenning, dat er tot Zijn schoonheid en goedheid niets toe te doen, noch iets meer bij te denken of bij te wensen is.

Maar Hij is ook-God-mens. Hij heeft onze menselijke natuur met de goddelijke in Zijn Persoon verenigd. Dit is het wonder der wonderen., Dit is een vrucht van Gods oneindige wijsheid, kracht, liefde en genade, dat die twee naturen in die Persoon zijn samengevoegd en als zodanig is Hij voor mensenkinderen onuitsprekelijk en onbegrijp-

⁹ klaarder en breeder

pelijk beminnelijk; daar dit alleen tot dat doel is geschied; dat Hij de gepaste *Middelaar* voor zondaren zou zijn, zodat nu al Zijn Middelaarswerken werken zijn van de Immanuel, de Godmens, en daarom van oneindige kracht en waardigheid. Hij is *God, Die Zijn gemeente met Zijn eigen bloed gekocht heeft*, Hand. 20: 8. *Hij is de Zoon van God, Wiens bloed reinigt van alle zonden*, 1 Joh. 1: 7. Hier is een oneindige waardigheid voor de liefde welke wij liever met diepe bedaardheid in een werkzaam geloof moeten beschouwen totdat onze harten in een vlam van liefde op Hem worden gericht, dan deze verder met woorden te willen verduidelijken. Vestig dan hierop uw ogen, om *de Koning te zien in Zijn schoonheid en de lieflijkheid van Jehova*, onze God en Heiland, Jes. 33: 17; Ps. 27: 4; Ps. 90: 27; Hoogl. 1: 4. Dompel u als in deze afgrond en oneindige zee van Jezus beminnelijkheid. Hoe kunt u zich dan weerhouden van Hem lief te krijgen?

6. Laten wij, om meer tot de liefde tot Jezus te worden ontstoken, **behalve Zijn Persoon ook Zijn heerlijk Middelaarswerk aanschouwen**, en aan onze harten brengen dat grote en heerlijke werk van verlossing en zaligmaking van zondige mensen; een werk dat in sommige opzichten het werk der schepping in uitmuntendheid te boven gaat. Hierbij moeten wij op drie onderscheiden zaken letten:

1. Welke grote dingen Hij voor zondaren gedaan heeft.
2. Welk een zwaar lijden Hij voor hen geleden heeft.
3. Welke heerlijke weldaden Hij voor hen verworven heeft.

Hier is een uitgestrekt veld, maar ik zal het alles kort noemen. Hij heeft de wet voor hen volbracht; de toorn Gods in hun plaats gedragen en alle genade en heerlijkheid voor hen verkregen. Ieder deel van dit werk der verlossing zoals het in de Schrift beschreven staat, moest het hart van elk zondaar trekken en het in liefde aan Hem voor eeuwig verbinden. Stel het u dan meerdere malen bepaald voor ogen, vestig er uw gedachten op in de grootste ernst en met aandacht. Beschouw Zijn heilig en voorbeeldig leven, overdenk Zijn lijden en sterven als Borg, en overweeg de vruchten van beide ten goede van zondaren. En staat verbaasd en beschaamd dat degenen die de naam van christenen dragen en die belijden en roemen dat ze deel hebben aan de weldaden die Christus met Zijn gehoorzaamheid in Zijn leven en dood verdiend heeft, zo weinig, indien enige ware, liefde aan de Heere Jezus geven.

7. Nog veel groter indruk en sterker aansporing tot liefde tot Jezus Christus zal het geven als wij **het werk der verlossing niet alleen in zijn inhoud en wezen aanmerken, maar als wij nu bijzonder gaan letten op de bron¹⁰ en oorsprong, en drangreden, waaruit Christus dit heerlijk en kostelijk werk heeft uitgewerkt**: namelijk dat het kwam uit enkel liefde en genegenheid tot verloren en onwaardige zondaren. Hij heeft het niet uitgevoerd als ertoe gedrongen door de Vader of er ootmoedig toe verzocht door de zondaren, veel minder voor loon¹¹ daartoe gehoord, maar het was Zijn hartelijke, vrije liefde, die Hem tot dit werk bewoog en die het Hem ten einde deed brengen. Het was Zijn zuivere liefde, die Hem op de aarde deed nederkomen, Zichzelf vernietigen en de gestaltenis eens dienstknechts aannemen. Het was Zijn uitmuntende liefde die Hem zo gewillig maakte om Zich te vernederen tot de dood des kruises toe. Het was alleen liefde die Hem bewoog om Zich over te geven tot een offerande en slachtoffer Gode, om vijanden met God te verzoenen en deze tot de heerlijkheid te brengen, zoals de Heilige Schrift dat overvloedig te kennen geeft, Ef. 5: 12; Joh. 15: 13; 2 Kon. 5: 14 en 15; Gal. 2: 20; Openb. 1: 5 en 6. Nu is niets zo

¹⁰ sources

¹¹ met prijs

geschikt om liefde te ontsteken dan vrije liefde, hooggaande liefde, dadelijke en vruchtbare liefde; in het bijzonder dan zulke liefde zoals die van Christus is, die een *diepte en lengte en breedte en hoogte heeft, een liefde die de kennis te boven gaat*, Ef. 3: 18 en 19. Daarom sprak de bruid daarvan: *Uw uitnemende liefde is beter dan wijn. Uw oliën zijn goed tot reuk; Uw Naam is een olie, die uitgestort wordt; daarom hebben U de maagden lief . . .; wij zullen ons verheugen en in U verblijden; wij zullen Uw uitnemende liefde vermelden, meer dan de wijn; de oprechten hebben U lief* Hoogl. 1: 2, 4. En Johannes zegt: *Wij hebben Hem lief omdat Hij ons eerst heeft liefgehad*, 1 Joh. 4: 19. Maar daarover hierna meer.

8. Ook deze opmerking diende ons tot een brandende liefde tot Jezus te verwekken, **dat God de Vader de Heere Jezus oneindig liefheeft en een vermaak in Hem heeft; en dat niet alleen omdat Hij Zijn eniggeboren Zoon en het wezenlijk beeld van Zijn Persoon is, maar (ook) omdat Hij het Middelaarsambt op Zich heeft genomen en het werk der verlossing gewillig heeft uitgevoerd**, ten goede van de zondaren en tot verheerlijking van God, Zijn Vader. Dit blijkt uit hetgeen de Heere zei bij de profeet Jesaja: *Ziet Mijn Knecht, Dien Ik ondersteun, Mijn Uitverkorene, in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft*, Jes. 42: 1; en daarna bij de doop van Jezus: *En ziet, een stem uit de hemelen, zeggende: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Welke Ik Mijn welbehagen heb!* En zo nog eens, toen Christus op de berg van gedaante veranderd werd en die stem uit de wolk kwam en van de hoogwaardige hemelen tot Hem gebracht werd: *Deze is Mijn geliefde Zoon, in Welke Ik Mijn welbehagen heb, hoort Hem!*, Matth. 17: 5; 2 Petr. 1: 17. Dit wil zoveel zeggen als: Ik heb Mijn Zoon lief en heb Mijn lust en welbehagen in Hem omdat Hij, en voor zoveel Hij, het werk der verlossing der zondaren komt uitvoeren. Laat alle zondaren dan tot Hem komen, naar Hem horen en een welgevallen in Hem nemen en Hem in het geloof en met liefde omhelzen; zo zullen zij Mij behagen in Hem. Dit zelfde geeft Christus meermalen te kennen; dat de Vader Hem liefheeft omdat Hij dat werk der zaligmaking der uitverkorenen op Zich heeft genomen en gereed was uit te werken. Want Hij zegt in Joh. 3: 35: *De Vader heeft de Zoon lief en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven*, en in Joh. 5: 20: *Want de Vader heeft de Zoon lief en toont Hem alles wat Hij doet, en Hij zal Hem groter werken tonen dan deze*, en in Joh. 10: 17: *Daarom heeft Mij de Vader lief overmits Ik Mijn leven afleg, opdat Ik het wederom neme*. Van deze zelfde liefde des Vaders tot Hem spreekt Christus in Zijn gebed tot tweemaal toe, Joh. 17: 23 en 26, alsook in de Spreuken van Salomo, waar Hij zegt: *Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest. Toen was Ik een voedsterling bij Hem, en Ik was dagelijks Zijn vermaken . . . spelende in de wereld Zijns aardrijks, en Mijn vermaken zijn met der mensenkinderen*, Spr 8: 23, 30 en 31. Dit betekent, dat Christus het vermaak des Vaders was omdat Hij gezalfd was tot het Middelaarsambt; en omdat Hij gewillig op de aarde kwam en lust had om mensenkinderen te behouden. Let nu op, en zie de billijkheid daarvan. Als God de Vader Christus Zijn Zoon daarom zeer liefheeft en in Hem een groot welbehagen heeft, omdat Hij dat dienstwerk ondernam en dat liefdewerk wilde uitvoeren, te weten, alles doen en lijden wat tot behoudenis der zondaren, en zo tot verheerlijking van Zijn Naam, zou dienen, dan is Hij toch immers ook onze liefde waardig. Ja, zo behoren wij, zondaren, Hem dan wel in het bijzonder lief te hebben en een groot welgevallen in Hem te hebben. En dit te meer, omdat God van de hemel Zijn liefde en welgevallen in Zijn Zoon uitriep en openbaarde vanwege het verrichten van dit werk, zeggende: *hoort Hem!*, om zondaren tot die lieflijke omhelzing van Jezus gaande te maken.

9. Het moet ons ook krachtig aanzetten tot liefde tot Christus, **dat de engelen van de hemel de Heere Jezus als Middelaar en Heiland van zondige en verloren mensen zeer liefhebben en zich veel in Hem vermaken**, terwijl Christus nochtans hun natuur niet heeft aangenomen, noch de gevallen engelen is komen verlossen, Hebr. 2: 16. Dat dit zo is, kunnen wij onder andere daaruit afleiden, dat zij Hem, *de Eerstgeborene, toen Hij in de wereld gebracht werd, aangebeden hebben*, Hebr. 1: 6 en over zijn geboorte gejuicht hebben en Hem geprezen hebben en een nieuw, evangelisch gezang gezongen hebben, zeggende: *Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen*, Luk. 2: 13 en 14. Dit was dan een zeker bewijs en een vrucht van hun liefde tot Hem en van hun welgevallen en van de verlustiging in Hem als de Zaligmaker der mensen. Zo roemen en prijzen en danken ze ook steeds rondom de troon Gods de Heere met luider stem en schrijven aan Christus als het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt, de heerlijkheid toe, zeggende: *Het Lam Dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht en de rijkdom, en wijsheid en sterkte, en eer en heerlijkheid en dankzegging*, Openb. 5: 11, 12, Zo is het ook hun groot vermaak en lust geweest - en dit is het nog - het Evangelie van Christus en de genade voor zondaren door Christus, te onderzoeken en te beschouwen, zoals Petrus zegt, dat de engelen begerig zijn in te zien in de dingen, die ons aangediend zijn door degenen die het Evangelie hebben verkondigd door de Heilige Geest, die van de hemel gezonden is, 1 Petr. 1: 12. En Paulus zegt nog duidelijker, dat *de overheden en de machten in de hemel* (dit zijn de engelen) *door de gemeente bekend gemaakt wordt de veelvuldige wijsheid Gods, die is in de verborgenheid van het Evangelie*, Ef. 3: 9 en 10. Zo zegt hij ook van de engelen dat ze door de Heere Jezus gebruikt worden ten nutte van Zijn verlost en vrijgekochte kinderen hier op aarde. *Zijn ze niet, zegt hij, gediensstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil die de zaligheid beërven zullen?*, Hebr. 1: 14.

Zo zeg ik dan, als de engelen onze Middelaar als zodanig liefhebben en Hem met vermaak prijzen, roemen en dienen vanwege hetgeen Hij aan de Zondige mensen doet, zo zouden wij, zondaren, ons nog veel meer opgewekt moeten vinden om onze liefde overvloedig op Hem te richten en een onuitsprekelijk welgevallen te nemen in Zijn Persoon en in Zijn werk, en dit tonen door Hem te roemen, te verheerlijken en te dienen. Welke zondaar die zijn ellende kent, kan de overredende kracht van dit sterke argument wederstaan?

10. Dit zou ons tot liefde tot Jezus moeten bewegen, dat het **absoluut nodig is, dat we Hem liefhebben**. En er zijn twee redenen, waarom de liefde volstrekt noodzakelijk is, namelijk:

1. Omdat wij Jezus ten zeerste nodig hebben en wij Hem niet genieten kunnen zo lang wij Hem haten en Hem niet oprecht en hartelijk liefhebben. Wij hebben Christus meer nodig dan ons voedsel, dan kleding, woning, eer of vrienden. Want onze noden en ellenden zijn van dien aard, dat niemand buiten Christus deze kan of zal vervullen of beantwoorden. Hij is het alleen, Die ons licht en leven moet geven. Van Hem moeten wij de kracht en hulp tot plichten tegen zonden en verzoeken ontvangen en Hij moet ons vrede met God en heerlijkheid in het hiernamaals geven. De meest nodige dingen in deze wereld zijn ons niet zo nodig als deze, die ik hier genoemd heb. Maar zo lang wij zonder deze liefde tot Jezus zijn en blijven, mogen wij niet denken dat wij die goederen zullen hebben. Want genade en heerlijkheid is alleen voor Jezus liefhebbers, zoals de apostel daarom over die alleen de zegen uitspreekt, Ef. 6: 24: *De genade zij met al degenen, die onze Heere Jezus Christus liefhebben in onverderfelijheid. Amen.* En Christus zegt uitdrukkelijk: *Ik doe mijn liefhebbers beërven dat*

bestendig is, hun schatkamers zal Ik vervullen, Spr. 8: 21. Zo sluit Hij al de anderen uit.

2. Omdat wij, als wij zonder die liefde leven, niet alleen al de vloeken die in het boek der wet geschreven staan, over ons halen, maar ook de allerverschrikkelijkste vloek van het Evangelie onderworpen zijn. Want de apostel spreekt in 1 Kor 16: 22: *Indien iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking. Maranatha*. De apostel zegt niet slechts: zulk één is vervloekt, maar: *hij is een vervloeking*. Ja, hij stemt het toe en hecht er zijn goedkeuring aan en zegt er 'amen' op, want hij zegt: *hij zij een vervloeking*, en hij noemt de vervloeking met de naam van 'Maranatha', dat is: *de Heere komt, of zal komen*, om zo één te oordelen en wraak over hem te nemen, zodat men tot zo iemand mag zeggen: indien gij Jezus niet liefkrijgt, zijt gij met een vloek vervloekt, en al het volk moet zeggen 'Amen', Mal. 3: 9; Deut. 27: 26. En in de dag des oordeels zal Hij al degenen die Hem gehaat hebben, overgeven in de tweede of eeuwige dood, zoals we lezen in Luk 19: 14 en 27. Zo besluit ik dan, daar deze liefde tot Jezus voor ons allen zo absoluut nodig is, dat wij zonder deze (liefde) Jezus niet kunnen genieten. Wij hebben Hem oneindig (veel) nodig om onze Liefhebber, Vriend en Weldoener te zijn, daar wij, als wij zonder die liefde leven en sterven, met alle vloeken der wet en des Evangelies zullen vervloekt wezen en zijn toorn in de hel tot in alle eeuwigheid moeten dragen. Daarom moeten wij ons laten bewegen om onze liefde van de zonde, de wereld en ijdele vermaken en zondige mensen af te trekken en deze op Hem te vestigen.

Zie, wij hebben zowel de zegen als de vloek, het leven en de dood ons horen voorstellen. Zullen wij niet de zegen boven de vloek, het leven boven de dood verkiezen? Laat ons dan Jezus oprecht liefhebben.

11. Deze liefde tot Jezus zal ons ten eerste nuttig zijn in leven en dood, in voorspoed en tegenspoed, in verzoeken en beproevingen, om alles voor Hem te kunnen doen en lijden. Als de dood komt, zal zij ons dan niet verschrikkelijk zijn, want Jezus zendt de dood als een bode, om Zijn liefhebbers uit deze kerker der wereld tot Zich op te halen in Zijn heerlijke tegenwoordigheid. Als Jezus onze liefde heeft, zal ons hart in voorspoed van een ballast voorzien zijn om niet onmatig genegen te zijn tot de geoorloofde dingen en geen onwettige, zondige liefde plaats te geven. In tegenspoed en gevaar in donkere dagen zal deze liefde ons voor zinken en moedeloosheid bewaren, verwachtende alle hulp en verkwikking van, Jezus, Die we liefhebben, en Die ons daarom ook dadelijk liefde zal tonen. Als wij in de verzoeken van de duivel, de wereld of ons vlees zijn, zal zowel de liefde als *het geloof ons borstwapen zijn*, 1 Thess. 5: 8 en ons doen zeggen: zou ik zondigen tegen Hem, Die mijn ziel liefheeft, en Die mij zo liefheeft? Als er plichten moeten worden betracht, zullen we ons door die liefde opgewekt vinden om Hem te dienen. Zijn juk zal ons (vrij) zoet en licht vallen, ook als wij tot lijden geroepen worden, vooral voor Zijn Naam en Evangelie, al zou het niet alleen smaad, armoede en ongemak zijn, maar zelfs de gevangenis of de dood. Dan zal de liefde tot Hem teweegbrengen, dat wij alles voor Hem geduldig en blijmoedig zullen ondergaan. Dan achten we het een groot gewin en voorrecht en zoetigheid dat wij verwaardigd worden iets voor Zijn Naam te lijden, Hand. 5: 41; Matth. 5: 10-12; Rom. 5: 3-5; 1 Petr. 4: 13, 14 en 16. Vervolgens:

12. Het zal ons tot wijsheid, eer en heerlijkheid zijn als wij onze liefde op Christus vestigen. Want zoals het in het algemeen grote eer en wijsheid is Gods geboden te betrachten, zo is het ook met het onderhouden van dit grote gebod. De HEERE zei tegen Israël: *Het doen van Mijn inzettingen en rechten zal u wijsheid en*

verstand zijn voor de ogen der volken, die dan zeggen zullen: dit volk alleen is een wijs en verstandig volk, Deut. 4: 6. En David zegt: *De vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid. Alle die ze doen hebben goed verstand*, Ps. 111: 10.

Zo is het zeker de hoogste wijsheid zijn liefde op Christus te stellen, het beminnelijkste en edelste voorwerp, waarvoor men zich nooit zal behoeven te schamen en waarin men de grootste zoetheit zal vinden. Maar het is dwaasheid en schande het tijdelijke boven het eeuwige te beminnen, een schaduw boven het wezen der zaak te stellen, zijn hart te zetten op hetgeen niets is en zich vleugelen maakt en niet verzadigen kan. Dat is een liefde die beschaamd en verachtelijk maakt, daar ze onredelijk, vleselijk en uitzinnig is en ze het voorwerp van de liefde miskent. Maar vurige liefde tot Jezus veredelt de ziel, doet ze heerlijk blinken in Gods ogen en in de ogen der goeden en maakt ze edelmoedig. Ook brengt ze een overvloedige vertroosting met zich mee en liefelijkheid en blijdschap, daar ze zich uitstrekt tot het hoogste en heerlijkste voorwerp van liefde. Paulus gaf te kennen, dat er in deze liefde troost was, Filipp. 2: 1, en zo voelt ieder mens die liefde koestert enige zoetheit in de bewegingen van de liefde; en die zoetheit en dat vermaak is te groter naarmate het voorwerp beminnelijker is. Dan moet de liefde tot de Heere Jezus een bijzonder grote liefelijkheid en vermaak geven. Christus betuigt een kostelijk¹² vermaak te vinden in die liefde van Zijn liefhebbers, Hoogl. 4: 9; Hoogl. 6: 5 en verzekert, dat *haar blijdschap vol zal worden*, Joh. 15: 11. Zo ziet u, dat het ware wijsheid is onze liefde op Jezus te vestigen.

Hoe komt het dan, zult u denken, dat de wijsten en verstandigsten in de wereld Jezus het minste liefhebben? Ik antwoord: zo is de Schrift vervuld geworden, want dat heeft Jezus voorzeggd in Matth. 11: 25, 26. En wij spreken ook niet van *een wijsheid dezer wereld, die God dwaasheid heeft gemaakt*, zoals er staat in 1 Kor 1: 20 en 1 Kor 2: 6, maar van de ware wijsheid. Want alleen *de wetenschap der heiligen is het verstand*, Spr. 9: 10; alle anderen zijn slechten en verstandelozen, tot wie de Heere Jezus, de Opperste Wijsheid, zegt: *Tot u, o mannen, roep Ik en Mijn stem is tot der mensen kinderen. Gij slechten! verstaat kloekzinnigheid, en gij zotten! verstaat met het hart. Hoort, want Ik zal vorstelijke dingen spreken, en de opening Mijner lippen zal enkel billijkheid zijn. Ik heb lief die Mij liefhebben; en die Mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden. Opdat Ik Mijn liefhebbers doe beërven dat bestendig is en Ik zal hun schatkamers vervullen*, Spr. 8: 5, 6, 17 en 21 *Komt, eet van Mijn brood en drinkt van de wijn, die Ik gemengd heb*, Spr. 9: 4, 5 en 6. Maar het zijn niet veel wijzen naar de wereld of wijzen naar het vlees, die krachtig worden geroepen, maar veeleer *de dwazen, of het dwaze der wereld, de kinderkens, opdat Hij de wijzen beschamen zou*, 1 Kor 1: 26 en 27. Maar die dwazen worden dan wijzen en zij zijn alleen de wijzen in de wereld.

B. Voor hen, die ervan verzekerd zijn dat ze Christus liefhebben

Tot hier toe heb ik voornamelijk getracht beweegredenen tot liefde tot Christus voor te stellen voor degenen, die de ware liefde tot Jezus missen, of die immers geen zekerheid in zich hebben dat zij Christus liefhebben of door Hem geliefd zijn. Nu zou ik nog enige redenen willen doen toekomen aan degenen die weten en ervan verzekerd zijn dat ze Christus waarlijk liefhebben, hoewel geenszins in die trap en mate die billijk vereist wordt. Er zijn voor hen zeker boven het gezegde nog zulke overdenkingen, dat ze het hart in vlam zouden moeten zetten. Ze zouden een sprankel

¹² verrukkend

tot een vurige kool, ja tot een brandende gloed kunnen maken, en de liefde alleszins vermeerderen en versterken. Ik bid u dan, u, die Hem waarlijk liefhebt, let op de volgende beweegredenen:

1. Hij heeft u lief met een wonderbare liefde;
2. Hij zal Zijn liefde na uw liefde nog gevoeliger openbaren;
3. Hij heeft door Zijn liefde grote dingen aan u gedaan;
4. Hij doet nog dagelijks aan en voor u grote dingen uit kracht van deze Zijn liefde;
5. Hij zal nog groter dingen aan u doen dan Hij gedaan heeft.

Zou dit alles uw liefde niet nog meer ontsteken! Och wat hebben wij voor harten, die zo moeilijk in liefde kunnen ontbranden, daar er toch zoveel redenen toe zijn! Bedenkt, mijn vrienden, wat ik u zeg en schrijf.

1. Christus heeft op u Zijn liefde gevestigd, een wonderbare liefde, een vrije, een sterke, een duurzame, ja een eeuwige liefde. Zal dit uw liefde niet krachtig tevoorschijn roepen? U was Zijn liefde niet waardig. Hij zag in u niets beminnelijks dat Hem tot die liefde bewoog. Nee, maar wij zouden met reden gedacht hebben dat integendeel de zondigheid van onze natuur en menigerlei zondige daden in ons leven ons van Zijn liefde teruggehouden en uitgesloten zouden hebben. *Want Hij haat goddeloosheid en de werkers der ongerechtigheid, en heeft er een gruwel aan, en Hij heeft gerechtigheid lief* Ps. 5: 5, 6 en 7; Ps. 45: 8. U was geheel lelijk en walgelijk, machteloos en weggeworpen in uw bloed; geen schoonheid, geen goedheid, geen kracht was er waarom Hij u zou beminnen. Evenwel, toen was het *de tijd der minne*. *Hij zeide tot u in uw bloed: Leef en Hij breidde Zijn vleugel over u uit en Hij dekte uw naaktheid. Ja, Hij zwoer en kwam met u in een verbond, en gij werd Zijne; daarna wies Hij, u met water, ja met Zijn eigen bloed, en Hij spoelde uw bloed, dat is uw zonde, van u af, en Hij zalfde u met olie*, Ezech. 16: 7, 8 en 9; Openb. 1: 5. Hij haalde de beweegreden om u lief te hebben uit Zijn eigen hart en ingewanden. Ja, als ik zo spreken mag: juist daarom kreeg Hij u lief omdat u zo lelijk, zo verloren, zo hulpeloos en hopeloos, zo vijandig en zo goddeloos waart, en geen oog medelijden met u had, en u anders voor eeuwig had moeten verloren gaan. En waar er duizend tegen één van ulieden in dezelfde ellendige staat met u lagen, niet slechter dan u, en sommigen zo kwaad niet, of zulke bloedige zondaars, daar heeft Hij nochtans u met name, één tegenover duizend, zonder de minste reden in u, enkel uit Zijn welbehagen en vrije liefde, opgenomen en met God verzoend. *Hij verkoos u, en versierde u met sieraad, en legde Zijn heerlijkheid op u, en stelde u dat gij zoudt heengaan en vrucht dragen, en dat uw vrucht bleef opdat, zo wat ge van de Vader begeren zoudt, Hij u dat zou geven. Gij hebt Hem niet eerst uitverkoren of liefgehad*. Hij is u genadig vanzelf voorgekomen met Zijn liefde, met Zijn vrije, absoluut vrije liefde, tot onuitsprekelijke verwondering en verbazing van engelen en mensen. En zult u Hem dan niet uw grootste, uw beste, ja al uw liefde geven, waartoe u zoveel redenen, verplichtingen en aanlokselen hebt in Zijn liefde? Zijn liefde is daarenboven een tedere, meedogende liefde, waarvan Hij zoveel blijken aan u heeft gegeven. Wanneer u in droefheid, in verzoeking, in ziekte, in vrede en in grote zwakheid zou zijn: Zijn liefde tot u is een sterke, een alles overwinnende liefde, waarvan Hij u de grootste bewijzen heeft gegeven in alles wat Hij voor u deed en leed als Hij hier op aarde was. Want zeker, het was uit liefde tot u (ja tot u zowel als tot iedere andere verlorene) dat Hij dat alles deed en leed. Voor u met name kwam Hij neder en werd Hij mens. Voor u kwam deze Zoon des mensen, niet om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijn ziel tot een rantsoen voor u te geven. Voor u was het, dat Hij alle gerechtigheid vervulde, de verzoeken van de duivel onderging, het tegenspreken en lasteren van de zondaren

verdroeg, Zijn dierbaar leven aflegde, die smadelijke, pijnlijke en vervloekte dood des kruises stierf en die helse zielestrijd en bange weeën en bloedige angsten zo vastbesloten en gewillig doorstond, en Zijns Vaders gramschap, door uw zonden ontstoken, op Zich nam. Dit was alles voor u en uit liefde tot u. U heeft Hij liefgehad en voor u heeft. Hij Zichzelf overgegeven. O wat een diepte, wat een hoogte, wat een breedte en lengte van liefde was hier! Wat een sterke en allesovertreffende liefde! Moest die niet in u en mij een sterke en een brandende, werkzame liefde tot Hem verwekken? Temeer daar deze Zijn liefde tot ons onveranderlijk en onverbrekkelijk is, niettegenstaande al onze gebreken, onbeleefdheden en ondankbaarheden. Want dat zegt de Heilige Geest van Hem: *Alzo Christus de Zijnen, die in de wereld waren, heeft liefgehad, zo heeft Hij ze liefgehad tot het einde*, dat is: zonder einde tot Hij ze in de heerlijkheid gebracht ziet, ja, tot in eeuwigheid, Joh. 13: 1. Moest dan die eeuwige zon van liefde onze harten niet houden in een gedurige vlam, die door vele wateren niet kon uitgeblust worden? Moest die onbepaalde zee van liefde niet steeds een sterk springende fontein van liefde in ons verwekken? Maar helaas, hoe staat het erbij! Wat een verbastering, wat een versteendheid is er bij ons! Immers wij kunnen de afgrond en wijde van de verdorvenheid van onze natuur noch peilen, noch meten! Zie hier, ja zo ergens dan hier, blijkt de boosheid, de verdraaidheid en verdorvenheid van onze natuur door de zonde. Ons is een oneindige liefde voorgekomen, een vrije, onverdiende liefde, een sterke, een tedere liefde, een liefde die de kennis van engelen en mensen te boven gaat, een eeuwige, vaste en onsterfelijke liefde, en dat terwijl anderen - duizenden tegen één van ons - zijn voorbijgegaan en in hun rampzalige staat gelaten, hoewel ze niet slechter dan wij waren. Wij geloven het, naar wij zeggen. Wij verzekeren er ons van; wij twijfelen er niet aan. Ja wij verfoeien de twijfel als een gruwelijke aanval tegen Zijn liefde en waarheid. Maar zie, onze liefde is en blijft zo laag, zo flauw en slap, zo snel verkoelend, zij is niet vurig brandend, noch werkzaam in plichten en goede werken en noch zwaarigheden en tegenstand overwinnend, noch teder en nauwgezet handelend! Helaas, wat zullen wij met zulke harten doen? Wel laat ons deze reden steeds aan ons hart brengen en er alle volgende bijdoen, om ons te schamen over die onbetamelijke gestalte en dat gedrag, om ons te bewegen tot verbetering ervan.

Maar eer ik tot de tweede beweegreden kom, moet ik hier een korte zijweg bewandelen¹³, die evenwel niet zal afvoeren van onze hoofdzaak; namelijk dat wij in aanmerking moeten nemen dat de liefde van Christus heel anders en vrij wat sterker werkte in de apostelen dan nu in ons. O, er is geen gelijkheid. Het is verbazingwekkend hoe deze toen op hun hart werkte, zodat ze om Christus wil bereid waren om alles te doen en te lijden. Laten we er ons maar een voorbeeld van voorstellen, te weten dat van Paulus. Hoort hem spreken: *Ik ben met Christus gekruist, zegt hij, en ik leef doch niet meer ik leef maar Christus leeft in mij . . . , Die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft*, Gal. 2: 20; en dan Gal. 6: 14: *Maar het zij verre van mij, dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van onze Heere Jezus Christus; door Welke de wereld mij gekruisigd is en ik der wereld* En elders: *De Heilige Geest getuigt van stad tot stad, zeggende, dat mij banden en verdrukkingen aanstaande zijn. Maar ik acht op geen ding, noch houd mijn leven dierbaar voor mijzelfen, opdat ik mijn loop met blijdschap mag volbrengen, en de dienst, welke ik van de Heere Jezus ontvangen heb. Want ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven te Jeruzalem voor de Naam van de Heere Jezus*, Hand.

¹³ aftreding gebruyken

20: 23 en 24; 21: 13. Zie daar een uitnemende liefde tot Jezus, omdat hij geloofde en ervan verzekerd was, dat Christus hem, de grootste der zondaren, had liefgehad en Zich voor en in zijn plaats had overgegeven in zulk een dood. Daardoor was zijn wederliefde zozeer op Hem gevestigd en werkzaam, dat hij gekruist en dood was aan de zonde en aan de wereld. Hij leefde niet meer voor zichzelf, noch in zichzelf. *Ik leef, zegt hij, maar niet meer ik* (dat 'ik' leeft niet meer), *maar Christus leeft in mij*. Hij wilde zeggen: nu is de wereld in mijn ogen gekruist; al haar heerlijkheid beweegt of lokt mijn liefde niet meer dan een mens die aan een kruishout¹⁴ hangt. Nu acht ik op geen ding dat mij mocht overkomen; mijn leven zal ik gewillig voor Jezus geven; alles wil ik voor Hem ondergaan. Ja, hij was zo brandend en vurig van geest wegens de liefde van Christus, dat sommigen van de Korinthiers hem enigszins smaadden als 'uitzinnig'. Maar hij gaf hun dit antwoord: *Want hetzij dat wij uitzinnig zijn, wij zijn het Gode* (dat is tot Gods eer en heerlijkheid) . . . *Want de liefde van Christus dringt ons* (wat verstaan kan worden van zijn liefde tot Christus, of van Christus liefde tot hem of van beide, want beide hebben zulk een drang op het hart); *als die dit oordelen, dat indien Één voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En Hij is voor allen gestorven, opdat degenen die leven, niet meer zichzelf zouden leven, maar Die, Die voor hen gestorven en opgewekt is*, 2 Kor. 5: 14, 15, Dat is, dat zij het doel van heel hun leven zouden maken de dienst, eer en heerlijkheid van Christus, Die voor hen gestorven en opgewekt is. En dit was Paulus praktijk, daar hij elders zegt: *Het leven is mij Christus*, dat is te zeggen: de hele bezigheid van mijn leven is voor Christus en Zijn dienst, Fil. 1: 21, en ook in Rom. 14: 7, 8 en 9: *Niemand van ons leeft zichzelf. Leven wij, wij leven de Heere; en wij zijn des Heeren; want daartoe is Christus ook gestorven en opgestaan*. Twee teksten zijn er, die ons in het kort leren hoe krachtig de liefde van Christus op hem ingewerkt heeft en ik wenste, dat wij er terdege op zouden merken. De eerste is 2 Kor. 11: 23-29, waar hij door de valse leraars aldus gedwongen werd te roemen: *Zijn zij dienaars van Christus? (ik spreek onwijs zijnde) ik ben boven hen; in arbeid overvloediger, in slagen uitnemender, in gevangenissen overvloediger, in doodsgevaar menigmaal; van de Joden heb ik veertig slagen min één, vijfmaal ontvangen. Driemaal ben ik met roeden gegeseld geweest, eens ben ik gestenigd, driemaal heb ik schipbreuk geleden; een ganse nacht en dag heb ik in de diepte doorgebracht. In het reizen menigmaal in gevaren van rivieren, in gevaren van moordenaars, in gevaren van mijn geslacht, in gevaren van de heidenen, in gevaren in de stad, in gevaren in de woestijn, in gevaren op de zee, in gevaren onder de valse broeders; in arbeid en moeite, in waken menigmaal, in honger en dorst, in vasten menigmaal, in koude en naaktheid. Zonder de dingen die van buiten zijn, overvalt mij dagelijks de zorg van al de gemeenten, Wie is er zwak, dat ik niet zwak ben? Wie wordt er geërgerd, dat ik niet brande?* De andere tekst is, waar hij zegt: *Ik heb van Jeruzalem af en rondom, tot Illyrikum toe, het Evangelie van Christus vervuld*, Rom. 15: 19; dat is: ik heb al die landen met het Evangelie vervuld. Wat heeft hij dan een onuitsprekelijke arbeid der liefde gehad! Wat heeft hij van plaats tot plaats onvermoeid gereisd, en moeite noch ongemak ontzien uit liefde tot Christus en tot de zielen! Want dat Illyrikum oordeelt men te zijn in de uiterste landpalen van Griekenland, grenzend aan de zee die daarom de Illyrische Zee genoemd wordt; en men gelooft, dat dit het land is, dat nu Slavonië genoemd wordt, en dat ligt ongeveer driehonderdvijftig Hoogduitse mijlen van Jeruzalem vandaan. Maar hij reisde dit niet in een rechte lijn, maar rondom, of in een cirkel, zoals het grondwoord betekent. En ik wil hier, om er een dieper indruk van te geven, wel in het kort de geschiedenis van

¹⁴ galg des kruyces

Paulus reizen noemen. Verschillende schrijvers hebben ze uit de Handelingen der Apostelen opgetekend. Hij begon zijn predikdienst te Damascus; vandaar ging hij naar Arabië; drie jaren later keerde hij weder naar Damascus; vandaar reisde hij naar Jeruzalem; van Jeruzalem ging hij naar Cesarea, en zo naar Tarsus. Van Tarsus vraag Barnabas hem naar Antiochië, en van daar naar Jeruzalem om de Joden enig verhaal te brengen. Van Jeruzalem keerden zij terug naar Antiochië. Van Antiochië gingen hij en Barnabas naar Seleucië en toen naar Cyprus en naar enige steden van Pamfylië en zo naar een ander Antiochië, in Pisidië, vanwaar zij door de gemeente de genade Gods bevolen waren. Van Antiochië werden zij gezonden naar Jeruzalem over de vraag van de besnijdenis en zij keerden terug naar Antiochië met het besluit der apostelen. Vandaar ging hij door Syrië en Cilicië, om de gemeenten te bezoeken. Toen ging hij door Frygië, Galatië en Mysië. Daarna naar Troas, waar hij door een gezicht geroepen werd naar Macedonië. En zo kwam hij in de delen van Europa, eerst te Filippi in Macedonië. Daarna te Thessalonica, vandaar naar Athene en toen te Korinthe en vandaar naar Efeze. En nadat hij de gemeenten in Galatië en Frygië bezocht had, keerde hij weder naar Efeze. Van Efeze ging hij weer naar Macedonië; vandaar naar Troas en Milete en vandaar kwam hij door Tyrus en Caesarea en andere steden te Jeruzalem, waar hij gevangengenomen en in banden geslagen werd. Dit zijn de reizen, die de apostel samenvattend noemt als hij zegt: *Ik heb van Jeruzalem aan, rondom tot Illyricum toe, het Evangelie van Christus vervuld.* Dit voorbeeld is wonderlijk en zeer tot onze beschaming. Ik ga nu verder.

2. Dit moet een sterke aandrang op uw gemoed zijn, dat **wanneer gij uw liefde hartelijk en in daden, en niet spaarzaam, tot de Heere Jezus doet uitgaan, Hij u Zijn liefde meer ontdekken en deze meer in gevoelige bewijzen op u uitstorten zal.** Dit voorzegt en belooft de Heere Jezus op de meest nadrukkelijke wijze. Want dit waren Zijn woorden in de laatste nacht tot Zijn discipelen, en in hen tot al Zijn gelovigen - ik bid u, let goed op deze tekst – Joh. 14: 21 en 23: *Die Mijn geboden heeft, en dezelve bewaart, die is het die Mij liefheeft; en die Mij liefheeft, zal van Mijn Vader geliefd worden, en Ik zal hem liefhebben en Ik zal Mijzelven aan hem openbaren; zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn Woord bewaren; en Mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken.* Dit is een bundeltje van dierbare beloften; zij bevatten de wonderbare, hoge en heerlijke vergelding, die in dit leven uit genade zal gegeven worden aan degenen, die met hun werken en gehoorzaamheid hun liefde tot de Middelaar Jezus alleszins zullen uitdrukken. Laten we die schat nog wat nader ophalen en bekijken. Vijf 'takken' zijn er in deze wonderbare belofte:

I. *Die Mij liefheeft, zal van Mijn Vader geliefd worden:* Mijn Vader zal hem liefhebben. Daarmee geeft Christus te kennen, dat Hij Zijn Vader zo aangenaam is, dat ieder, die Hem daadwerkelijke en vurige liefde geeft, daarop van de Vader zal ontvangen, als een wedervergelding¹⁵, zeer gevoelige en liefelijke bewijzen van zijn liefde tot Hem; en dat hij zal genieten onfeilbare panden en troostelijke verzekeringen van dat God zijn Vader geworden is en Hij hem als Zijn kind liefheeft. Want dat het niet kan en moet verstaan worden alsof de Vader dan Zijn liefde op hem eerst stellen zal, blijkt enerzijds uit, dat Hij de Zijnen *heeft liefgehad met een eeuwige liefde*, Jer. 31: 3. Zo kan ze niet gezegd worden te beginnen (als antwoord) op de liefde van mensen, die zij in de tijd krijgen voor Christus. Anderzijds omdat de liefde van de

¹⁵ als tot recompense

Vader de zondaren voorkomt; Zijn liefde is er de oorzaak van dat Hij hen trekt met goedertierenheid. Zijn liefde werkt de liefde in de harten der zondaren en zet ze eerst aan en helpt ze om aan Jezus daadwerkelijke gehoorzaamheid en liefde toe te brengen. Zoals Johannes zegt: *Hierin is de liefde niet, dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad*, 1 Joh. 4: 10; Ezech. 16: 4-8; Ps. 59: 11.

2. Christus zegt: *En Ik zal hem liefhebben*. Niet alleen zal de Vader hem liefde bewijzen, maar ook Ik zal Mijn Middelaarlijkheid aan hem tonen en deze gevoelig aan zijn hart verzekeren. Want ook Christus liefde gaat onze liefde ver vooruit. Daarom wil Hij niet zeggen: Ik zal hem liefkrijgen. Want dezelfde Johannes zegt nog eens: *Wij hebben Hem lief omdat Hij ons eerst liefgehad heeft*.

3. Christus voegt eraan toe: *En zal Mijzelven aan hem openbaren*. Dat betekent: Ik zal Mij aan hem ontdekken in Mijn volheid en algenoegzaamheid, in Mijn liefde en genade, in Mijn heerlijkheid en beminnelijkheid en in al de vruchten en weldaden die uit Mijn dood en verdiensten vloeien. Verstaat dit naar de mate waarin zondaren op aarde daarvoor vatbaar zijn, en voor zover het Hem in Zijn soevereiniteit zal gelieven en Hij het in Zijn wijsheid nuttig zal oordelen. Zo openbaarde God eens Zijn heerlijkheid aan Mozes, Ex. 33 en 34; zo genoot Paulus meermalen bijzondere openbaringen van Christus, 2 Kor 12: 1-4; Hand. 27: 23 en 24; Hand. 23: 11; zo bad Paulus voor de Efeziërs, dat zij mochten *ontvangen de Geest der wijsheid en der openbaring, in Christus kennis, en dat zij mochten bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat*, Ef. 1: 17; Ef. 3: 19. Over die nadere openbaring en dit gevoelen van de liefde van Christus sprak de bruid, toen zij zei: *De Koning heeft mij gebracht in Zijn binnenkameren; wij zullen ons verheugen en in U verblijden. Hij voert mij in het wijnhuis, en de liefde is Zijn banier over mij*, enz., Hoogl 1: 4; 3: 4-7; 7: 10-13. Christus wil dan zeggen: Ik zal Mijn aangezicht voor hem niet verbergen, maar Ik zal het licht daarvan over hem verheffen, zodat hij Mij meer en troostrijker zal kennen en Mij zal zien, zoals Ik ben. Nu volgt er:

4. *Ik, en Mijn Vader zullen tot hem komen*. Dat betekent: Wij Beiden zullen nader tot zijn ziel komen en innige gemeenschap met hem oefenen en zoete gemeenzaamheid, zodat hij Ons tot zijn troost en grote blijdschap op een genadige wijze bij zich zal bemerken, en een diepe indruk zal ontvangen en een levendig gevoelen van onze gunst en liefde tot Hem. Daarvan heeft Johannes gesproken, zeggende: *En deze onze gemeenschap zij ook met den Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus*, 1 Joh. 1: 3. Tenslotte voegt hij er aan toe:

5. *En wij zullen woning bij hem maken*. Dat betekent: Wij zullen bij hem verblijven met de tekenen van onze genadige tegenwoordigheid; Onze gemeenschap zal gestadig met hem zijn, in liefelijke, gevoelige uitlatingen en krachtige aanblazingen des Geestes. Te allen tijde en in alle moeilijkheden zullen Wij bij hem zijn om hem krachtig te troosten en te sterken, totdat Wij hem opnemen, om voor eeuwig bij Ons te zijn.

Dit is enige toelichting tot opening van die dierbare, rijke belofte, waarvan ik meer zou zeggen als mijn ervaring zich verder uitstreckte. Maar helaas, mijn liefdeloosheid weerhoudt mij ervan. Een zeer geleerd en wel beproefd Engels Godgeleerde, dr. Owen, spreekt over die woorden van de Heere Jezus als volgt:

Die gezegende beloften, zegt hij, bevatten al wat tot onze vrede, welstand en troost in

deze wereld dient. Zij zijn geen ijdel geïd van woorden; ze hebben inhoud¹⁶; er liggen waarachtige zaken in. Het zijn beloften die in het bijzonder gegeven zijn aan degenen, die Christus Persoon liefhebben, en die doende zijn in het beoefenen van de liefde omtrent Hem. Zij, wier harten behoorlijk geoefend zijn in en tot de liefde Gods, hebben de ondervinding van de verkwikkende naderingen, zowel van de Vader als van de Zoon, aan hun zielen, en dat in de mededelingen van een gevoelen van hun liefde, en van de panden van hun inwoning bij hen. Maar welk hart kan begrijpen, welke tong kan uitdrukken de heerlijkheid van deze beloften, of van het minste deeltje van de genade die erin vervat is? Wie kan de goddelijke nederbuiging, liefde en genade die erin uitgedrukt zijn, recht begrijpen? Wat is het een klein gedeelte, wat we in deze van God kennen! Maar als wij dit niet waarderen, als we niet doende zijn om daarvan iets te ervaren naar onze maat, dan hebben we lot noch deel in het Evangelie. Daarin zijn samen vervat Gods tegenwoordigheid en verblijf met ons als een Vader, als Hij Zich openbaart dit voor ons te willen zijn in de ontwijfelbare bewijzen en verzekeringen van onze aanneming tot kinderen; en ook de tegenwoordigheid van Christus bij ons, als Hij Zich aan ons openbaart met al die onuitsprekelijke weldaden, waarmee deze dingen vergezeld gaan.

Nu mijn vrienden, vrienden van de Heere Jezus, ligt hier niet een krachtige beweegreden om aan de Zaligmaker veel hartelijke liefde te geven, en deze met daden van gehoorzaamheid uit te drukken? Kunt gij iets meer, iets heerlijkers op aarde wensen (bedenk het vrij) dan hetgeen in deze beloften is samengevat¹⁷? Overweeg en herkauw deze woorden wel, oefen er uw geloof hierover; dit zijn waarachtige woorden Gods, getrouwe woorden. Is het niet gewenst, dat men ondervindt wat Paulus als volgt uitdrukte, namelijk dat *de liefde Gods in onze harten is uitgestort door de Heilige Geest Die ons gegeven is*, Rom. 5: 5! Dat betekent, dat de liefde van God de Vader en van God de Zoon tot ons, met het gevoelen ervan, zoetelijk aan ons geopenbaard en overvloedig bekend gemaakt wordt door de werking van de Heilige Geest, en dat wij zo vervuld worden met de liefde Gods! Kan er iets liefelijker en zielverkwikkender zijn, dan dat de Vader Zijn liefde aan u bekend maakt en tot uw ziel in wezen zegge: *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde. Ik heb u verkoren; uw naam is in het boek des levens des Lams geschreven; gij zijt Mijn kind. Ik ben uw Vader; mijn liefde zal nooit wankelen of veranderen; Ik ben uw heil, voor eeuwig heb Ik u in beide mijn handpalmen gegraveerd; Ik zal voor u zorgen en u bewaren!* Wat moet het een onuitsprekelijke blijdschap geven als Christus Zijn liefde aan de ziel openbaart en zoveel zegt als: *Gij zijt Mijne en Ik ben uwe; Mijn genegenheid is tot u, Mijn vriendin, Mijn zuster, o bruid, Mijn volmaakte, Mijn duive; Ik ben uw Heiland, uw Borg, uw Verlosser en uw Man. Ik draag u op Mijn hart en in Mijn hand; niemand zal u uit Mijn hand rukken; wees goedsmoeds, uw zonden zijn u vergeven; Ik heb u lief, twijfel er nooit meer aan.*

Hoe aangenaam en zielverzadigend moet het wezen als Christus Zichzelf aan een ziel openbaart in Zijn schoonheid, volheid en algenoegzaamheid; in Zijn Persoon, in Zijn ambten, in Zijn werken, in Zijn vruchten en weldaden! Wat moet dat een zielsverrukkende nadering zijn als de Vader en de Zoon tot de ziel komen om met haar gemeenschap te oefenen en daarmee gemeenzaam te zijn! Maar hoe onbegrijpelijk gewenst en begeerlijk is het, dat dan die Beide bij onze zielen gevoelig en troostelijk Hun verblijf en woning maken! *Is dit niet de verheerlijkte en*

¹⁶ daar is substantie onder

¹⁷ opgewonden

*onuitsprekelijke blijdschap waar Petrus van spreekt, die degenen genieten die de Heere Jezus liefhebben, hoewel ze Hem niet zien, 1 Petr. 1: 8? Is dit niet, wat de Heere Jezus elders zei: Ik zal tot hem inkomen; en Ik zal Avondmaal met hem houden en hij met Mij, Openb. 3: 20? Is dit niet gedrenkt te worden uit de beek van Gods wellusten, en dronken te worden van Zijn wijn en verzadigd te worden van de borsten van Zijn vertroosting? Is dit niet eigenlijk vervuld te worden met alle blijdschap en vertroosting? Ja is dit niet enigszins vervuld te worden met de Heilige Geest, en vervuld te worden tot alle volheid Gods? Zoals er staat in Ps. 36: 9, Hoogl. 5: 1, Jes. 66: 11, Rom. 15: 13, 2 Kor. 7: 4, Ef. 5: 18, Ef. 3: 19. Ja is dit niet al wat de bruid in het Hooglied gezegd wordt genoten te hebben, en al wat ooit Gods gunstgenoten op aarde gesmaakt of ontvangen hebben? Als wij er weinig van weten uit ondervinding, dan is het evenwel te verkrijgen, en anderen hebben het verkregen en genoten. Ziet daar, het is beloofd. De Heere Jezus, Die niet liegen kan, heeft het ons verzekerd: *Zo iemand Mij liefheeft* (niemand daarom uitgezonderd) *en Mijn geboden bewaart* (dit zegt Hij erbij omdat we niet mogen denken dat Hij het voor liefde erkent wat niet tot uitdrukking komt in oprechte gehoorzaamheid) *die zal van Mijn Vader geliefd worden. Mijn Vader zal hem liefhebben en Ik zal hem liefhebben, en Ik zal Mijzelven aan hem openbaren, en wij zullen tot hem komen en Wij zullen woning bij hem maken.* Als Hij ons de kracht en de inhoud van die belofte niet had willen geven, zouden wij dan durven denken dat Hij ons die belofte zou hebben willen doen?*

Laat ons alleen dit weten, dat deze belofte niet zozeer ziet op degenen, die de minste oprechte liefde aan de Heere Jezus geven. Want zo zou zij altijd en aan alle ware gelovigen vervuld worden. Maar zij ziet vooral en meer direct en eigenlijk op degenen, die in het voortbrengen van vruchten, in het betrachten van plichten en deugden, in het bestrijden van zonden, in het weerstaan van verzoekingën, in het verloochenen van zichzelf, in het lijden voor de waarheid en een goede consciëntie, uit liefde tot Jezus zich ijverig, arbeidzaam en kloek trachten te gedragen. Wel laat ons Hem dan veel liefde geven; en dit tonen met het bewaren van Zijn geboden. Dan zal dit Zijn grote Woord ook aan ons waar gemaakt worden.

3. Gij oprechte gelovigen, gij hebt een grote beweegreden om Jezus veel liefde te geven, **omdat Hij zoveel en zulke grote dingen aan u gedaan heeft, en u al zoveel onwaarderebare weldaden heeft toegebracht**, waar heel de wereld van onbekeerden die u omgeeft, geen deel aan heeft. Tel Zijn bijzondere weldaden eens op en legt ze in een gelijke weegschaal, en oordeelt dan hoeveel liefde u Hem verschuldigd bent.

Toen u blind was, heeft Hij uw ogen geopend. Toen u in duisternis, ja de duisternis zelf was, heeft Hij een geestelijk, een wonderlijk licht in uw ziel gegeven, zodat u wonderen ging zien, dingen die u tevoren niet kon zien, wonderen van hatelijke verdorvenheden in uw hart en leven, en wonderen van vrije genade, verborgen in de Middelaar, wonderen in de wet en wonderen in het Evangelie. Zal niet een blindgeborene, die door een wonder het gezicht weer krijgt als de schellen van zijn ogen worden gelicht, grote liefde hebben tot Hem. Die hem de ogen geopend heeft?

En dat is het niet alleen. Maar toen u dood was in zonden en misdaden, heeft Hij u het geestelijk leven gegeven, wat Hem eerst Zijn dood gekost heeft. Maar u was anders in de eeuwige dood verzonken.

Toen u in uw schulden lag, en met duizenden zonden beladen, heeft Hij u, toen u tot Hem kwam, vergeving der zonden gegeven, die Hij gekocht had met Zijn bloed, dat veel kostelijker is dan tienduizend werelden, daar u anders onder de wrekende gerechtigheid in uw schulden had moeten blijven liggen, en zo vanwege uw zonden de straf van het eeuwige vuur had moeten lijden, zoals dit het lot van miljoenen anderen

is.

Toen u naakt was, en geheel walgelijk, heeft Hij u bekleed met de klederen van Zijn volmaakte gerechtigheid, waardoor u in Gods ogen aangenaam bent geworden

Toen u een kind van de duivel en een slaaf van uw begeerten en hartstochten was, heeft Hij u, toen u Hem aannam en in Hem geloofde, de macht of het voorrecht gegeven om kinderen Gods te worden, zonen en dochteren van de Allerhoogste, vrijgelatenen des Heeren. Zo heeft Hij u verheven uit het stof en doen zitten bij de vorsten.

Toen u arm en ten enenmale machteloos ten goede was, heeft Hij u met de schatten van heilig- en zaligmakende genade verrijkt, waarvan de minste mate meer waard is dan alle rijkdom, en heeft u gesterkt met kracht in uw ziel. Is dit niet de waarheid? Overweeg het goed.

Toen u, in schrik en vrees en ontroering was, heeft Hij u de vrede met God en de vrede in uw geweten gegeven, een vrede Gods die alle verstand te boven gaat.

Toen u in droefheid was, heeft Hij u de Trooster, de Heilige Geest, gegeven om uw hart met blijdschap te vervullen en in God te kunnen roemen en juichen.

Maar wie zal al de bijzondere weldaden optellen die u alreeds bezit en van Hem ontvangen hebt? Laat ik er dit nog maar aan toevoegen, want het is een zielverrukkende en onvergelykelijke weldaad:

Toen u een erfgenaam van de hel was, heeft Hij u, op uw geloof in Hem, het recht op het koninkrijk der hemelen en het eeuwige leven geschonken. Hij maakte u tegelijk kinderen en erfgenamen Gods en Zijn eigen mede-erfgenamen. is het niet zo? Deze dingen zijn immers geen verzonnen fabels; het zijn waarheden; u bent ervan verzekerd; u gelooft ze; u ondervindt ze. Maar wat liefde zult U Hem voor dit alles geven? Kunt u Hem daarvoor wel teveel liefhebben? Die veel gegeven is, en aan wie veel gegeven is, moet die niet veel liefhebben? Maar ik heb nog veel meer te zeggen.

4. Christus doet bovendien nog dagelijks veel dingen, veel weldaden, voor u en aan u, zodat u ook daarin een sterke opwekking en beweegreden kunt vinden om Hem vurig lief te hebben. Want als u er goed op let en uw geloof werkzaam is, dit goede doet Hij aan u en voor u:

Hij helpt u door Zijn Geest in uw werk dat u voor Hem doet. Hij staat u bij en sterkt u in uw plichten. Want zonder Hem kunt u niets doen, geen vruchten dragen, geen goed woord, noch goede gedachte als uit uzelf voortbrengen; maar door Christus, Die u kracht geeft, vermag u alles. Hij leidt u door Zijn Geest als met Zijn hand op de weg die u hebt te gaan. Ik bid u, overdenk het alles goed! Hij geeft u raad in moeilijke gevallen en bestuurt u door Zijn raad bij voorkomende gelegenheden. Hij bewapent u met Zijn wapenrusting als Zijn krijgsknecht en omgordt u met kracht. Hij leert u de wapenen te gebruiken en doet u strijden tegen uw geestelijke vijanden, ja ook deze overwinnen als uw Kapitein en Overste Leidsman. Hij ondersteunt u en houdt u staande. Hij doet u krachtig zijn in de Heere en in de sterkte Zijner macht en Hij doet u wandelen in Zijn Naam. Hij richt u op als u gevallen bent. Hij wast dagelijks uw voeten en reinigt u van nieuwe schulden. Hij geneest uw wonden en etterbuilen en herstelt nieuwe afkeringen. Hij onderwijst u steeds als uw grote Profeet, en leert u van de weg die u hebt te gaan. Hij verlicht uw ogen en toont u de verborgenheden van Zijn Wet. en Evangelie. Hij geeft u gedurig de toegang en toeleiding tot de troon der genade met vrijmoedigheid als uw Priester en brengt u tot de Vader. Hij doet u hartelijk, ootmoedig, vurig en in het geloof bidden, door de hulp en bijstand van Zijn Geest. En Hij maakt uw persoon en smekingen en oprechte betrachtingen dagelijks aangenaam bij de Vader, zodat u voor uzelf en voor anderen verhoord wordt. Hij pleit

voor u als uw Voorspraak, zodat geen beschuldigingen tegen u kracht kunnen hebben ten verderve. Hij bidt voor u om al de zegeningen die u nodig en nuttig zijn, zelfs om die, die u vergeet te vragen. Hij verzoekt en verkrijgt voor u, als uw grote Voorbidder, dat uw geloof niet ophoudt en dat u steeds nieuwe hulp wordt toegezonden en dat uw genade groeit en vermeerdert. Hij draagt u gedurig in Zijn hand, zodat u niet zult afvallen, want Hij bewaart u door Zijn kracht tot de zaligheid door het geloof. Hij bewaart u voor veel moeilijkheden, strikken, ellenden en verzoeken die u niet ziet, en die evenwel dichtbij zijn. Zijn dit kleine dingen? Maar nog meer: Hij doet u alle dingen, zelfs kruis en verdrukkingen, smaadheden, ziekten en kwellingen, meewerken ten goede, zodat u Zijn heiligheid daardoor te meer deelachtig wordt. Hij is bij u in al uw zwaarigheden en lijden, vooral als u iets voor Zijn Naam lijdt en Hij troost en sterkt u om het te kunnen dragen. Hij zegent u in uw beroep en huisgezin. Hij verzorgt u van wat u nodig hebt en geeft u Zijn gunst daarbij te genieten. Hij weidt uw ziel als een Herder, door Zijn Woord en Geest en inzetten. Hij zendt u Zijn leraars met nuttige en troostelijke woorden, en Hij betoont Zijn tegenwoordigheid onder de bediening. Hij ontvangt en onthaalt u meermalen aan Zijn tafel en verzegelt u Zijn gunst en liefde, met al de beloften van het Genadeverbond. Hij zendt u Zijn engelen ter bewaring en Hij bereidt de plaats voor u in de hemel, terwijl Hij u dagelijks meer en meer bekwaam maakt en bereidt om te Zijner tijd, als Zijn toegeschikte bruid tot Hem op te komen en deel te komen nemen in de erve der heiligen in het licht. Deze en nog meer andere weldaden ontvangt u dagelijks van Hem, en wat zult u Hem uit dankbaarheid geven? Is het niet, dat u Hem met de bruid hier uw uitnemende liefde geeft? Roept niet iedere weldaad daarom? Overdenk toch dikwijls wat ik u nu genoemd heb, en doe er meer bij, al naar u Zijn goedheid hebt ondervonden en dagelijks ondervindt, opdat u steeds veel olie in het vuur van Uw liefde giet en branden mag in de liefde tot Hem en tot Zijn geboden.

5. Christus zal nog groter dingen aan u doen. Zie, boven al wat gezegd is, moet u uw beweegredenen tot liefde halen uit een gelovig opmerken van wat de Heere Jezus nog voornemens is aan u te doen als u aan het einde van uw loop en van uw strijd bent, wat misschien maar weinig uren of dagen, af maanden en immers zeker nog maar weinig jaren zal duren. O, hoe groot is het goed, dat Hij voor u weggelegd heeft! Wat geen oog heeft gezien, wat geen oor heeft gehoord, en wat in het hart van de mens niet is opgekomen, heeft Hij voor u bereid, die Hem liefhebben! Och, konden wij geloven, en ons geloof zo ver uitstrekken als de beloften en openbaringen van het Woord zijn! Wat zou onze liefde tot Hem sterk en vurig worden! Helaas, ik vrees, dat hetgeen ik u gezegd en geschreven heb tot opwekking van uw liefde in de twee voorgaande redenen - genomen uit hetgeen Hij al voor u gedaan heeft en uit wat Hij nog dagelijks voor u doet - door zwakgelovigheid weinig beweging in uw hart heeft veroorzaakt. Immers ik beken, als ik tot mijn eigen hart inkeer, dat ik met schaamte terneer zit omdat mijn geloof niet krachtiger werkt, terwijl ik nochtans geen reden heb die mij terecht aan Gods waarheid of aan mijn kostelijk deel eraan zou doen twifelen.

Ik bid u, vrienden, let op uw hart, terwijl u al die dingen die in de laatste twee redenen liggen opgesloten, als volle waarheid toestemt. U meent misschien dat u dit alles wel gelooft, omdat u het niet tegen kunt spreken. Maar ach, dat bedrieglijke hart vol ongelooft, dat u aankleeft, ja diep inkleeft, zal maken dat u uzelf terecht zult moeten beschuldigen en bitter beklagen over een soort en deel van atheïstische ongelovigheid. Ach, dat is de dood in ons hart. Anders zouden we wel in gedurige verrukking van liefde tot Hem zijn. Vooral als wij nog boven alles wat gezegd is, uitgaan en in diepe

emst en met geloof bemediteren welke heerlijke dingen Christus nog aan ons zal doen. Ik zal er u enkele van noemen, want die uitvoerig te behandelen en naar waarde te verklaren, zou een boek vereisen. Ja een boek, dat niet door zo'n arm mens als ik ben, maar door een engel uit de hemel geschreven zou worden. En dan ben ik ervan verzekerd, dat hij er aan het eind nog dit woord aan toe zou voegen, namelijk dat hij nog niet het duizendste deel van dat kostelijk goed heeft uitgedrukt, en dat wij, die onze grondslag in het stof hebben, niet bekwaam zijn om zijn woorden die hij er nog van kon uiten, te verstaan. Wij moeten daarom ten hemel opstijgen om volmaakt te zien en te genieten, wat hij maar onvolmaakt kon uitdrukken.

Dit weten wij uit Zijn Woord, wat Hij (Christus), aan allen die in Hem geloven, en dus ook aan u, tot wie ik nu mijn aanspraak richt, als het einde van uw leven komt, het volgende zal doen. Hij zal u doen ontslapen in het geloof als in Zijn armen, wat de Schrift noemt *ontslapen en sterven in de Heere*, waarna u zult rusten van uw arbeid; en uw goede werken zullen u volgen. Terstond, op het zelfde oogenblik dat Hij uw ziel laat scheiden van uw lichaam, zal Hij u volkomen en voor eeuwig vrijwaren van alle kwaad en van alle onvolmaaktheid, niets uitgezonderd. Even nadat u uw ogen door de dood zult gesloten hebben, zult u bevrijd zijn van alle zonden, bevrijd van alle verzoeking tot zonden, geheel bevrijd en ontbonden van het lichaam der zonden. Geen duivel of wereld zal u meer kwellen. Van dat oogenblik af zult u voor altijd en eeuwig bevrijd zijn van alle droefheid, vrees, twijfel of duisternis; bevrijd van alle pijnen, ziekten, honger, dorst en gebrek. Ja u zult volmaakt en voor altijd bevrijd zijn van alle vrees voor enige van die kwaden. O, wat is dat een grote zaak! Ja, Hij zal u dan in datzelfde oogenblik volmaakt heiligen, en tot u zeggen: *Kom tot Mij op*. Enige van Zijn engelen zullen als Zijn gediensstige geesten bij uw sterfbed tegenwoordig zijn, en wachten, om uw ziel naar de Heere Jezus ten hemel op te voeren. Dan zal Christus aan u volbrengen, wat Hij van Zijn Vader bad: *Ik wil, Vader, dat degenen die Gij Mij gegeven hebt, ook bij Mij zijn, opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen*. Ook zal Hij doen wat Hij voorzegd en beloofd heeft, toen Hij zei: *Wanneer Ik u plaats zal bereid hebben, zo kom Ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt daar Ik ben*. U wenst ontbonden en met Christus te zijn, nu, in die ure zal dat gebeuren. Dan zal Hij u als eerste verwelkomen, kussen met de kussen Zijnsmonds, u in Zijn liefde omhelzen en u aan Zijn Vader voorstellen als Zijn verlore en vrijgekochte. Dan zal ook de Vader u Zijn eeuwige liefde openbaren, oneindig ver boven al wat u er hier op aarde van hebt kunnen denken of begrijpen. Daarna zal Hij u aan het gehele gezelschap van de vele duizenden der heerlijke engelen en aan de grote algemene vergadering van de geesten der volmaakt rechtvaardigen, voorstellen. Die zullen allen tezamen over uw geluk en over Zijn liefde tot u in deze, juichen en u tezamen met hen. Daar zal Hij u dan Zijn heerlijkheid, die de Vader Hem gegeven heeft, laten zien. En terwijl Hij er nog meer na u moet inbrengen en Hij daar in het Heiligdom nog verder als Priester moet handelen ten goede van degenen die nog strijden en overwinnen moeten en bekwaam gemaakt worden tot de heerlijkheid, zal Hij u ondertussen geven te eten van de Boom des Levens en u maken tot een pilaar in de tempel Zijns Gods, en u zult daar niet meer uitgaan. Hij zal de Naam van Zijn God en de Naam der stad Zijns Gods en ook Zijn nieuwe Naam op u schrijven. En u zult met de zalige menigte van engelen en verlore zielen met de hoogste verwondering en verrukkende blijdschap de heerlijkheid van Gods wijsheid beschouwen en van Zijn liefde, genade, goedheid en barmhartigheid in Christus, en verzadigd worden met de openbaring van Christus in Zijn Persoon en Ambten, en met de verkwikkende mededelingen van Gods liefde en goedheid door die Middelaar. U zult gezamenlijk

met al dat gelukzalige gezelschap zijn in gedurig gejuich des Geestes en triumferen, in de lof en heerlijkheid, in volle liefde, toe te schrijven aan Hem Die op de troon zit en aan het Lam.

Begrijpt u dit? Verstaat u het en gelooft u het ook? O wat is dit een oneindig begeerlijke staat! Maar meer nog, want er is een hoger top. Wanneer de grote dag van het algemene oordeel na enige eeuwen, die maar als enige dagen zullen zijn, gekomen zal zijn, zal Hij uw zielen met die van anderen met Zich uit de hemel nemen en uw lichamen opwekken die u hier op aarde gehad hebt. Maar dat zullen dan zijn schone, heerlijke, geestelijke en onsterfelijke lichamen, gelijkvormig aan Zijn heerlijk lichaam. Hij zal u daarmee tot Zich doen opkomen in de lucht, Zijn heerlijk lichaam tegemoet. Daar zal Hij voor heel de wereld uw genade, uw geloof en liefde, lijdzaamheid en zelfverloochening, met al uw goede werken, liefdedaden, ook in het verborgene gedaan, al het aanwenden van uw talenten, al uw verdrukkingen voor Zijn Naam en waarheid en voor een goed geweten, belijden. Hij zal die noemen tot spijt en overtuiging van uw vijanden. Daarna zal Hij u niet alleen met de anderen vrijspreken, maar ook op het lieflijkst nodigen om bezit te komen nemen van het Koninkrijk dat u bereid is van de grondlegging der wereld. En nadat Hij u eerst enigermate als mederechters over duivelen en goddelozen zal hebben gemaakt en gebruikt, zal Hij met u en alle gelukzalige engelen en mensen met u, naar de hemel, naar de rustplaats, optrekken, waarbij Hij u de kroon der heerlijkheid en des levens heeft opgezet, die een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht zal hebben. Hij zal u doen zitten op Zijn troon, zoals Hij gezeten is op Zijns Vaders troon. Dan zal Hij u volmaakt aan Zijn Vader tonen, wanneer u Hem, de Middelaar gelijk zult zijn en dan zult u Hem zien gelijk Hij is. Dan zal Hij de vette maaltijd met u houden, en met u drinken de reine wijnen die gezuiverd zijn, vers, in het Koninkrijk van Zijn Vader. Dan zal Hij eeuwig met u bruiloft houden en Hij zal u weiden en tot een Leidsman zijn tot de levende fonteinen der wateren. En u zult tot verzadiging drinken uit de zuivere rivier van het water des levens, die voortkomt uit de troon van God en het Lam. Dan zal er eeuwige vreugde op uw hoofd en in uw hart zijn. U zult er kennen zoals ook u gekend bent en volmaakt, tot volle verzadiging de liefde van God en Christus genieten en hem volmaakte Halleluja's toezingen in de ijverigste wederliefde, en dat tot in alle eeuwigheid. Amen. Amen.

Nu wilde ik vragen of er nog meer redenen, en krachtiger redenen nodig zijn om uw liefde vurig naar de Heere Jezus te doen uitgaan? Indien niet, zoals ik geloof dat alle redelijke mensen die niet onder de heerschappij van hun zonden liggen, zeggen zullen, zo verzoek ik van u allen, die dit leest, en meent dat u mede onder de oprechte liefhebbers van Jezus gerekend moet worden, dat u deze vijf hoofdredenen, naast en boven alle redenen die eerder genoemd zijn, dikwijls aan uw hart voorstelt en in diepe bedaardheid en ernst gelovig overweegt. De Heere Zelf bekrachtige die aan ons hart!

III. Middelen om Christus lief te krijgen

Nu kom ik tot het derde of laatste deel van mijn brief, namelijk tot de middelen om Hem lief te krijgen en om veel brandende liefde tot Hem te krijgen. Ik heb in het voorgaande behandeld de kenmerken van degenen die Christus liefhebben en de beweegredenen om Hem liefde, en veel liefde, te geven. Nu zal ik aanwijzen door welke wegen en middelen men die liefde zal krijgen en steeds meer zal ontsteken. Zo moet ik weer tot tweeërlei mensen spreken. Eerst tot degenen, die deze liefde nog helemaal missen, of tenminste denken en geloven dat zij die in het geheel niet hebben. Vervolgens tot degenen die enige liefde tot Hem hebben en dat erkennen, of tenminste zich dit zeker inbeelden, maar die er maar een klein beetje van bezitten.

A. Middelen voor hen die deze liefde missen

In de eerste plaats, wat betreft degenen die deze liefde tot de Heere Jezus missen, hun wil ik twee voorbereidende middelen voorschrijven en vier eigenlijke, directe en meest geëigende middelen om tot die liefde te komen.

a. Voorbereidende middelen

1. Tracht een dadelijk, werkzaam historisch geloof te krijgen, dat gelooft dat er zo'n Middelaar en Zaligmaker is, als er is; dat het geen versierde fabel is, maar een Goddelijke waarheid. Dat de Zoon van God mens geworden is, en dat Hij het werk der verlossing heeft uitgewerkt door Zijn dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid, en dat Hij na Zijn opstanding ten hemel is gevaren, en aan Gods rechterhand is, en nog voor zondaren bidt. Dat Hij Zijn dienaren nog uitzendt om het volk te bidden in Zijn Naam en opdat ze zich door Hem met de Vader laten verzoenen. Zo lang men niet ten volle overtuigd is om hartelijk en ongeveinsd toe te stemmen aan het Woord van God als een Woord der Waarheid, en in het bijzonder aan hetgeen het Evangelie verhaalt en getuigt aangaande de Heere Jezus Christus, is er geen hoop, ja geen mogelijkheid dat men Hem zou liefkrijgen. Hoewel nu al de belijdende Christenen voorgeven dat ze het Woord van God geloven, ook in het bijzonder betreffende de aangename boodschap van Christus, de Verlosser, zo staat het toch vast, dat hun liefdeloosheid omtrent Christus er een duidelijk bewijs van is, dat hun zelfs aan het historisch geloof aangaande deze waarheid veel ontbreekt, en dat deze weinig op het hart gezonken is. Hier is dan nodig dat men zich al de redenen die tot verzekering van de Goddelijkheid van Gods Woord en in het bijzonder van de waarheid van de Christelijke godsdienst dienen, bij zijn hart bracht. Ik heb nu geen tijd om hierover te handelen.

2. Zoek verlichting, opheldering, overtuiging en gevoel van uw zondige, ellendige, rampzalige en machteloze staat zonder en buiten de Middelaar. En hoe u bijgevolg de Heere Jezus in alles nodig hebt, hoewel u Hem nu niet liefhebt. Hierbij moet u zich voor ogen stellen, hoe de Heilige Schrift u beschrijft in uw natuurstaat als zeer rampzalig, walgelijk en krachteloos om uzelf enigszins te redden. Hoe zij u ervan verzekert, dat u reeds vele en zware schulden hebt, waarvoor u niet kunt betalen; dat u onder de vloeken van de wet en van het Evangelie ligt, waarvan u uzelf niet kunt redden. Bijgevolg bent u in het grootste en nabije gevaar van onder Gods toorn en in handen van Zijn wrekende gerechtigheid te vallen en in de afgrond weg te zinken. En u zult het niet kunnen ontgaan als u zo komt te sterven, wat ieder ogenblik en door duizend middelen kan gebeuren; zodat u dan oneindig en eeuwig ongelukkig zou zijn. En dat kan niemand voorkomen dan Christus. Noch mensen noch engelen kunnen u

redden of bewaren. Alleen Christus kan uw schulden betalen, uw kwaal genezen, u redden van de dood en van de hel, u verzoenen met God, u de zegen toebrengen en u het recht geven op het eeuwige, zalige leven. God zal geen barmhartigheid tonen dan in en om de Middelaar, Die u nu nog mist. Deze twee middelen zouden de weg banen en u vaardig en gewillig maken, als de Heere ze zegent, om de volgende en eigenlijke middelen tot de liefde tot Christus te gebruiken.

b. Directe middelen

De directe en meest geëigende middelen om de liefde tot Christus te verkrijgen, zijn deze. Ik bid u, neem ze toch ter hand en stel niet uit ze vlijtig te gebruiken.

1. Zit onder zo'n bediening van het Woord waardoor u Christus in Zijn schoonheid en beminnelijkheid, in Zijn volheid en algenoegzaamheid, in Zijn waardigheid, en in Zijn bereidwilligheid om zielen te behouden, voorgehouden wordt. Gebruik zo'n predikdienst waarin de Heere Jezus met al Zijn vriendelijke aanlokkelikheden, met al Zijn liefelijke nodigheden en aanbieding, met al Zijn liefdedaden, tot uitdrukking komt en in Zijn leven en dood, u onomwonden¹⁸ voorgesteld wordt. De predikdienst is het gewone, door God ingestelde en gezegende middel waardoor de liefdeloze zielen geloof en liefde krijgen, waardoor de Heere hun harten opent en Zijn Geest zendt, om tot het omhelzen van Christus gebracht te worden, zoals we zien in Rom. 10: 14 en 17; Jes. 55: 3; Hand. 16: 19; Hand. 11: 15; 2 Kor. 3: 6. Dit moet niet nagelaten worden. O hoeveel duizenden zijn onder de bediening van het Woord ontstoken in liefde tot Hem!

2. Grijp de Heere Jezus aan zoals Hij u tot alles aangeboden wordt in het Evangelie. Neem Hem aan, verkies Hem voor u, neem uw toevlucht tot Hem, werp uw zondige, verloren, machteloze ziel op Hem. Dit is in Hem te geloven, Joh. 1: 12. En daar er hier veel tegenwerpingen zullen worden ingebracht, zo moet u en zult u toch door die alle heenbreken, wanneer u deze dingen vaststelt die het Woord van God ons duidelijk voor ogen houdt, en buiten twijfel wil gesteld zien:

1. Dat Christus algenoegzaam is, en volkomen in staat om zondaren van allerlei slag, hoe ze ook gesteld zijn, te behouden en zalig te maken, Hebr. 7: 26; Kol. 1: 19.

2. Dat Christus Zichzelf aanbiedt en laat aanbieden in al Zijn volheid en rijkdom, door Zijn dienaren, aan allen die het Evangelie horen, zonder onderscheid te maken van wie dan ook, Ef. 3: 8 en 9; Jes. 55: 1 en 2; Mark 16: 15 en 16.

3. Dat Christus allen, die onder de bediening en roeping van het Evangelie verkeren, in Zijn Naam laat bidden, en alsof God door de leraars bad, dat ze zich door Hem met God zouden laten verzoenen, en zich bijgevolg ook door Hem zouden laten wassen, reinigen en genezen, 2 Kon 5: 20.

4. Dat het een absoluut gebod is aan allen die onder het bereik van de stem van het Evangelie zijn, niemand uitgezonderd, dat ze in Christus moeten geloven, tot Hem komen, Hem aannemen, verkiesen en voor zich inwilligen als de volmaakte Middelaar, 1 Joh. 3: 23; Matth. 11: 28; Joh. 14: 1; Jes. 55: 1, 2 en 3; Hand. 16: 30 en 31.

5. Dat het op straf van verdoemenis is verboden het geloof in Hem na te laten en zijn ziel door ongeloof aan Hem te onttrekken of af te houden, Mark. 16: 16; Joh. 3: 18 en 36; Hebr. 10: 39; 1 Joh. 5: 10, 11 en 12.

6. Dat er een uitgebreide en volle verzekering is gedaan in het Woord, dat een ieder

¹⁸ naaktelijk

die in Christus gelooft en Hem voor zich omhelst (zonder uitzondering van iemand) waarlijk, dadelijk en onfeilbaar Jezus zal deelachtig worden en door Hem omhelsd en aangenomen zal worden, Joh. 6: 37; Openb. 22 . 17; Jes. 55: 1-3; Rom. 3: 22; Rom. 10: 12; Matth. 11: 28.

7. Dat er niets voorondersteld¹⁹ wordt in enig zondaar, noch liefde, noch heiligheid, noch weekheid van het hart, noch iets anders wat hem aangenaam en beminnelijk zou maken, maar integendeel, dat hij moet komen zoals hij is, als arm, en niets bezittende, als goddeloos, verloren en machteloos in zijn waarneming, zoals hij dit ook is, Matth. 5: 3; Jes. 55: 1 en 2; Openb. 21: 6; Rom. 4: 5; Luk 19: 10.

Geloof dan vrij in Hem; neem Hem hartelijk aan, zoals Hij u met alle genade en heerlijkheid, met Zijn bloed en Geest Zichzelf aanbiedt. Verkies en omhels Hem voor uzelf tot rechtvaardigheid en ten leven, tot vergeving en heiligmaking, en volkomen verlossing en zaligheid, waartoe Hij van God gemaakt, of geordineerd en geworden is, 1 Kor. 1: 30. Laat u door Hem verzoenen, wassen, reinigen en genezen, en ter heerlijkheid leiden en bereiden. Geef u geheel aan Hem over, opdat Hij alles aan u en voor u doe. Dan zal uw liefde tot Hem terstond volgen. Want dat geloof werkt door de liefde, Gal. 5: 6. Het geloof verenigt met Jezus en het is de Moeder-genade! En wij hebben Hem lief, nadat Hij ons eerst met liefde voorgekomen is, 1 Joh. 4: 10 en 19. Dit is het gepaste en voorname middel om Christus lief te krijgen. Wie niet in Hem gelooft, kan Hem niet liefhebben, al werden hem nog zoveel beweegredenen voorgesteld. En wie in Hem gelooft, kan niet nalaten om Hem lief te hebben. Want door het geloof woont Hij in het hart, en heeft Hij er Zijn troon, Ef. 3: 17. En na het geloof is Hij alleen onze hoop, troost en verwachting, en daarom ook onze Liefste.

3. Bid in Jezus Naam of de Heere uw hart wil schikken of neigen om Hem en Zijn Zoon, de Middelaar, lief te krijgen, en de hoogste liefde te geven. Belijd en beklag uw liefdeloosheid. Erken, dat u billijk dubbel vervloekt bent als u de Heere Jezus niet liefhebt, maar dat u Hem uit uzelf niet kunt lief krijgen. Smeek Hem, dat Hij uw oren en ogen meer opent om te horen en met, genegenheid te luisteren naar het Woord van de nodiging van het Evangelie, en om te zien en te beschouwen Zijn beminnelijkheid en schoonheid. Want u hebt van nature gesloten oren en ogen, Deut. 29: 4; 2 Kor. 4: 4, 6; Jes. 55: 2 en 3; Jes. 50: 5. En vooral, bid Hem dat Hij naar Zijn belofte uw hart besnijdt om Hem lief te krijgen, Deut. 30: 6 en dat Hij zodoende de verkeerde overheersende liefde tot andere dingen afsnijdt, en van u weg neme, omdat ze niet samen kan gaan met de liefde tot God en tot de Heere Jezus, Jac. 4: 4; 1 Joh. 2: 15 en 16; Matth. 6: 24; 10: 37; Luk 14: 26. Bied uw hart zo in ootmoed de Heere aan, en smee Hem dat Hij om Jezus wil het vernieuwt tot de oprechte liefde tot Jezus. Hij zegt: *Geef Mij uw hart*. Bid Hem dan, dat Hij het in Zijn handen neme en houde, en het zo make als Hij het graag hebben wil.

4. Voeg u bij de ware liefhebbers van Jezus, die spreken over de beminnelijkheid en schoonheid van Jezus. Luister naar wat zij erover zeggen, ja, vraag hen welke schoonheid en heerlijkheid zij in Jezus zien, opdat ook uw hart daardoor in liefde tot Hem zou ontbranden. Want zo zegent God gewoonlijk de aangename gesprekken en aanbevelingen²⁰, die de heiligen hebben over de Heere Jezus. Daarvan staat een duidelijk voorbeeld in het Hooglied, waar de bruid sprak tot de dochteren van Jeruzalem, de belijders van het Evangelie: *Indien gij mijn Liefste vindt, wat zult gij*

¹⁹ voorvereyscht

²⁰ smaakelijke discoursen en recommandatien

Hem aanzeggen? Dat ik krank ben van liefde! Maar die belijders zagen weinig of geen voortreffelijke schoonheid in Jezus en waren daarom verwonderd, dat de bruid zo aangenaam en dorstend sprak over haar *Liefste*, en dat ze *krank was van liefde* tot Hem. Daarom vroegen zij: *Wat is uw Liefste meer dan een andere liefste?* Alsof ze zeiden: Wat ziet u voor een uitnemende heerlijkheid in de Heere Jezus, meer dan in andere voorwerpen die men liefheeft? Daarop ging de bruid Zijn Persoon en uitnemende schoonheid en beminnelijkheid beschrijven en aanprijzen, zich beroemend over haar geluk, en sprak: *Mijn Liefste is blank en rood; Hij draagt de banier boven tienduizenden. Zijn hoofd is van het fijnste goud*, enzovoort. En zij besluit: *Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk; zulk één is mijn Liefste, ja zulk één is mijn Vriend, gij dochters van Jeruzalem*, Hoogl. 5: 9-16. En wat volgt daarop? Deze goede vrucht, dat ook de liefde van de dochteren in zoverre ontstoken werd, dat zij Hem ook wilden zoeken, samen met de bruid. Zij stelden daartoe deze nadrukkelijke vraag: *Waar is uw Liefste heengegaan, o gij schoonste onder de vrouwen? Waarheen heeft uw Liefste het aangezicht gewend, opdat wij Hem met u zoeken*, Hoogl 6: 1.

Dit zijn de middelen, die dienen om liefde tot Jezus te krijgen.

B. Middelen voor hen die Jezus reeds liefhebben

Let nu in de tweede plaats ook op de middelen, die strekken om de liefde tot Jezus in ons, waar zij aanwezig is, vermeerderd te krijgen. Dit is het voornaamste dat ik beoog, en daarom zal ik er wat meer van zeggen, en zo besluiten.

1. Wees veel bezwaard door uw liefdeloosheid tot Jezus, als zijnde uw grootste zonde. Beschouw dagelijks waarin u dat toont, en hoe onbetamelijk dit is en hoe snood. Let op al de verzwarende omstandigheden van uw liefdeloze gedragingen in alle gebeurtenissen; belijd ze, beschrei ze, verfoei ze voor God en de mensen, zoveel tot stichting dienen kan. Zo deed de bruid in Hooglied 5: 2 en 3. Ze verhaalt daar hoe ze tegen de liefde gehandeld had: *De stem mijns Liefsten, Die klopte, was: Doe Mij open, Mijn duive, Mijn volmaakte; want Mijn hoofd is vervuld met dauw, Mijn haarlokken met nachtdruppen*. Dit was Jezus vriendelijke nodiging om met Hem in de beoefening van de liefde en de plichten van de gemeenschap bezig te zijn. Maar welk verkeerd antwoord gaf de bruid? *Ik heb, zegt ze, mijn rok uitgetogen; hoe zal ik hem weder aantrekken? Ik heb mijn voeten gewassen; hoe zal ik ze weder bezoedelen?* Handel zo en verootmoedig u vanwege uw onbeleefde en onvriendelijke handel en daden tegen de liefde; en let op al de verzwarende omstandigheden ervan, en leg ze op uw hart. Let erop en dan zal, wat eerst klein scheen, een zware misdaad tegen de liefde blijken te zijn.

2. Bedroef u, en bezwaar uw hart over al de kwade gevolgen en vruchten van uw liefdeloze gedragingen. Want het staat vast dat u daardoor gewoonlijk twee kwaden veroorzaakt, enerzijds in uw naaste en anderzijds in uzelf. Aan de ene kant bent u er de oorzaak van dat anderen, die kennis nemen van uw gebreken in uw wandel, of verhard worden in hun zondige leven als zij onbekeerd zijn, of verslappen in hun pogingen om de Heere te verheerlijken, zo zij al bekeerd zijn, omdat zij in u zulke onbetamelijkheden zien tegen uw belijdenis en tegen uw goede naam. Aan de andere zijde doet u zichzelf groot kwaad; want u verhindert uw gemeenschap met Christus; u berooft zich van het genot van Zijn liefde; u laat Hem Zijn aangezicht verbergen en Zich aan u onttrekken, en zo moet u missen de vervulling van de dierbare beloften van Christus, waarvan ik u hierboven sprak, Joh. 14: 21 en 23. De bruid ging deze

onttrekking van Jezus zeer ter harte, naast haar zondigheid hierin. *Mijn Liefste, zegt zij, trok Zijn hand van het gat der deur, en mijn ingewand werd ontroerd om Zijnentwil. Ik deed mijn Liefste open, maar mijn Liefste was geweken, Hij was doorgedaan. Mijn ziel ging uit vanwege Zijn spreken. Ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet. Ik riep Hem, maar Hij antwoordde mij niet,* Hoogl. 5: 4-6.

Ik stel deze twee middelen voorop, want men zal geen middel vlijtig gebruiken zolang men zijn eigen zondigheid in de liefdeloze gedragingen en de droeve gevolgen en vruchten ervan niet op zijn hart voelt drukken en daaronder bezwaard en benauwd is, zodat men graag alles zou willen doen om tot meer en standvastiger liefde tot Christus te komen.

3. Beoefen niet alleen veel geloof in het aankleven van Christus, zodat u op Hem steunt door het geloof, zelfs in duistere toestanden en bijzondere beproevingen, maar zoekt ook geheel en al te hebben en te houden een verzekerd geloof, dat zichtbaar is. Want het twijfelen aan uw deel aan Christus en aan Zijn liefde tot u verhindert sterke uitgangen van liefde. Zoekt daarom de bewijzen van uw genadestaat duidelijk te hebben, opdat u alle beloften van het genadeverbond als uw eigendom mag zien, en dat u zichzelf met vrijmoedigheid mag noemen een door Christus verlorene, Zijn bruid, door Hem gekocht, met Hem ondertrouwd, gewassen door Zijn bloed, Openb. 1: 5, 6; 5: 5, 9 en 10; en opdat u met Paulus mag zeggen: *Die mij heeft liefgehad en Zichzelf voor mij heeft overgegeven,* Gal. 2: 20; *mij is barmhartigheid geschied, en Zijn genade is zeer overvloedig over mij geweest,* 1 Tim. 1: 13, 14 en 16, en met de bruid: *Mijn Liefste is mijn en ik ben de Zijne; ik ben mijns Liefsten en Zijn genegenheid is tot mij* Hoogl. 7: 10.

4. Spreek veel, zing veel en schrijf veel over de liefde van Christus, over Zijn schoonheid en beminnelijkheid, naardat u daar gelegenheid voor hebt. Vermeld dikwijls Zijn schoonheid en liefde bij hen, die deze niet kennen en ook niet zoeken deelachtig te zijn, om ook hun begeerte naar Hem gaande te maken. Spreek over Hem bij Zijn vrienden en schaamt u niet over Hem te spreken bij Zijn vijanden. Zo deed de bruid. Zij wilde *Zijn uitnemende liefde vermelden meer dan de wijn,* dat is, boven al wat lieflijk en troostrijk is, Hoogl. 1: 4. *De liefde,* zegt ze, *is Zijn banier over mij,* Hoogl. 2: 4; *Hij draagt de banier boven tienduizenden; al wat aan Hem is, dat is gans begeerlijk,* Hoogl. 5: 10, 16. Zing de Heere Jezus *psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, en dat lieflijk, in uw hart,* volgens het dubbele gebod van Paulus, Ef. 5: 19 en Kol. 3: 16. Jesaja zegt: *Nu zal ik mijn Beminde een lied mijns Liefsten zingen,* Jes. 5: 1. David, de lieflijke zanger in Israël maakt een lied der liefde aangaande de Heere Jezus en zei: *Mijn hart geeft een goede rede op, ik zeg mijn gedichten uit van een Koning; mijn tong is een pen eens vaardigen schrijvers; Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen; ik zal Uw Naam doen gedenken van elk geslacht tot geslacht,* enz., Ps. 45: 1, 2 en 3-18. Ook zong en schreef hij een andere psalm voor of over de Messias, de ware Salomo, Psalm 72. En daarnaast heeft hij dikwijls in zijn Psalmen over Christus gezongen. Zo schreef Salomo door de Geest dat voortreffelijke Hooglied; over de Bruidegom Christus en Zijn bruid, dat, daar het een lied is. ongetwijfeld gezongen is en behoorde gezongen te worden, maar met verstand en door de Geest. Zo deden ook Maria, Simeon en Zacharias. Zing dan ook voor uw Geliefde veel Psalmen. hij gebiedt het u dikwijls, als Hij zegt: *Psalmzingt, Psalmzingt!* Hij heeft door Zijn eigen Geest de Psalmen en lofzangen en geestelijke liederen gemaakt, en van iedere Psalm die u zingen zult, zegt Hij tot u: *Zingt Mij een lied; zingt Mij een*

Psalm. En dit zou u inzonderheid verblijden, als u Psalmen en liederen hebt, die Hij Zelf gemaakt heeft, zodat u met Jesaja steeds kunt zeggen: *Ik zal mijn Beminde zingen een lied mijns Liefsten.* Dat betekent: wat mijn Liefste heeft gecomponeerd en gemaakt. Andere liederen, die vrome mannen tot Zijn eer hebben gemaakt, mag u ook wel zingen en gebruiken tot uw opwekking, en als u de gave daarvoor hebt, mag u ook zelf lofzangen voor Hem en over Hem maken en zingen. Maar de liederen van Christus Zelf moeten u verreweg het aangenaamst zijn, en die moet u godsdienstig en vrolijk voor Hem opzingen. Dit dient bijzonder tot opwekking van uw blijdschap in Hem en van uw liefde tot Hem, en Hij hoort uw gezangen graag en zegt: *Doe Mij uw stem horen, want uw stem is lieflijk*, Hoogl. 2: 14. Onder de mensen zou het de liefde veel meer ontsteken als een liefhebber liederen zong van zijn beminde en tot eer van zijn beminde. Vooral ook als de beminde de liederen daartoe zelf gemaakt had en ze in handen gaf en tot zingen opwekte en zei er met genoeg naar te luisteren. Alleen wenste ik van de geparafraseerde en uitgebreide Psalmen, die bij ons in gebruik zijn, dat Datheen niet meer gezongen werd, en dat geen andere Psalmen gezongen werden dan die de Bijbeltekst zuiver en alleen weergeven, zoals in de berijming van **Johan de Bruyn**, raadpensionaris van Zeeland, die deze al veertig jaren geleden in druk heeft uitgegeven, of zoals die van **David Montanus**, weleer uw leraar en mijn collega, die deze nog voor zijn dood op de wijs gezet heeft van onze berijming en op de bekende melodieën die wij gebruiken en die misschien binnenkort zullen worden gepubliceerd²¹.

5. Voegt u dikwijls in het gezelschap van hen, die Jezus zeer lief hebben, en die uit de ervaring en uit de zoetheit van Zijn liefde kunnen spreken. Acht het uw groot geluk als u met zulke mensen mag verkeren, die als een Apelles 'beproeften des Heeren' of als een Mnason 'oude discipelen' zijn. Zij hebben lang met Christus omgegaan en hebben veel bewijzen van liefde tot Hem gegeven. Zoek de gesprekken met zulke mensen in bijzondere vertrouwelijkheid en kom bij hen al een leerling. Hun licht en hun warmte en hun gesprekken kunnen ten hoogste nuttig voor u zijn als zij met u over de beminnelijkheid van de Heere Jezus spreken. Al zijn ze geen predikant, toch kunnen ze veel levendiger en met meer indrukken over de Heere Jezus en Zijn liefde spreken dan al de predikanten die maar letterknechten en school- of boekgeleerden zijn. Stel hen zulke vragen, dat ze daardoor aanleiding krijgen om over de Heere Jezus, Zijn dierbaarheid en schoonheid te spreken en om hun ondervindingen van de lieflijke uitlatingen van Zijn liefde in hun harten aan u te vertellen. Dit is gewoonlijk een gezegend middel om meer liefde op te wekken.

6. Lees veel het woord van Christus en laat het rijkelijk in u wonen, in alle wijsheid, zoals de apostel beveelt in Kol. 3: 16. Lees het als een brief van Christus, door Zijn Geest onfeilbaar beschreven en u toegezonden. *Want al wat tevoren geschreven is, door de profeten of apostelen of evangelisten, door de heilige mannen Gods, door de Heilige Geest gedreven zijnde, is tot uw lering geschreven, opdat gij door vertroosting der Schriften hoop hebben zoudt*, Rom. 15: 4. Christus spreekt daarin zo zeker en bijzonder tot u, alsof Hij nu op dit ogenblik²² door een stem uit de hemel al die woorden, die u daarin vindt en leest, tot u sprak. Het zijn dus *Zijn woorden, die u als uit Zijn mond moet ontvangen en in uw hart leggen. Het zijn de geboden van Zijn lippen en de redenen van Zijn mond. die u meer dan uw bescheiden deel moet wegleggen*, Job. 22: 22; 23: 12. Als u Zijn woorden zo vindt, moet u ze als

²¹ aldus Koelman in 1690.

²² versch

Jeremia opeten en Zijn Woord zou u zijn tot blijdschap en vreugde uws harten, Jer. 15: 16. *Zijn gehemelte is enkel zoetheid*, zegt de bruid; dat betekent: Al wat Hij spreekt is haar zoet, Hoogl. 5: 16, zodat u met David moet zeggen: *Hoe zoet zijn Uw redenen mijn gehemelte geweest, meer dan honing mijn mond. De wet Uwsmonds is mij beter dan duizenden van goud en zilver. Hoe lief heb ik Uw wet! Zij is mijn betrachting de ganse dag. Ik heb Uw reden in mijn hart verborgen, opdat ik tegen U niet zondigen zou*; Ps. 119: 103, 27, 97 en 11. Dat Woord van Christus is Zijn testament, of het boek van Zijn verbond dat Hij aan en met u gemaakt heeft. Daarin vindt u Zijn uiterste wil. Zoek daarvan goede kennis te hebben, en als u het niet begrijpt, vraag het dan anderen, zoals de Moorman het Filippus vroeg, Hand. 8: 30, 31 en 34. Christus zegt tot u even goed als weleer tot de Joden: *Onderzoekt de Schriften . . . die zijn het die van Mij getuigen*, Joh. 5: 39. Ook wil ik u aanraden om tot meer begrip de geleerde kanttekeningen van onze vertalers daarbij te lezen. En bedenk wel tot uw opwekking bij dit lezen, dat de gehele Schrift dient om u Christus in de heerlijkheid van Zijn Persoon en van Zijn ambten en de vruchten daarvan, voor te stellen. Christus toonde aan Zijn apostelen na Zijn opstanding hoe Mozes, David en al de profeten over Hem en over Zijn lijden en heerlijkheid gesproken hadden, en Hij opende hun verstand, opdat zij de Schriften verstonden, Luk 24: 25, 26, 27, 45 en 46. In de instellingen van de godsdienst van het Oude Testament diende alles om Christus aan de Kerk te tonen in de uitoefening van Zijn ambten. Veel beloften, profetieën en onderrichtingen stellen ons Zijn Persoon voor. Lees dan *Mozes* en de *Psalmen* en *Profeten* om Christus meer te kennen, meer te vertrouwen en meer te geloven. Vooral moet u *het Hooglied van Salomo* lezen, waarin getoond wordt, welke goddelijke mededelingen van liefde en genade Christus aan Zijn gelovigen geeft en welke wederliefde, welk vermaak en welke begeerte zij aangaande Hem hebben. Het zou nuttig zijn als u daarbij gebruik maakte van de hulp van de verklaringen van Mr. Durham, want die zijn uitstekend, duidelijk en bondig. Maar u moet vooral de evangelische boeken lezen waarin de predikaties van Christus, Zijn spreken en werken en al Zijn doen en laten, overvloedig worden voorgesteld. Lees vooral ook Zijn laatste onderwijzingen aan Zijn discipelen in Johannes 13, 14, 15 en 16, en Zijn gebed in Johannes 17, alsook de zeven zendbrieven van Christus die door Johannes uit Zijn mond na Zijn hemelvaart geschreven zijn aan de zeven gemeenten, Openb. 2 en 3. Dit is een middel tot vermeerdering van uw liefde.

7. Lees herhaaldelijk naast de Bijbel in het Martelaarsboek en in de kerkgeschiedenis en vooral beschrijvingen van het leven en sterven van enkele voorname heiligen, alsook die geschriften van heiligen waarin door middel van meditaties, of brieven, of gedichten de liefde van Jezus en Zijn beminnelijkheid levendig wordt voorgesteld, tot verwakking en opscherping van de liefde tot Christus. Er is iets bijzonders te ervaren bij het lezen van het Boek der Martelaren. Want het liefdevuur tot de Heere Jezus en Zijn waarheid schijnt ons hart in brand te zetten²³, terwijl wij door hun brieven, krachtige getuigenissen en kloekmoedige daden te overdenken, bezig zijn. Zo geeft ook de kerkgeschiedenis zoete opwekkingen tot liefde en ijver voor de Heere Jezus. Maar ik denk dat de voorbeelden van het leven en sterven van uitnemende heiligen, honderd vijftig jaar geleden²⁴ hiervoor uitnemend veel goed kunnen doen. Deze veel te lezen en hun voorbeeldige levenswandel diep in te zien, dient bijzonder tot ontsteking van onze liefde. Vooral kunnen hier ook gebruikt worden die geschriften van vrome Godgeleerden die met opzet over de liefde

²³ als een vlam op ons hert te brengen

²⁴ Koelman bedoelt van zijn tijd uit gerekend, dus de martelaren ten tijde van de hervorming.

tot Jezus en over Jezus liefde tot ons handelen. Vooral wil ik u hier aanprijzen de brieven van de geleerde en zeer heilige leraar Mr. Samuël Rutherford, in zijn leven professor in de theologie in Schotland. Deze had van jongs af aan veel gemeenzaamheid met de Heere Jezus en werd bijzonder lieflijk door de Heere Jezus onthaald, zodat hij in staat was om ons wonderen te verhalen van de liefde van Jezus en van Zijn schoonheid en beminnelijkheid. En de Heere heeft ook zijn brieven, die hij aan zijn vrienden en vrome bekenden schreef, terwijl de Heere Jezus zo dicht bij hem was en Zijn liefde aan hem verzegelde en Zijn schoonheid aan hem openbaarde, zo zonderling gezegend, dat ze gediend hebben om veel mensen op kerkelijk en politiek terrein²⁵ in een heilige brand te zetten. Zo hebben ze wonderbaarlijk vanaf het jaar 1638 en erna voor de Heere Jezus en Zijn Koninkrijk geijverd. Die brieven zijn nu allemaal in het Nederlands vertaald²⁶. Verschillende ervan getuigen bijzonder van Jezus uitnemende schoonheid, voortreffelijkheid, liefde en beminnelijkheid, en zij prijzen deze zeer aan. Sommige tonen het zoete genieten van Christus en van Zijn liefde en de wonderbare gemeenschap, die Hij met een ziel op aarde onderhoudt. Andere vertonen veel wat voor jaloersheid en pijnlijke vrees en bekommernis over de liefde van Jezus er meermalen bij de gelovigen gevonden wordt. Sommige andere beschrijven uit ondervinding hoe een ziel krank is van liefde naar Jezus en wenst meer liefde tot Hem te hebben en aan Hem te geven. In andere wordt getoond, hoe een ziel zeer begerig is om Christus in de wereld zeer verhoogd en verheerlijkt te krijgen. In weer andere wordt uitgedrukt het verlangen dat een gelovige ziel heeft naar meer genieting van Christus hier op aarde en in andere het verlangen naar de volle gemeenschap met Christus na dit leven. Ik wenste, dat inzonderheid de volgende twaalf brieven zouden worden gelezen: brief 2, 28, 29, 41, 45, 88, 143, 153, 202, 292, 317 en 318. Daarin worden die onderwerpen zeer levendig behandeld.

8. Bid gestadig om meer liefde tot God en de Middelaar. Het gebed is het voornaamste middel, dat God ingesteld heeft, om alles wat nodig is, te verkrijgen. Zo heeft Christus gezegd: *Bidt en gij zult ontvangen, wie bidt, die ontvangt*, Matth. 7: 8. *Al wat gij de Vader bidden zult in Mijn Naam, dat zal Hij u geven, en Ik zal het doen*, Joh. 16: 23; Joh. 14: 13 en 14. Paulus bad voor de Efeziërs die hij als heiligen en broeders aansprak, dat ze liefde mochten ontvangen van God de Vader en de Heere Jezus Christus, Ef. 6: 23 en tegen de Filippenzen zegt hij: *Dit bid ik God, dat uw liefde nog meer en meer overvloedig worde in erkenning en alle gevoelens*, Filipp. 1: 9. Houd sterk aan in al uw gebeden, opdat de Heere uw liefde tot Hem en tot Zijn Zoon zou willen vermenigvuldigen, en eis met zoveel pleitredenen dat uw liefde sterk en brandend zou mogen worden. Zeg Hem, dat u niet het minste tot uw liefde kunt toedoen, hoewel u moet bekennen dat Hij oneindig beminnelijk is. Zeg Hem, dat liefde een vrucht is van Zijn Geest, een straal die van Hem afkomt, Die de Liefde Zelf is, dat Hij heel gemakkelijk dat liefdevuur, dat door Hem in uwe hart ontstoken is, verder kan aanwakkeren, dat het tot Zijn eer en tot stichting van anderen en tot uw voordeel zal strekken, dat Hij beloofd heeft te zullen doen, wat u in Zijn Naam en naar Zijn wil zou eisen, dat het een verbondsbelofte is het hart naar Zijn liefde te besnijden, dat Hij anderen, die het ook onwaardig waren, een grote mate van liefde tot Zichzelf gegeven heeft, dat uw liefde anders teveel naar schepselen zal uitgaan, enzovoort.

Maar als u om een meerdere mate van liefde bidt, dan moet u vooral drie dingen in groter mate verzoeken, waardoor God onze liefde meer ontsteekt, te weten: Bid om

²⁵ Kerkelijken en Polityken

²⁶ Koelman vertaalde ze alle en gaf ze in drie delen uit, die resp. verschenen in 1673, 1679 en 1687.

meer licht, om meer ijver en om meer genieting van Zijn liefde.

Bid in de eerste plaats om meer licht van de Geest, om verdere ontdekking van al wat Christus zo beminnelijk maakt; om meer van de Geest der wijsheid en openbaring omtrent Christus en Zijn werken en weldaden, zo zult u ook hiermee meer vervuld en ook naar Zijn beeld veranderd worden, Ef. 5: 18; 2 Kor. 3: 18.

Bid vervolgens om meer ijver van de Geest, om u in een vlam van liefde te zetten. Hij doopt met vuur en Geest. Of, om het anders uit te drukken, hoewel het hetzelfde is: Bid om meer wind van de Geest, opdat die u meer aanblaze en uw uitgedoofde kool zal doen gloeien. Dit was het gebed van de bruid, toen zij zei: *Ontwaak, o noordenwind, en kom gij zuidenwind, en doorwaai mijn hof opdat zijn specerijen uitvloeien*, Hoogl. 4: 16.

Bid in de derde plaats om meer genieting, meer omhelzing, meer verzegeling, meer gevoelige ondervinding van Zijn liefde aan uw hart. Zo deed de bruid toen zij zei: *Hij kusse mij met de kussen Zijnsmonds; trek mij; Zijn linkerhand zij onder mijn hoofd, en Zijn rechterhand omhelze mij*. Want zij wist uit ondervinding, dat zij *krank werd van liefde als de Koning haar in Zijn binnenkamer bracht, of in het wijnhuis voerde*, Hoogl. 1: 2 en 4; 2: 4-6.

9. Om uw liefde tot Jezus meer te ontsteken, zorg voor een goede voorbereiding, als u gelegenheid zult hebben om het Heilig Avondmaal te genieten, en gedraagt u gepast aan Zijn tafel. Het Avondmaal is de liefdemaaltijd die de Heere Jezus op aarde met Zijn beminden houdt. Dan zit de Koning met u aan de ronde tafel. Dan verzegelt Hij u Zijn liefde en vertoont in het gebroken brood en in de vergoten wijn, hoe Hij voor u gestorven is en Zijn bloed voor u vergoten heeft uit enkel liefde. Dan geeft Hij u het verborgen manna, het ware Brood uit de hemel. En Hij schenkt u de beker der vertroosting in. Dan leidt Hij u in het wijnhuis en Hij zegt: *Eet vrienden, en drinkt, en wordt dronken, o liefsten*. Daar houdt Hij met u de vette maaltijd en doet hij u drinken van reine wijnen die gezuiverd zijn: Daar geeft Hij er een zegel en pand van, dat Hij u heeft liefgehad, en dat u gemeenschap hebt aan Zijn lichaam en bloed en aan de vruchten van Zijn dood. Daar vernieuwt Hij de ondertrouw en het huwelijksverbond en daar schenkt Hij u het hele testament der beloften en zegt: *Ik verordineer u het Koninkrijk, gelijkewijs Mijn Vader dat Mij verordineerd heeft, opdat gij eet en drinkt aan Mijn tafel in Mijn Koninkrijk, en zit op tronen*, Luk. 22: 29 en 30. Dat is de voorbruiloft van het Lam. Dan stort Hij Zijn liefde door Zijn Geest in het hart opdat ze Zijn uitnemende liefde vermelden, meer dan de wijn. Dit is de mooiste gelegenheid om de liefde tot de Heere Jezus vermeerderd te krijgen, als u zich maar goed onderzoekt en toebereidt, eer u komt, en als u Hem meer zoekt dan de tekenen van Zijn liefde, en verlangt naar Zijn gemeenschap. Schik u toe om de Bruidgom daar te ontmoeten aan Zijn tafel. Vergeet uw sieraad en bruidofskleed niet, dat vooral bestaat uit geloof en nederigheid, en begeerte²⁷ naar Zijn gemeenschap. En als u tot dat Avondmaal komt, omhels Hem en geef uzelf aan Hem en dat zowel voor eeuwig als in alles. En eis van Hem wat u het meeste nodig hebt. En wees ervan verzekerd dat u geen aangenamer begeerte tot Hem kunt brengen dan dat u Hem meer liefde zou willen geven. En dat is het, wat Hij u het liefste zal geven als u het in het geloof van Hem eist. Want de tijd van het Avondmaal is de juiste tijd om veel te eisen en veel te verwachten en veel te ontvangen.

²⁷ dorst

10. Wees veel in heimelijke, gelovige overdenkingen en beschouwingen van Jezus heerlijkheid en beminnelijkheid, vanwege Zijn Persoon en ambten, vanwege Zijn liefde en liefdewerken, vanwege de staat van Zijn vernedering en die van Zijn verhoging, vanwege Zijn dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid en de vruchten daarvan. Het is zelfs de ervaring in de natuur, dat veel over een beminnelijk voorwerp te denken, het juiste middel is om de liefde uitvoeriger naar boven te halen en te ontsteken. Wie begonnen is een schoon en zeer beminnelijk mens te beminnen en liefgekreten heeft, pleegt door steeds aan hem te denken de vlam van zijn genegenheden zo aan te wakkeren, dat ze niet alleen met het beeld van hem voor ogen, maar ook met woorden, gebaren en daden op allerlei wijzen de gestalten van hun hart als uitroepen voor allen die op hen zien. Veel meer zal dan de rechte beschouwing en overdenking van de veelzijdige en oneindige beminnelijkheid van Christus onze liefde zodanig in vuur en vlam zetten, dat het in ons spreken en doen overal zal doorschijnen dat wij Christus uitnemend liefhebben, en niemand dan Christus liefhebben. Beschouw dan deze Koning der heiligen in Zijn schoonheid. Vestig de ogen van uw verstand op Hem. Denk op gezette tijden en bij alle gelegenheden aan Hem. Het is een belofte met betrekking op de dagen van het Nieuwe Testament, dat *onze ogen de Koning zullen zien in Zijn schoonheid*, luister en voortreffelijkheid, Jes. 33: 17. Zonder tijd af voor deze heilige oefening. Stel andere dingen terzijde en zet u om te mediteren over Zijn Persoon, en over al wat met Hem te maken heeft en wat uit Hem voortkomt. En boven uw plechtige meditatie en beschouwingen, laat overdag uw gedachten heel veel over Hem gaan. Want Hij is nabij, zoals *het Woord* van het Evangelie *nabij is, en in onze mond en in ons hart. Hij staat aan de deur en Hij klopt. Hij staat als achter de muur*; Hij ziet door de traliën, zoals in het Hooglied staat. Deze veelvuldige en ernstige meditatie en beschouwingen, zullen, als ze gebruikt worden tot bewerking van uw hart, vanwege het lieflijke, genoeglijke en zielvervoerende goed, dat ons voor ogen gesteld zal worden, onze liefde van welbehagen en vereniging zo zeer ophalen, dat wij zeer gereed zullen zijn om alles te doen en te lijden waardoor wij Hem dienst en aangenaamheid kunnen toebrengen, en zo mogen naderen om Hem te genieten.

Wanneer u dan Zijn Persoon plechtig beschouwt, zo zie Hem dan aan als *het Beeld van de onzienlijke God*, in Wie God geopenbaard wordt in Zijn natuur en eigenschappen, in Zijn wil en raad. God heeft u overgebracht en geroepen tot *Zijn wonderbaar licht, waardoor u een verlichting hebt van uw kennis van de heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Jezus Christus*, zoals Paulus zegt in 2 Kor. 4: 6. Zie dan in Hem Gods oneindige en *veelvuldige wijsheid*, Zijn goedheid, Zijn genade en barmhartigheid, waar het leven Van onze ziel aanhangt, Ef. 3: 10; Kol. 2: 3; 1 Kon 1: 24. *God is liefde*, zegt Johannes en dat Hij dit voor ons alleen in Christus is toont hij door verder te zeggen: *Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem. Hierin is de liefde . . . dat Hij ons heeft liefgehad, en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening van onze zonden*, 1 Joh. 4: 9 en 10. Nu, dit is een uitmuntende heerlijkheid van Christus, die onze liefde zou kunnen opwekken, namelijk dat wij door Hem te zien de Vader zien, en dat wij in Hem de wijsheid, liefde, genade, goedheid, kracht, heiligheid en rechtvaardigheid Gods zien, als zich openbarend in Hem. Dit moest ons vervullen en verzadigen met blijdschap, rust, vermaak, welgevallen en onuitsprekelijk genoeg om trent Hem, en ons zo meer tot liefde ontsteken. Maar beschouwt Hem

verder in die oneindige en zeer wonderbare samenstelling²⁸ van Zijn Persoon, als God en mens in één Persoon. Want als zodanig is Hij het allerbeste, alledelste en nuttigste Voorwerp, waar wij met onze gedachten mee kunnen bezig zijn en bij kunnen vertoeven; en waar wij met onze genegenheden aan kunnen hechten. Overdenk die teksten met diep genoeg, met verrukkende verwondering en vrolijke aanbidding, die zeggen: *Buiten alle twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot, God is geopenbaard in het vlees. Het Woord is vlees geworden. Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en de heerschappij is op Zijn schouder; en men noemt Zijn Naam: Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der Eeuwigheid, Vredevorst.* O, hoe beminnelijk komt Hij ons hier voor, in Wie het de Vader behaagd heeft, dat in Hem alle volheid ons ten goede wonen zou! Hoe kunnen wij nalaten hier tot Hem te roepen: *Wie heb ik nevens U in de hemel, nevens U lust mij ook niets op de aarde. Want wie mag in de hemel tegen U geschat worden? Wie is U gelijk onder de kinderen der sterken?* Hoe billijk zouden we van Hem moeten zeggen: *O Gij, Die mijn ziel liefheeft, Gij hebt mij het hart genomen met Uw schoonheid; mijn hart is overwonnen en vervoerd, en ik heb geen hart meer voor de dingen hier beneden.* En omdat wij in deze oceaan geen diepte kunnen peilen, en onze gedachten en genegenheden dit Voorwerp niet omvatten of begrijpen kunnen, hoe behoren wij ons dan bezig te houden in diepe verwondering, in ootmoedige aanbidding en in vrolijke dankzegging. En dit moet dan weer een groter vlam in het vuur van onze liefde geven.

Overdenk dan verder en beschouw hoe Christus Zich wonderlijk vernederd en laag gebogen heeft in liefde tot de Zijnen, toen Hij, om bekwaam te zijn tot het uitvoeren van het Middelaarsambt, de menselijke natuur in de tijd heeft aangenomen. Want uit Zijn vrije wil en welbehagen heeft Hij Zich genadig en oneindig gebogen om het ambt van bemiddeling op Zich te nemen. En tot dat doel heeft Hij (de Zoon van God, de Metgezel van de Vader, Die van eeuwigheid wezenlijk God was, evengeliek met God de Vader, de zelfde goddelijke natuur deelachtig, God boven alles te prijzen in der eeuwigheid, door een onuitsprekelijke daad van Zijn goddelijke macht en liefde, onze natuur aangenomen in een onafscheidelijk bestaan met Zichzelf, zodat die natuur zozeer de Zijne is geworden in de tijd, als de goddelijke dit was van eeuwigheid. En door die aanneming van onze natuur, zowel als door wat Hij daarin gedaan en geleden heeft, heeft Hij Zichzelf vernietigd, zoals de apostel zegt in Filipp. 2: 7, daar de heerlijkheid van Zijn goddelijke Persoon in deze wereld bedekt, en als verborgen werd, zijnde gevonden in de gedaante van een mens en van een dienstknecht. Hij heeft Zich zo diep vernederd, dat Hij zei *een worm te zijn en geen mens*. O, wat is hier een onbegrijpelijke nederbuiging van de Zoon van God! Engelen en mensen moeten hierover verwonderd staan, als aan het einde van het verstand, ziende op dat meest onuitsprekelijke voortbrengsel van de goddelijke wijsheid en genade van de Vader en van de liefde van de Zoon. En dit tot bewijs van de oneindig tere zorg van God voor mensenkinderen. Als wij dit helder in geloof beschouwen, bezwijkt ons verstand en beeft ons hart; en wij vinden dan geen rust dan in heilige verwondering, nederige aanbidding en blijde dank- en lofzegging, tot vervulling van onze ziel met onuitsprekelijke en verheerlijkte blijdschap.

Hier zien wij de vrije en oneindige *liefde van de Vader*; Die (zoals Hij voor de grondlegging der wereld, dat is van eeuwigheid, een deel van de kinderen der mensen had uitverkoren om tot het genieten van Hem gebracht te worden ook Zijn eigen en eniggeboren Zoon heeft willen geven en zenden in de wereld, opdat Hij de verlossing

²⁸ constitutie

en zaligheid van hen zou teweeg brengen als Middelaar. Daarin vertoont Hij aan ons die heerlijke voortreffelijkheid van Zijn natuur, die de liefde zelf is; volgens de teksten Joh. 3: 16, 1 Joh. 4: 8 en 9, Jer. 31: 3, Ef. 1: 3, 4, 5 en 6.

Hier zien wij ook de *liefde van Christus*, de Zoon van God, door Wie het gehele voornemen van de eeuwige liefde van de Vader in het werk gesteld en uitgevoerd is. Want het was Zijn liefde van medelijden en mededogen, waarvan de teksten Hebr. 2: 14, 15, 16 en 17 en Jes. 63: 9 spreken, waardoor Hij alle uitverkorenen, die Hij aanzag als vervallen tot een staat van vijandschap tegen God en zo in de diepste ellende, wilde verlossen. En Hij had er een oneindig liefdevermaak in om hen te herstellen tot de heerlijkheid Gods. En hoewel Hij wist, wat dit Hem kosten zou als Hij Zijn ontferming omtrent hen wilde openbaren tot hun verlossing, toch had Hij er lust in en was Hij volvaardig, om dit werk der liefde en barmhartigheid voor hen uit te voeren. Ja zijn liefde nam toe, zoals de wateren van een geweldige stroom tegen alle tegenstand. Hij had er lust in die mensenkinderen te verlossen en zei: *Zie hier hen Ik, Ik kom om Uw wil te doen, o God, Ik heb lust om die te doen*, zoals deze teksten te kennen geven: Hebr. 10: 5, 6 en 7; Spreuk. 8: 30 en 31; Jes. 53: 4, 5, 6 en 7.

Zo was Hij genegen en volvaardig door een eeuwige liefde van Zijn goddelijke Persoon het middelaarsambt en het werk van onze verlossing te ondernemen. En om deze Zijn liefde krachtadig gestalte te geven, in al haar werkingen en neigingen, werd Hem een lichaam *toebereid*. Dat betekent, dat de menselijke natuur op een onnaspeurlijke wijze met alle genade en in het bijzonder met vurige liefde tot het menselijke geslacht werd vervuld, om een bekwaam instrument te zijn waardoor ons al de vruchten van Zijn eeuwige liefde krachtig zouden worden toegebracht. Zodat we de heerlijke liefde van Christus tot ons zien uitgaan, zowel in de goddelijke als in de menselijke natuur. Naar Zijn goddelijke natuur had Hij, evenals de Vader, eeuwige werkingen van liefde, tot de uitverkorenen, met de wil hen genade en heerlijkheid toe te brengen, en met vermaak berustend in dat voornemen. En een daad van Zijn niet uit te drukken liefde naar Zijn Godheid was, het aannemen van onze natuur, waarover geschreven staat in Hebr. 2: 14, 15 en 16. Maar naar Zijn menselijke natuur, waarin Hij Zich opofferde en stierf, bracht Hij een andere daad van onbegrijpelijke liefde tot uitdrukking. Want daardoor legde Hij *Zijn leven voor ons af*, die vijanden en goddeloze zondaren waren, waarvan wij lezen in 1 Joh. 4: 16; Joh. 15: 13; Rom. 5: 6, 8 en 10. Evenwel was ook dit een daad van Zijn goddelijk Persoon; waardoor men dan in waarheid kan zeggen: *God heeft in liefde Zijn leven voor Zijn uitverkorenen afgelegd, en God heeft Zijn gemeente met Zijn bloed gekocht*, Hand. 20: 28; 1 Joh. 3: 16; Openb. 1: -5; Ef. 3: 18 en 19.

Om Zijn uitnemende liefde in de uitvoering van Zijn Middelaarsambt beter en duidelijker te zien, overdenk dan in stille bedaardheid, wat Hij op aarde voor u gedaan en wat Hij voor u geleden heeft. Beschouw Zijn dadelijke gehoorzaamheid in het volbrengen van de gehele wet Gods. Hij kwam om Gods wil te doen; want Zijn wet was in het binnenste van Zijn ingewand. En Hij gehoorzaamde volmaakt in alles, blijmoedig, volvaardig, gewillig, ja geheel vrijwillig, meer dan een mens of engel ooit gehoorzaamde. Want omdat alle redelijke schepselen uit kracht van de hen gegeven natuur²⁹ noodzakelijk aan de wet onderworpen zijn, en zo tot alle daden waarin zij gehoorzamen, verplicht zijn (*antecedenter ad omnes actus voluntatis*) eer zij enige daad van hun wil kunnen doen, zo was het met Christus toch anders. Want Hij zei: *Zie Ik kom om Uw wil te doen, o God*, eer Hij verplicht was die wil te doen. Er ging een daad van Zijn vrije wil en verkiezing voor iedere verbintenis tot gehoorzaamheid. Het

²⁹ de constitutie van haar natuur

was Zijn oneindige liefde en nederbuiging, waarin hij vrijelijk verkoos *te worden uit een vrouw, en te worden onder de wet*. Hij stond boven de wet en was Heer van de wet in Zijn goddelijke Persoon en zo evenmin onderworpen aan de bevelen van de wet als aan de vloeken van de wet. Maar als u daarbij gelovig gaat beschouwen hoe Christus, de eeuwige Zoon van God, Zich tot onze verlossing onderworpen heeft aan al het kwaad van de straf, die onze zonden verdiend hadden, dan zal dit vuur van uw liefde meer moeten ontvlammen. Want dan zult u zien hoe Hij voor zulke verloren zondaren als u bent, zo uitnemend veel heeft geleden, dat u de diepte daarvan niet kunt peilen, het gewicht ervan niet kunt wegen, en de ijselijkheid daarvan niet kunt begrijpen. Hij lag onder het gewicht van Gods gramschap, onder de vloek van de wet en onder het grootste kwaad dat God ooit tegen zonde of zondaren bedreigd heeft. Hij was bedreefd tot de dood, benauwd, beangst en verbaasd, toen Hij de dingen, die over Hem zouden komen, en de vreselijke beproeving waarin Hij komen zou, beschouwde. *Zijn ziel was ontroerd*, zodat Hij als stom werd, zeggende: *Wat zal Ik zeggen? Vader, verlos Mij uit deze ure?* Joh. 12: 27. Hij was arm, versmaad, vervolgd, veracht en bespot. Hij streed tegen al de machten der duisternis en tegen de verbolgenheid en uitzinnigheid der mensen. Hij leed in Zijn ziel en in Zijn lichaam, in Zijn Naam en eer³⁰, in Zijn goed en leven. Hij was in zielestrijd en in bloedig zweet, biddend met sterke roepingen en tranen. Hij werd gevangen, gebonden, beschuldigd, veroordeeld, gegeseld en gehangen aan het kruis. Hij leed van God, onmiddellijk, van boven, en van duivelen en goddelozen van beneden. Maar Hij zag hen in alles handelen naar de voorbepaalde raad Gods. Zo was Hij biddend en smekend, wenend en sterk roepend, bloedend en stervend. Zo maakte Hij Zijn ziel in dat alles tot een offer voor de zonde. Hij onderging en droeg die last van schuld en straf, die ons voor eeuwig zouden hebben doen zinken in de diepte der hel. Dit beschrijft de evangelische profeet ons op de meest nadrukkelijke wijze aldus: *Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen... Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden. Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg; doch de HEERE heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen. Als dezelve geëist werd, toen werd Hij verdrukt. Als een lam werd Hij ter slachting geleid. Hij is uit de angst en uit het gericht weggenomen; en wie zal Zijn leeftijd uitspreken? Want Hij is afgesneden uit het land der levenden; om de overtreding Mijns volks is de plage op Hem geweest.* Het behaagde de HEERE Hem te verbrijzelen; Hij heeft Hem krank gemaakt; als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien. Om de arbeid Zijner ziel zal Hij het zien. Omdat Hij Zijn ziel uitgestort heeft in de dood en met de overtreders is geteld geweest en Hij veler zonden gedragen heeft en voor de overtreders gebeden heeft, Jes. 53: 4, enz. Als u deze overdenking gelovig hebt opgevolgd, zal deze uw hart heet maken in uw binnenste zodat het vuur meer ontbranden zal door Gods medewerkende genade.

Ten slotte. Overdenk met een vrolijk hart, hoe Christus nu als Middelaar verhoogd is; Hij is ingegaan en ontvangen in Zijn heerlijkheid, waar Hij in Zijn gebed over sprak, zeggende: *Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen die Gij Mij gegeven hebt*, Joh. 17: 24. Daar is nu Zijn menselijke natuur (die voor eeuwig bestaat in de Persoon van de Zoon van God) op het uitmuntendst verhoogd en verheerlijkt, en zij is het

³⁰ reputatie

voorbeeld van de heerlijkheid, waar Hij al de gelovigen toe brengen zal. Die ziel en dat lichaam, waarin Hij op aarde leefde en stierf, leed en opstond, zijn zozeer vervuld met alle goddelijke genade en volmaaktheden als een bepaalde geschapen natuur maar bevatten kan. De Vader heen Hem verhoogd boven alle schepselen in macht en waardigheid en autoriteit (wat de betekenis is van wat zo dikwijls gezegd wordt, namelijk dat *Hij aan Gods rechterhand zit, aan de rechterhand der Majesteit in de hoogste hemelen*). En zo geeft Hij aan Hem het grote bewijs van Zijn oneindige liefde tot Hem, en van Zijn vermaak en welgevallen in Hem, en van Zijn eeuwige goedkeuring over Zijn uitoefening van het Middelaarsambt, dat Hij Hem had toevertrouwd.

Beschouw en overleg deze hemelse heerlijkheid van Christus, in geloof, tot verzadiging en verkwikking van uw ziel, tot vermeerdering van uw blijdschap en genoegen, tot uw bemoediging om voor Hem alles te doen en te lijden, waar Hij u toe roepen zal, en vooral ook tot opwekking van meer liefde tot Hem.

Maar u moet dan tegelijkertijd opmerken, dat Hij in die heerlijkheid Zijn Middelaarswerk ook u ten goede voltrekt, als de *Bedienaar des Heiligdoms*, als de Koning, Priester en Profeet van Zijn Kerk. Hij zit daar niet alleen op een koninklijke troon, maar Hij werkt daar ook als Hogepriester in de tegenwoordigheid Gods. Hij dient daar op een onbegrijpelijk heerlijke wijze, voor de troon der genade, in de uitoefening van Zijn ambt, zoals dat heel duidelijk geopenbaard wordt in Zach. 6: 13; Hebr. 4: 14, 15 en 16; Hebr. 2: 17 en 18; Hebr. 5: 2; Hebr. 9: 24; Hebr. 8: 2; Hebr. 1: 8 en 9; Openb. 1: 13.

Daar verschijnt Hij voor Zijn Kerk en voor ieder lid daarvan op aarde om al hun zaken tij God te verrichten. Zo beoefent gij Zijn liefde, barmhartigheid, ontferming en zorg voor hen. Hij vertoont daar als het geslachte Lam gedurig de verzoening die Hij voor de zonde heeft teweeg gebracht, en Hij zorgt ervoor dat de kracht en weldaden ervan op de harten en gewetens van alle gelovigen worden toegepast. Hij bepleit hun zaak voor de troon der genade tegen alle beschuldigingen van de satan, als hun Voorspraak. En Hij bidt voor hen, opdat alle genade en heerlijkheid hen mocht meegedeeld worden en al de beloften van het genadeverbond aan hen vervuld worden, zoals we dat lezen in Rom. 8: 33 en 34; 1 Joh. 2: 1 en 2; Hebr. 7: 25; Openb. 8: 3 en 4; Zach 3: 2 Openb. 12: 10.

Stel u dan gelovig voorogen, hoe de Borg en Middelaar van het verbond daar binnen in het Heiligdom staat, Zijn middelaarambt en kracht ten goede van Zijn Kerk uitoefenend, en dat in het midden van al de zalige zielen en heerlijke engelen, die een volle openbaring hebben van Christus eer en heerlijkheid, in Zijn Persoon en ambten. Zij aanschouwen zo in volle klaarheid Gods heerlijke wijsheid, liefde, genade, goedheid en barmhartigheid in Christus, waardoor zij verzadigd worden, Hem aanklevend met brandende genegenheden, en juichen en triomferen zo gedurig, roemende en prijzende Hem, Die op de troon zit en het Lam.

Treed zelf met gelovige overdenkingen en beschouwingen mede in dat Heilige der Heiligen, want de weg is u door Christus gebaad, de deur is open, Hebr. 10: 19, 20, 21 en 22 en beschouw Hem en dat heerlijke gezelschap en het werk, dat zij daar doen. Zij beschouwen daar namelijk met een onveranderlijk vermaak Christus heerlijkheid, en Gods heerlijkheid in Hem. Zij zien Hem daar als de grote Hogepriester over het Huis Gods de gebeden en diensten van de gelovigen op aarde voor de troon Gods aanbieden en door het reukwerk van Zijn voorbedding aangenaam maken, en hun

zaligheid op zo'n wijze bezorgen, dat er niet één van hen zal verloren gaan. En uit dat gezicht worden zij vervuld met blijdschap en genoeg en geven Hem gedurig lof, eer en heerlijkheid. Daarin volgen de heilige engelen hen na, zoals we dat lezen in Openbaringen 5: 9-13. En hoe kunt u, die dit, hoewel van verre, aanschouwt, anders doen dan dit toejuichen en 'Amen' zeggen op al hun lofzeggingen. Verlustig u dus in Jezus te beschouwen tot uitbreiding en meerder ontsteking van uw liefde tot Hem, totdat u mede tot hen opkomt (en hoe spoedig zal dat zijn; misschien binnen enkele uren of minuten) en met hen onder die zalige rang staat en beschouwt door het licht der heerlijkheid in volmaakte liefde en vreugde hetgeen u hier slechts ziet door het geloof. Maar evenwel tot uw onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, zuchtend en verlangend met uw woonstede die uit de hemel is, overkleed te worden, daar u weet, dat u, inwonend in het lichaam, uitwoont van de Heere.

Verantwoording van deze uitgave

Het werkje dat u in handen heeft, is oorspronkelijk geschreven als een uitvoerige 'Toe-eygening Brief en Voorreden Aan de Gemeinte van Sluys in Vlaanderen' in Koelmans vertaling van de 'Mr. HUGO BINNINGS PREDIKATIEN' Over deze teksten 1 Johannis 1 en 1 Johannis 2: 1, 2 en 3 alsmede over Deut. 27: 4 en 5 en Psalm 73: 28. Vertaald door JACOBUS KOELMAN, Dienaar des H. Evangeliums.

Hier is bijgevoegd een VOORREDEN. Van de oprechte Liefde tot den Heere Jezus. Te AMSTERDAM By Joannes Boekholt, Boekverkooper in de Gaper-steegh / 1690. Later is dit werk uitgegeven onder de titel 'De ware Gemeenschap met God en de Gelovigen Geground in de Verzoeninge Jezu Christi, voorgesteld in ettelyke predikatiën'.

Er zijn diverse uitgaven van verschenen, nl.:

1. 1690, Amsterdam, Joannes Boekholt;
2. 1741, Amsterdam, Cornelis Nieuwoudt; vermeerderd met Geestelijke Gezangen tot roem van Vrye Genade;
3. 1764, Utrecht, wed. van J.J. van Poolsum, derde druk, gelijk aan die van 1741;
4. 1858, Leeuwarden, J. Bloemsma; met een voorwoord van Ds. J. Beijer; herdruk van 1764;
5. 1861, Den Haag, J. van Golverdinge;
6. 1874, Utrecht, A. Fisscher, onveranderde uitgave volgens 1741;
7. 1882, Leyden, D. Donner;
8. z.j., Rotterdam, Gebr. Huge; als de uitgave van 1741.

De Voorrede van Koelman is verschillende malen afzonderlijk uitgegeven onder de titel: 'Natuur en Kentekenen van de Liefde tot den H. Jezus'. Deze Voorrede is ondertekend te Amsterdam op 13 augustus 1689 en beslaat in de eerste druk 156 bladzijden. Het begin ervan is hier weggelaten, omdat Koelman daarin vooral over kerkhistorische zaken handelt, waarvan de betekenis aan de meesten van onze lezers zal ontgaan,

Verschillende uitgaven hiervan zijn:

1. ?
2. 1724, 's-Gravenhage, Gerardus Winterswijk,, 2e druk;
3. 1737, 's-Gravenhage, Gerardus Winterswijk; als derde druk;
4. 1757, Leiden, Johannes Hasebroek; als derde(!) druk;
5. z.j., Amsterdam; vierde druk;
6. z.j., Utrecht, W.D. Grommé, als 4e druk;
7. 1993, Oosterend, Stark-Texel.